

**Intervisie met beeld:
een constructieve manier om leerkrachten
op school te ondersteunen.**

Student: Brigitte Donkers

School: dr. Landmanschool Helvoirt

Nummer: 1379429

Opleiding: M SEN: Leraar Speciaal Onderwijs – School Video Interactie 2

Begeleider: Marianne den Otter

Juni 2011

Bij het plaatje op de voorkant:

De kring van poppetjes symboliseert voor mij een groep leerkrachten die goed samenwerkt. Dat kan bijvoorbeeld door intervisie met beeld. Hetzelfde plaatje zit in het logo van de school waar ik werk en symboliseert dan de samenwerking tussen alle betrokkenen bij de school: kinderen en volwassenen.

Inhoudsopgave	2
Samenvatting	4
Introductie	5
Hoofdstuk 1: De onderzoeksvraag	7
1.1 Inleiding	7
1.2 De huidige en de gewenste situatie op de dr. Landmanschool	7
1.3 Een verbinding tussen drie onderwerpen	8
1.4 De onderzoeksvraag	8
1.5 Gewenst resultaat	8
Hoofdstuk 2: Theoretische verkenning en achtergronden	9
2.1 Inleiding	9
2.2 Begeleide intervisie met beeld	9
2.3 Passend onderwijs en de 1-zorgroute	12
2.4 Opbrengst gericht werken	14
2.5 De samenhang in dit onderzoek	15
Hoofdstuk 3: Onderzoeksmethodologie	16
3.1 Inleiding	16
3.2 keuze van onderzoeksmethodologie	16
3.3 Beschrijving van de onderzoeksinstrumenten in relatie tot de onderzoeksvraag en deelvragen	16
3.4 De onderzoeksgroep	19
3.5 Betrouwbaarheid, geldigheid, validiteit en meetbaarheid	19
3.6 Ethische reflectie op mijn praktijkonderzoek	20
Hoofdstuk 4: Dataverzameling, analyse en interpretatie	21
4.1 Inleiding	21
4.2 De open vragen van september 2010 en mei 2011	21
4.3 De schaalvraag na de intervisiebijeenkomsten	23
4.4 De competentie-enquête	26
4.5 Analyse beginsituatie en gewenste situatie t.o.v. Passend Onderwijs	31
4.6 De -analyse van de beelden	35
4.7 De resultaten van de kinderen in beeld	38
Hoofdstuk 5: Conclusies en aanbevelingen	42
5.1 Inleiding	42
5.2 Deelvraag 1	42
5.3 Deelvraag 2	42
5.4 Deelvraag 3	43
5.5 De onderzoeksvraag	44
5.6 Conclusie en interpretatie over het hele proces	44
Hoofdstuk 6: Nawoord	45
Literatuurlijst	46

Bijlagen:	
Bijlage1: Model van intervisie met beeld	47
Bijlage 2: Continuüm van interventies	48
Bijlage 3: Lijstje van persoonlijke aandachtspunten	49
Bijlage 4: Beginsituatie van mezelf op gebied begeleiderscommunicatie	50
Bijlage 5: Acht uitgangspunten voor Passend Onderwijs	51
Bijlage 6: Schoolprofielen en speciale onderwijszorg	52
Bijlage 7: Schema 1-zorgroute	55
Bijlage 8: specificatie van het algemene doel van de 1-zorgroute en specificering van achterliggende onderwijsvisie	56
Bijlage 9: Mijn onderzoek in schema	57
Bijlage 10: De schaalvraag bij de intervisiebijeenkomsten	58
Bijlage 11: Vragenlijst competenties voor de uitvoering van de 1-zorgroute	59
Bijlage 12: Contract bij de intervisiebijeenkomsten	62
Bijlage 13: De antwoorden op de open vragen	63
Bijlage 14: Een analyse van de antwoorden	69
Bijlage 15: Data, de schaalvraag	71
Bijlage 16a: Competenties voor de uitvoering van 1-zorgroute – sept. 2010	73
Bijlage 16b: Competenties voor de uitvoering van 1-zorgroute 2 – mei 2011	76
Bijlage 17: De grafieken van de scores op de verschillende items binnen elke stap van de cyclus van de éénzorgroute	79
Bijlage 18: Tabel 1: Huidige situatie en tabel 2 Wenselijke situatie en acties	82
Bijlage 19: Analyse interventies	87

Samenvatting:

2011 PRAKTIJKONDERZOEK SVIB

Intervisie met beeld: een constructieve manier om leerkrachten op school te ondersteunen.

ONDERZOEKSVRAAG

Hoofdvraag:

"Ondersteunt begeleide intervisie met beeld leerkrachten bij het oplossen van praktische problemen wanneer zij, in het kader van Passend Onderwijs, het groepsplan rekenen volgens de 1-zorgroute uitvoeren, en leidt dit proces tot betere rekenprestaties?"

Deelvragen:

1. "Op welke manier wil het team van de dr. Landmanschool de uitgangspunten van Passend Onderwijs invullen?"
2. "Welke interventies van mij, als begeleider van intervisie met beeld, zorgen dat de leerkrachten elkaar ondersteunen bij het oplossen van de praktische problemen die ze tegenkomen bij de invoering van het groepsplan rekenen volgens de 1-zorgroute?"
3. "Leidt de invoering van de 1-zorgroute en de professionalisering met behulp van begeleide intervisie tot zichtbaar betere rekenprestaties?"

ONDERZOEKSCONTEXT

Praktijkonderzoek met leerlingen en leerkrachten van de bovenbouw van een reguliere dorpsbasisschool. Er wordt gewerkt volgens de principes van adaptief onderwijs met een convergent differentiatie model.

ONDERZOEKSOPBRENGST

- We zijn nu op de meeste gebieden een zogenaamde "smalle zorgschool", en we willen een "brede zorgschool" worden. Voor de ruimtelijke omgeving wensen we de kenmerken van een "inclusieve school".
- Een aantal actiepunten die erop gericht zijn om te komen tot het profiel van een brede zorgschool.
- Activerende begeleiderscommunicatie zorgt vaker voor ontwikkeling dan compenserende begeleiderscommunicatie.
- Opbrengstgericht werken volgens de 1 zorgroute levert betere prestaties van de kinderen op voor rekenen en automatiseren.
- Intervisie met beeld wordt door de leerkrachten als ondersteunend ervaren
- We hebben in beeld aan welke competenties m.b.t. de 1-zorgroute de leerkrachten nog graag aandacht willen besteden.

ONDERZOEKSMETHODEN EN TECHNIEKEN

Vragenlijst
Interview
Schaalvraag
Enquête
Casestudy
Video Interactie Data-analyse
Toetsresultaten Leerlingen

DISCUSSIE

- Was het anders gelopen als ik intervisie had gedaan met mensen die ik nog niet zo goed kende?
- Kun je passend onderwijs wel in een zorgprofiel weergeven?

NAAM EN CONTACTADRES

Brigitte Donkers, intern begeleider dr. Landmanschool
E-mail adres: bdonkers@landmanschool.nl

Introductie:

Biografisch perspectief in relatie tot SVIB:

Dit meesterstuk is geschreven als onderdeel van de opleiding tot schoolvideo interactie begeleider (SVIB). Ik heb deze opleiding in de schooljaren 2009-2010 en 2010-2011 gevolgd bij Fontys opleidingen in Tilburg. Het is een tweejarige HBO-masteropleiding Special Educational Needs (Professional Master SEN) die ik in deeltijd heb gevolgd, omdat ik ook vier dagen per week een baan heb. Van 1990 tot 2000 was ik Montessorileerkracht in Bussum en Amsterdam, van 2000 tot 2008 was ik leerkracht in het speciaal basisonderwijs in Tilburg. Daarna kreeg ik mijn huidige baan als intern begeleider op de dr. Landmanschool in Helvoirt.

Gedurende de opleiding heb ik vijf keer een video interactie traject met een volwassene en één keer een traject met een kind gedaan. Deze ervaring heeft me kennis en inzicht opgeleverd over: coaching, basiscommunicatie, begeleiderscommunicatie, kernreflectie en niet in de laatste plaats over mezelf. Hierbij had ik veel steun van de intervisiegroep van de opleiding waarmee we de beelden van de gesprekken bespraken.

Van de theorie die we kregen aangereikt had de theorie over opbrengstgericht werken en kernreflectie voor mijn werk de meeste betekenis. De opleiding bracht me ook een aantal praktische vaardigheden zoals het maken van goede beelden met een camera, deze beelden op de computer zetten, ze monteren en planmatig werken.

Mijn overtuiging, na twee jaar opleiding, is dat SVIB een hele goede begeleidingsmethodiek is om mensen tot ontwikkeling te brengen. Ik denk dat het bij me past omdat het positief is en mensen in hun waarde laat. Ik geloof dat ieder mens persoonlijke kwaliteiten heeft en van daaruit kan groeien. SVIB is een methodiek die in het onderwijs goed gebruikt kan worden om leerkrachten en kinderen bewust te maken van hun eigen kwaliteiten en mogelijkheden.

Ik heb in SVIB een methodiek gevonden die leerkrachten in hun vak ondersteunt in reflectie op eigen handelen. Ik heb gemerkt dat beelden gemakkelijk reflectie op gang brengen. Ontwikkeling komt vaak als vanzelf wanneer mensen zichzelf en hun handelen in beeld terug zien. SVIB kan veel betekenen als het gaat om reflectie, maar ook als het gaat om het afstemmen van leerkrachtgedrag op het kind. Verder kijken dan gedrag en streven naar goede afstemming op het originele kind, in zijn hele zijn, met eigen kwaliteiten, is voor mij een uitdaging en de essentie van wat onderwijs zou moeten zijn.

Door de SVIB-trajecten ben ik me nog meer bewust geworden van de invloed van contact en relatie op ontwikkeling. Contact en relatie tussen leerkracht en leerling, maar ook tussen de SVIB begeleider en de leerkracht. In het traject met een kind lukte het me het best om te volgen, af te stemmen en in het “hier en nu” te blijven.

In het kader van dit onderzoek heb ik een, voor mij nieuwe, methodiek uitgeprobeerd: “intervisie met beeld”. Ik heb geanalyseerd welke interventies van mij als begeleider bij intervisie met beeld het meest tot ontwikkeling leiden.

Wat naast de trajecten voor mij een verschil heeft gemaakt voor de rest van mijn leven waren enkele colleges die we tijdens de opleiding kregen. Ik ben zelf beter gaan kijken en communiceren. Ook mijn interesse voor onderwijs, opvoeding en omgang met kinderen in het buitenland is toegenomen door SVIB.

Visie op inclusie, speciale onderwijsbehoeften en Passend Onderwijs in relatie tot onderzoek, na twee jaar opleiding:

Op het prikbord in mijn kamer op school hangt, een klein briefje met de tekst: “als je mensen gelijk wilt behandelen, moet je dat op verschillende manieren doen”. De aanleiding tot dit

briefje was dat ik bij de eerste observaties in de groepen merkte dat sommige leerkrachten vonden dat voor alle kinderen dezelfde aanpak en regels moesten gelden. In mijn optiek klopt dat niet. Ik denk dat wat het ene kind nodig heeft voor de ander overbodig kan zijn. Ik denk dat kinderen recht hebben op een eigen ontwikkelingsgang, die past bij hun capaciteiten en interesse.

Een belangrijke ontwikkeling in het streven om onderwijs goed af te stemmen op het individuele kind is het uitdenken van persoonlijke ontwikkelingsperspectieven voor een kind. Dit onderzoek gaat over intervisie met beeld als ondersteuning bij het invoeren van de 1-zorgroute. De 1-zorgroute is een vernieuwing in het onderwijs om zorg aan op te hangen; een systeem van handelingsgerichte diagnostiek. Door beredeneerd leeraanbod biedt de 1-zorgroute de kans om samen onderwijs passend te maken voor ieder kind.

Als ik bij mijn gevoel zou blijven, zou ik graag inclusieve scholen willen. Scholen waar voor iedereen vanzelfsprekend plaats is, waar wordt gezocht naar ieders kwaliteiten en men op die manier veel van elkaar leert. Rationeel gezien heeft ervaring mij geleerd dat "haalbaarheid" ook telt. Ik heb ervaren dat je door een diversiteit aan populatie, kinderen soms lastiger tot ontwikkeling kunt brengen en ze juist daardoor weer kansen ontnemt. Ook de winst van het samenzijn met "gelijkgestemden" kan verloren gaan. Toch wil ik idealistisch blijven: een school zou een afspiegeling van de samenleving moeten zijn en alle faciliteiten dienen daarvoor aangewend te worden, met de mogelijkheid tot ontmoeting met "gelijkgestemden". Dat betekent dat leerkrachten daarvoor toegerust moeten zijn. Ik wil als intern begeleider leerkrachten helpen in het goed afstemmen op hun groep, met hulp van SVIB.

Tijdens de opleiding gaf Thiandi Grooff een college. "Thiandi is een intelligente jonge vrouw, gevangen in een lichaam met motorische beperkingen. Van een geïsoleerd probleemgeval groeide ze in vijf jaar tijd uit tot student aan een van de meest prestigieuze universiteiten in Nederland." (Van Gelder, 2010) De ontmoeting met Thiandi heeft op mij veel indruk gemaakt. Ik realiseer me door haar hoe beperkend onze maatschappij kan zijn door het verlangen naar overzicht en door iedereen in een hokje te willen plaatsen.

Tijdens het onderzoek heb ik gepeild hoe leerkrachten stonden t.o.v. de nieuwe ontwikkelingen m.b.t. de 1-zorgroute en intervisie met beeld. Ik vind het belangrijk dat ook leerkrachten eigenaar zijn van de vernieuwing en dat het ze niet opgelegd wordt. Zoals ik denk dat het belangrijk is om te komen tot de wil en de motivatie van leerlingen, is het ook belangrijk dat leerkrachten hun werk autonoom kunnen doen vanuit passie en wil. Wanneer ik leerkrachten wil begeleiden in professionalisering zal ik steeds op zoek moeten zijn naar hun kwaliteiten en motivatie. Ik denk dat SVIB, en in het bijzonder intervisie met beeld me daarbij kan helpen. Ik hoop op veel bezielde kinderen en leerkrachten die met stralende ogen op de dr. Landmanschool tot hun recht komen.

Hoofdstuk 1: De onderzoeksvraag

1.1 Inleiding:

In dit hoofdstuk vertel ik vanuit welke context ik ben gekomen tot mijn onderzoeksvraag en waarom dit onderzoek voor mij van belang is.

Ik maak in dit hoofdstuk bovendien duidelijk waarom ik ervoor kies om drie onderwerpen met elkaar te verbinden in een onderzoek.

1.2 De huidige en de gewenste situatie op de dr. Landmanschool:

Van de 455 leerlingen op de dr. Landmanschool was er in augustus 2010 bij 58 een diagnose van een leer- of gedragsproblematiek gesteld door externe deskundigen. Dat is ongeveer drie gediagnosticeerde kinderen per groep. Veel leerkrachten op onze school merkten dat ze in de klas te veel individuele handelingsplannen moesten uitvoeren voor kinderen met diverse etiketten of leerachterstand. Dat was vaak niet haalbaar. Bovendien kwam het onderwijs aan de rest van de groep door te veel individuele handelingsplannen onder druk te staan. Op de dr. Landmanschool werken we volgens de principes van adaptief onderwijs (Stevens, 1996) in een leerstofjaarklassensysteem, maar we merken dat we daarmee onvoldoende antwoord hebben op de veelheid van onderwijsbehoeften van de kinderen in de klas. De resultaten van de kinderen op diverse vakgebieden liepen terug, terwijl de leerkrachten hard werkten. Maar hoe zouden we het dan willen?

Het antwoord op die vraag heeft veel te maken met de manier waarop we als team aankijken tegen "Passend Onderwijs" (Dijksma e.a., 2008). Hoe zien wij met het team de onderwijsbehoeften van kinderen? Vinden wij dat een kind met speciale onderwijsbehoeften beter af is op een andere school in een andere stad of dorp of vinden we dat we die kinderen zoveel mogelijk in hun eigen woonomgeving in Helvoirt moeten opvangen? Ik wil graag uitzoeken waar we als team staan en wat voor school we zouden willen zijn in de toekomst, omdat ik denk dat dit de basis is van alle ontwikkelingen binnen de school.

Bij de evaluatie van het schooljaar 2009-2010 met het managementteam kwamen we tot de conclusie dat de intern begeleiders regelmatig school video interactie trajecten uitvoerden met individuele leerkrachten met (bijna) gelijke problematiek. Een aantal leerkrachten had bovendien aangegeven dat ze vaker wilden delen in elkaars expertise. We hebben toen besloten dat we aan de slag wilden gaan met intervisie met beeld in zogenaamde "zorg bouwvergaderingen". Ik kreeg de taak om deze intervisie bijeenkomsten met beeld te begeleiden in de bovenbouw.

Het managementteam wilde dus graag intervisie met beeld en zette het op de agenda. Voor mij is daarbij van groot belang of de leerkrachten hiervoor voelen; de mate van commitment wilde ik graag uitzoeken en ik wilde weten welke interventies ik als begeleider moest doen om ontwikkeling in een groep op gang te brengen.

Bij dezelfde evaluatie kwam de behoefte van het team aan een praktisch eenduidig zorgsysteem naar voren om de groepen en de leerlijnen te overzien. Op bestuursniveau is gekozen voor invoering van het systeem 1-zorgroute. (Kuijk e.a., maart 2009). De 1-zorgroute zien we als een systematiek om verantwoord en realistisch met kinderen met verschillende onderwijsbehoeften volgens groepsplannen op maat te werken. Het is een instrument om overzicht te houden. De inhoud die we eraan geven laat zien wat we willen voor onze leerlingen. De 1-zorgroute wordt gefaseerd ingevoerd en we beginnen met groepsplannen voor het vakgebied rekenen. Om de geplande intervisie richting te geven is voor de intervisie met beeld ook het thema: "ondersteuning bij invoering van de 1-zorgroute op het gebied van rekenen" gekozen. Ik ben benieuwd of de combinatie van het invoeren van de 1-zorgroute en begeleidde intervisie met beeld ook daadwerkelijk betere resultaten voor de kinderen oplevert.

1.3 Een verbinding tussen drie onderwerpen:

De vier items die ik met elkaar verbind in mijn onderzoek zijn: Passend Onderwijs, intervisie met beeld, 1-zorgroute en opbrengstgericht werken.

Een visie op Passend Onderwijs, waarbij eerst de huidige situatie in kaart moet worden gebracht en daarna de gewenste situatie, is in mijn beleving nodig om richting te geven aan alle ontwikkelingen op school.

Twee van die ontwikkelingen zijn: intervisie met beeld en de 1-zorgroute op het gebied van rekenen. Beide zijn dit ontwikkelingen die erop gericht zijn om de professionaliteit van de leerkrachten te vergroten. De intervisie met beeld is bedoeld om de leerkrachten te ondersteunen bij de praktische problemen die ze tegenkomen bij het invoeren van het groepsplan rekenen. De 1-zorgroute is bedoeld als hulpmiddel bij het managen van onderwijs op maat.

Ik wil als procesbegeleider bij intervisie met beeld zoveel mogelijk ontwikkeling op gang brengen op het gebied van zelfreflectie en collegiale consultatie, en ik wil onderzoeken hoe ik dat moet doen. Het invoeren van de 1-zorgroute in combinatie met intervisie met beeld om dit invoeringsproces te ondersteunen zou moeten leiden tot betere rekenprestaties (opbrengst) van de kinderen.

1.4. De onderzoeksvraag:

In dit onderzoek, dat ik in het kader van de opleiding Master SEN SVIB tot schoolvideo interactie begeleider doe, wil ik graag dicht bij mijn praktijk blijven. Daarbij wil ik werk en studie zo goed mogelijk combineren. Daarom is mijn onderzoeksvraag voor de opleiding SVIB:

Hoofdvraag:

“Ondersteunt begeleide intervisie met beeld leerkrachten bij het oplossen van praktische problemen wanneer zij, in het kader van Passend Onderwijs, het groepsplan rekenen volgens de 1-zorgroute uitvoeren, en leidt dit proces tot betere rekenprestaties?”

Deelvragen:

1. “Op welke manier wil het team van de dr. Landmanschool de uitgangspunten van Passend Onderwijs invullen?”
2. “Welke interventies van mij, als begeleider van intervisie met beeld, zorgen dat de leerkrachten elkaar ondersteunen bij het oplossen van de praktische problemen die ze tegenkomen bij de invoering van het groepsplan rekenen volgens de 1-zorgroute?”
3. “Leidt de invoering van de 1-zorgroute en de professionalisering met behulp van begeleide intervisie tot zichtbaar betere rekenprestaties?”

1.5 Gewenst resultaat:

Mijn doel is bereikt als ik door dit onderzoek ontdek of en in hoeverre begeleide intervisie met beeld in het traject naar een groepsplan rekenen volgens de 1 zorgroute als ondersteunend is ervaren. Ik wil ook graag weten of dit traject met ondersteuning van begeleide intervisie daadwerkelijk betere rekenprestaties van de kinderen oplevert. Ik hoop mijn eigen begeleidervaardigheden bij intervisie met beeld te verbeteren door inzicht in het effect van mijn interventies. Daarnaast wil ik zicht krijgen op de visie van het team op Passend Onderwijs. In het volgende hoofdstuk ga ik de theorie en achtergronden van dit onderzoek verkennen.

Hoofdstuk 2: Theoretische verkenning en achtergronden

2.1 Inleiding:

In hoofdstuk 1 heb ik de onderzoeksvraag als volgt geformuleerd:

“Ondersteunt begeleide intervisie met beeld leerkrachten bij het oplossen van praktische problemen wanneer zij, in het kader van Passend Onderwijs, het groepsplan rekenen volgens de 1-zorgroute uitvoeren, en leidt dit proces tot betere rekenprestaties?”

Vanuit deze onderzoeksvraag, wil ik in dit hoofdstuk drie concepten theoretisch verkennen in de eigen betekenis, in de onderlinge samenhang en in relatie tot mijn onderzoeksvraag.

Mijn hoofdthema is “begeleide intervisie met beeld”. Daarnaast beschrijf ik in dit hoofdstuk kort de onderwerpen “Passend Onderwijs” (Dijksma e.a., 2008) en de 1-zorgroute” (Kuijk e.a., maart 2009), en “opbrengstgericht werken” (School aan zet, PO-raad 2011). omdat ik hoop te ontdekken aan welke kaders we als team op de dr. Landmanschool steun kunnen hebben als we een koers bepalen m.b.t. Passend Onderwijs. ok

2.2 Begeleide intervisie met beeld:

School Video Interactie Begeleiding (SVIB) is afgeleid van de methode Video Home Training (VHT) . Op de website van “Thesaurus zorg en welzijn” staat: “Video Home Training is een methode waarbij het dagelijks leven thuis gefilmd wordt en ouders samen met een hulpverlener de videobeelden analyseren om bijvoorbeeld beter te leren omgaan met hun kind; door de beelden krijgen ouders inzicht in hun eigen gedrag en dat van hun kind.” (Thesaurus zorg en welzijn, 2011)

VHT is vertaald in SVIB voor het onderwijs. Op de website van de beroepsvereniging SVIB staat een definitie van School Video Interactie Begeleiding: Een concrete en handelingsgerichte begeleiding voor de aanpak van leerlingen met een specifieke zorgvraag! SVIB ontwikkelt geleidelijk aan steeds meer toepassingsmogelijkheden: zij kan gebruikt worden als methodiek voor begeleiders van zorgleerlingen, als methodiek in het kader van professionalisering, bij het sturen en hanteren van groepsprocessen binnen een klas, bij individuele begeleiding van leerlingen, bij het implementeren van nieuwe methodes, bij het ontwikkelen van nieuwe didactische vaardigheden, bij intervisie, etc. Met andere ogen leren kijken naar interactie tussen mensen, leren ontdekken waar interactiepatronen ondersteunend zijn en middelen aangereikt krijgen om dit bespreekbaar te maken met de leerkracht en/of met het kind zelf.” (Beroepsvereniging SVIB, 2011)

De methodiek van SVIB heeft zich in de loop van de jaren verdiept en verrijkt. Een voorbeeld van een nieuwe toepassing is intervisie met beeld. In begeleide intervisie met beeld zijn twee methodes verenigd: de methodiek van begeleide intervisie, en intervisie met beeld zoals dat ook gebeurt in een individueel schoolvideo interactie traject.

Volgens een definitie van intervisie van Jeroen Hendriksen (2009) is intervisie als volgt te omschrijven: “Collegiale ondersteuning met betrekking tot onderlinge advisering bij werkproblemen in een leergroep bestaande uit gelijken, die binnen een gezamenlijk vastgestelde structuur tot oplossingen en inzichten tracht te komen in een zelfsturend en op reflectie gericht proces. Reflectie staat hierin centraal. Reflectie betekent niet het zoeken van antwoorden, maar het stellen van vragen bij vanzelfsprekendheden; vragen waardoor verbindingen gelegd kunnen worden tussen:

- het feitelijke, concrete, beroepsmatige handelen;
- het persoonlijk ervaren en beleven van het handelen;
- het achterliggende systeem van opvattingen, eerdere ervaringen, waarden en doelstellingen, waarvan men zich vaak niet zo bewust is.”

(Hendriksen, 2009)

Wanneer je bij intervisie gebruik maakt van videobeelden uit de praktijksituatie spreken we van intervisie met beeld.

Carla van den Heijkant & Rian van der Wegen (2005) concluderen dat individuele begeleiding met SVIB niet altijd de meest zinvolle aanpak is. Zij schrijven dat het stimuleren van overleg met elkaar en het creëren van een ondersteunend netwerk binnen een school erg belangrijk is in de professionele ontwikkeling van een leraar. Dit zou een reden kunnen zijn om SVIB in te zetten voor meerdere personen volgens de methodiek van begeleidde intervisie. Carla van den Heijkant & Rian van der Wegen hebben bovendien een model "Begeleide intervisie en SVIB" beschreven. (Zie bijlage 1.)

Ik wil aan de hand van dit model leerkrachten door intervisie steunen bij de praktische problemen waar ze tegen aan lopen in de rekenlessen. Daarbij zal ik mijn eigen rol goed moeten analyseren. Dit sluit aan bij mijn sub onderzoeksvraag 2:

"Welke interventies van mij, als begeleider van intervisie met beeld, zorgen dat de leerkrachten elkaar ondersteunen bij het oplossen van de praktische problemen die ze tegenkomen bij de invoering van het groepsplan rekenen volgens de 1-zorgroute?"

Om deze vraag te beantwoorden moet ik weten welke interventies mogelijk zijn. Ik heb gezocht naar een model om mijn interventies tijdens intervisie met beeld te analyseren. Een bruikbaar model vind ik het model van Konig (1995). Hij plaatst gespreksinterventies in een continuüm waarbij de ruimte en de mate van inbreng, wordt aangegeven van zowel de leerkrachten als de intervisiebegeleider. (Zie voor het continuüm bijlage 2.)

Tijdens de opleiding SVIB hebben we een onderscheid gemaakt in compenserende en activerende interventies van de begeleider. In de opleidingsreader (MSEN SVIB reader, 2011) die we kregen bij de cursus staat: "Compenserende begeleiding vult tekorten op, maar bewerkstelligt geen echte ontwikkeling van de leraar. Activerende begeleiding maakt de leraar actief in het zelf zoeken naar oplossingen en de begeleider zal zoveel mogelijk de alternatieven van de ander ontvangen en bevestigen."

Carla van den Heijkant (2005) pleit in haar hoofdstuk over coachende SVIB in het boek "Van meer kanten bekeken" voor een meer activerend begeleidingsproces. Volgens haar is een activerende structuur ook ondersteunend voor de begeleider, omdat een activerende structuur het makkelijker maakt om activerend te zijn.

Naast de interventies van Konig wil ik onderscheid maken tussen activerende en compenserende interventies van mezelf als intervisie begeleidster, om dit te gebruiken bij de analyse van mijn begeleiderscommunicatie. Met name de interventies die vallen onder "ruimte delen" en "ruimte nemen" zijn meer activerend. Ik wil graag ontdekken welke aard van interventies vaker ontwikkeling op gang brengen.

Rian van der Wegen beschrijft in "De coach doet ertoe" (Van der Wegen, 2009) enkele ondersteunende interactiepatronen, zoals: "De coach durft van mening te verschillen" en "De coach trekt de waarneming vragend in twijfel". Zij schrijft dat ondersteunende interactiepatronen die bijdragen aan ontwikkeling zich kenmerken door afstemmen in de brede zin. Het aandeel van de begeleider op de relatie leggen naar het doel, het effect en de intentie is van groot belang. Rian van der wegen erkent de oppositionele dialoog als onderdeel van de coachende dialoog als belangrijk in het op gang brengen van ontwikkeling. Een activerende relatie kenmerkt zich volgens Rian van der Wegen in het hetzelfde hoofdstuk door: "vertrouwen in de ontwikkelingsmogelijkheden van de ander, door hoge verwachtingen en het vermogen niet te verzachten of te helpen daar waar de ander het even niet meer weet". Ik weet van mezelf uit eerdere SVIB-trajecten die ik begeleid heb dat ik het heel lastig vind om anderen niet te helpen, en dat ik vaak de waarheid wil verzachten voor de ander. In mijn begeleiderscommunicatie bij intervisie met beeld wil ik gebruik maken van de zelfkennis die ik tot nu toe heb opgedaan door de opleiding SVIB. Na het uitwerken van een zestal SVIB trajecten en een analyse van mijn begeleiderscommunicatie daarin heb ik een lijstje gemaakt met persoonlijke aandachtspunten. (Zie bijlage 3)

Elly Paardekooper (2009) schrijft over de verschillen tussen leidinggeven bij individuele school video interactie begeleiding en supervisie met beeld. Zij zegt dat ze binnen de SVIB veel meer gewend was om "te volgen" terwijl ze bij supervisie meer moet leiden. Ik ben benieuwd of ik als begeleider van intervisie met beeld dezelfde aandachtspunten tegen kom als bij individuele trajecten.

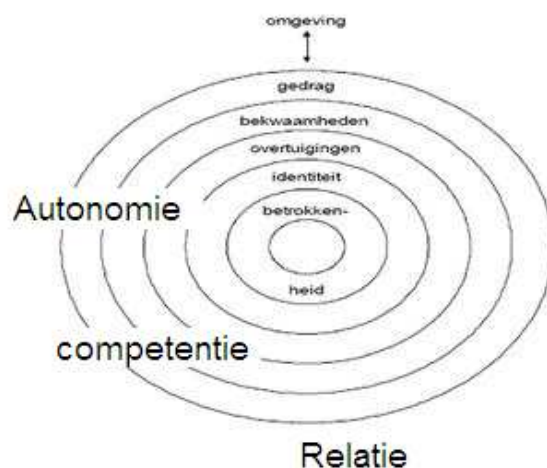
Naast het lijstje met aandachtspunten heb ik een analyse gemaakt van mijn eigen valkuilen volgens de theorie van de kernkwaliteiten van Ofman (2007). Kernkwaliteiten zijn volgens Ofman: "eigenschappen die tot de kern van een persoon behoren". Ik vind het belangrijk dat ik dit van mezelf goed in kaart heb omdat ik mijn begeleidervaardigheden bij intervisie met beeld wil verbeteren. Vooral mijn valkuil "toedekken" verwacht ik tegen te komen in mijn begeleidderrol, juist omdat Rian van der Wegen (2009) ook beschrijft dat het vermogen om niet te verzachten of te helpen een belangrijk aspect is van een activerende relatie.

Om mijn zelfkennis nog verder in kaart te brengen heb ik een analyse gemaakt van mijn gedrag met behulp van de roos van Leary, T. (1957). (Zie bijlage 4.) Hierdoor weet dat ik erop moet letten dat ik vaak terecht kom in het vak "helpend gedrag" terwijl "leidend gedrag" tijdens intervisie met beeld wellicht ook hard nodig is

Een aspect van intervisie met beeld dat ik erg belangrijk vind, is het belang van veiligheid voor alle betrokkenen. Ook Carla van den Heijkant & Rian van der Wegen (2005) schrijven dat degene waarvan beelden worden besproken zich kwetsbaar opstelt en dat het tijdens intervisie ieders verantwoordelijkheid is om een open sfeer te creëren. Een veilige context voor een gesprek met collega's over het eigen functioneren, ontstaat niet vanzelf. Ik denk dat het één van de belangrijkste taken van de supervisor is om ieders veiligheid tijdens de supervisie te bewaken en neem me dat ook voor.

Niet alleen de veiligheid van de betrokken leerkrachten moet gewaarborgd zijn. Het is ook heel belangrijk dat er integer gepraat wordt over de kinderen die in beeld komen. De kans op negatieve beeldvorming of etikettering van een kind of leerkracht is anders groot. Ik vind dat we juist bij intervisie met beeld de morele verantwoordelijkheid van leerkrachten in de omgang met elkaar, ouders en kinderen serieus moeten nemen. Verschillen in culturele en levensbeschouwelijke waarden kunnen bijdragen aan wederzijds respect en begrip als er respectvol en met open vizier naar beelden gekeken en over gesproken wordt.

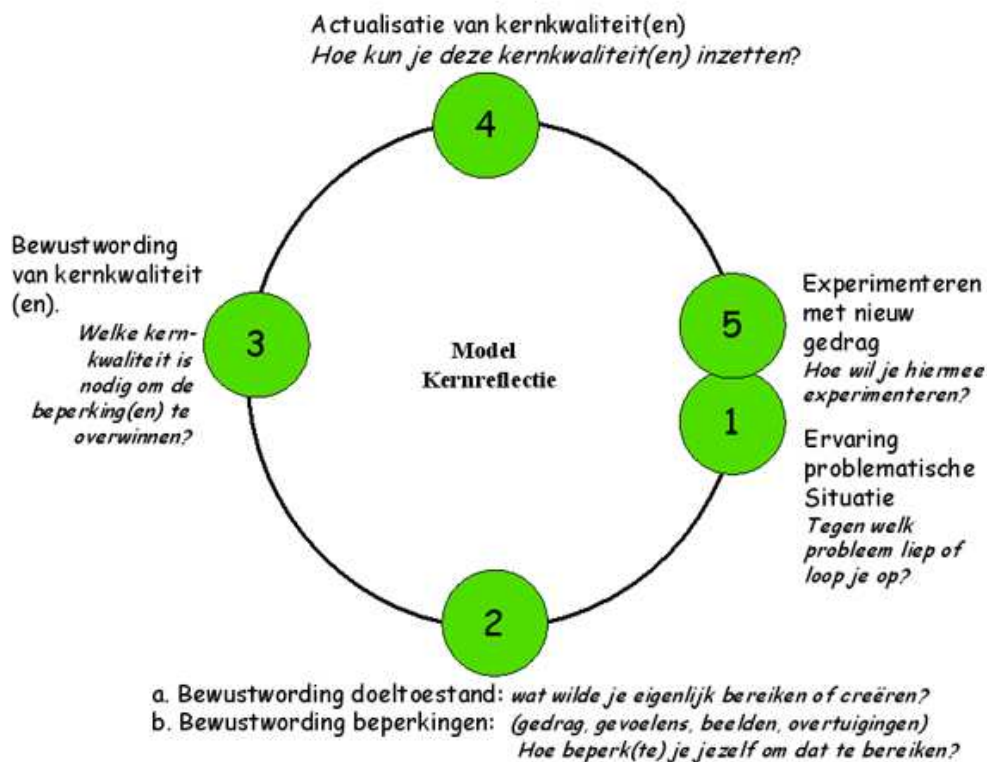
Het liefst wil ik dat door intervisie met beeld blijvende ontwikkeling op gang gebracht wordt. Een model om te komen tot kernreflectie (Korthagen, 2004) dat ik gebruik heb bij de individuele SVIB trajecten is het uimodel. Korthagen ontwikkelde het Ui- model dat bestaat uit de verschillende lagen van de persoonlijkheid, gebaseerd op het model van Bateson (Korthagen, 2004).

Bron: Het model van niveaus in verandering (Korthagen, 2004).

Fred Korthagen e.a. (2004) beschrijven in de brochure "Kwaliteit van binnenuit" de relatie tussen de kernreflectie en de drie basisbehoeften van de mens. Zij schrijven: "Er kunnen alleen fundamentele veranderingen plaatsvinden op de middelste lagen van het ui-model als er én geïnvesteerd wordt in relaties én in contact met de eigen diepere lagen (de bronnen van autonomie). Het is van belang leraren aan te moedigen tot kernreflectie, tot het analyseren van hun eigen normen, waarden en attitudes."

Ik vind het een uitdaging om naast praktische tips van collega's voor elkaar in de supervisie ook een diepere laag van reflectie te bereiken (of de kern van het ui-model). De fasen bij kernreflectie zijn ook door Korthagen in een model gezet:

Bron: Denijs, 2011

In het artikel "Niveaus in reflectie: maatwerk in begeleiding" beschrijft Korthagen dat er verschillende strategieën zijn die begeleiders kunnen inzetten als de overgang van fase 2 naar 3 uit bovenstaand model niet spontaan verloopt. De eerste strategie is het opsporen van relevante ervaringen van vroeger waarin het wel lukte om deze doelen te bereiken en de andere strategie is het weer contact laten maken met het innerlijk potentieel. Ik stel me voor dat begeleide intervisie met beeld ondersteunend kan zijn in het doorlopen van de fasen. Bijvoorbeeld als beelden de kernkwaliteiten van leerkrachten laten zien, zodat ze er zelf weer in gaan geloven of omdat collega's de ander kunnen helpen in het zoeken naar kernkwaliteiten die de collega nodig heeft om het doel te behalen.

Ik hoop dat het effect van de intervisiebijeenkomsten is dat de groepsplannen rekenen meer worden dan een papieren document en dat intervisie met beeld bijdraagt aan het succes van de 1-zorgroute op onze school. De 1-zorgroute is voor mij geslaagd als het de leerkrachten toerust om te werken volgens de uitgangspunten van Passend Onderwijs. (Dijksma e.a., 2008)

2.3 Passend Onderwijs en de 1-zorgroute:

Passend Onderwijs:

Staatssecretaris Dijksma (2008) van het Ministerie van Onderwijs geeft in een notitie de volgende **Definitie van Passend Onderwijs**:

"Passend Onderwijs = het systeem waarbinnen alle leerlingen een passend onderwijszorgaanbod geboden krijgen. Passend Onderwijs betekent dat voor alle leerlingen een passend onderwijszorgaanbod wordt ontwikkeld. Hiertoe krijgen de bevoegde gezagsorganen van scholen een resultaatsverplichting om voor alle zorgleerlingen die

worden aangemeld, of staan ingeschreven, een passend onderwijszorgaanbod te bieden. Om dit te realiseren worden regionale netwerken ingericht, wordt per regio één loket voor de indicatiestelling ingericht en wordt een flexibel onderwijscontinuüm gerealiseerd.” (Dijksma e.a., 2008). (Voor de uitgangspunten bij Passend Onderwijs zie bijlage 5.)

De missie van de dr. Landmanschool is: “Samen met anderen jezelf optimaal ontwikkelen”. De dr. Landmanschool is een adaptieve school. Volgens Castelijns en Stevens (1996) is adaptief onderwijs: “onderwijs waarin de leerkracht tegemoet komt aan de behoefte aan relatie, competentie en autonomie van zijn of haar leerlingen.” Ze noemen dit de drie voorwaarden voor het welbevinden en een actieve gemotiveerde leerhouding van kinderen:

- **relatie**: gevoel dat mensen je waarderen en met je om willen gaan
- **competentie**: geloof en plezier in eigen kunnen
- **autonomie**: gevoel van zelfbepalend (onafhankelijke) beslissingen kunnen nemen.

Ten grondslag aan de keuze voor adaptief onderwijs ligt een mening over het omgaan met verschillen tussen kinderen.

Grofweg kun je twee visies onderscheiden:

1. Verschillen worden positief gewaardeerd en uit iedere leerling wordt getracht het beste te halen.
2. Het streven is: “het ongelijke zoveel mogelijk gelijk willen maken”. Deze optiek vertoont een sterke binding met het onderwijsachterstandenbeleid, waarin verschillen tussen leerlingen gezien worden als een uiting van achterstand.

In hoeverre en op welke manier willen we een adaptieve school zijn die Passend Onderwijs biedt voor alle leerlingen en waaraan moeten we dan werken? Welke zorgleerlingen kunnen en willen we wel en niet speciale onderwijszorg bieden? Dat is wat ik ter oriëntatie graag helder wil krijgen en daarom heb geformuleerd als onderzoeksvraag in deelvraag 1: *“Op welke manier wil het team van de dr. Landmanschool de uitgangspunten van passend onderwijs invullen?”*

Hierbij wil ik gebruik maken van de vier onderwijs zorgprofielen, zoals die omschreven staan in “Profilieren en indiceren IVO” (Miedema e.a. 2010). In het licht van Passend Onderwijs wordt binnen het reguliere basisonderwijs onderscheid gemaakt tussen:

1. De netwerkschool
2. De smalle zorgschool
3. De brede zorgschool
4. De inclusieve school

(Voor de definities en kenmerken van deze profielen zie bijlage 6.)

Ik ben benieuwd in welk profiel ons team zich het meest herkent. In mijn onderzoek ga ik verkennen tot welke profiel onze school nu behoort en wat het gewenste profiel van het team is. Dit is van belang voor mijn onderzoek omdat alle keuzes in het traject van de 1-zorgroute mijns inziens gebaseerd moeten zijn op een gezamenlijke koers. Daarbij wil ik graag volgen hoe mensen zich voelen bij intervisie met beeld en de invoering van de 1-zorgroute, want dat is van invloed op het rendement van deze nieuwe ontwikkelingen.

De 1-zorgroute:

In maart 2002 ging Weer Samen Naar School (WSNS) plus van start. Dit project moest een nieuwe impuls geven aan het bestaande WSNS beleid van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. De doelstelling van WSNS was dat kinderen die extra zorg en begeleiding nodig hebben, deze zoveel mogelijk op de basisschool krijgen. Op de basisschool zitten steeds meer leerlingen met leer- en/of gedragsproblemen. Deze leerlingen moeten zo veel mogelijk op de basisschool zelf geholpen worden en zo min mogelijk worden doorverwezen naar het speciaal onderwijs. In de praktijk bleek dit voor leraren erg moeilijk uitvoerbaar. Het is lastig om een balans te vinden tussen de groep en de individuele leerling(en). Door WSNS+ werd als oplossing 1-zorgroute bedacht. 1-zorgroute beschrijft op welke wijze in de groep, op de school en in het samenwerkingsverband zorg aan leerlingen vorm kan worden gegeven (Kuijk e.a., maart 2009). (In bijlage 7 is het schema van de 1-zorgroute opgenomen.)

De 1-zorgroute houdt in dat er in scholen een uniform zorgtraject wordt gehanteerd. Dit traject beslaat drie niveaus: groep, school en regio. De leerkracht in de groep werkt met groepsplannen handelingsgericht. Uitgangspunt daarbij zijn de onderwijsbehoeften van de kinderen. Op basis van die onderwijsbehoeften worden kinderen geclusterd. Het schoolniveau is gericht op de ondersteuning van het werk van de leerkracht. De intern begeleider organiseert de groeps- en leerling-besprekingen. Die besprekingen leveren een bijdrage aan het goed afstemmen op de onderwijsbehoeften van de leerlingen. Op regioniveau wordt gekeken of alle factoren inhoudelijk en procesmatig een plek in de 1-zorgroute krijgen. Ook wordt op dat niveau de samenwerking met externen geregeld.

Het primaire doel van de 1-zorgroute op schoolniveau is de herstructurering van de interne zorgstructuur zodat de onderwijsaanpak van de leerkracht in de groep beter aansluit bij de onderwijsbehoeften van de leerlingen. (Voor verdere specificatie van dit algemene doel en specificering van achterliggende onderwijsvisie zie bijlage 8.)

Op de dr. Landmanschool hebben we gekozen voor gefaseerde invoering van de 1-zorgroute. We denken dat we door het invoeren van groepsplannen het onderwijs passend kunnen maken. Dit schooljaar (2010-2011) wordt gestart met groepsplannen voor de onderdelen automatiseren en rekenen. Er wordt op onze school gewerkt volgens de principes van convergente differentiatie.

We vinden dat we bewuster moeten werken aan de pijler "autonomie" in ons adaptieve systeem, omdat een knelpunt is dat kinderen te afhankelijk zijn van de leerkracht. Dit is de reden dat we zijn gaan werken met coöperatieve werkvormen en dat we als belangrijk aandachtspunt hebben dat we kinderen meer eigenaar willen maken van hun eigen ontwikkeling.

2.4 Opbrengst gericht werken:

Opbrengstgericht werken is, volgens de inspectie, het systematisch en doelgericht werken aan het maximaliseren van prestaties. (School aan zet, PO raad 2011).

Ik hoop dat de invoering van de 1-zorgroute en de professionalisering met behulp van begeleide intervisie op rekengebied ook leidt tot betere rekenprestaties. Dit ga ik onderzoeken n.a.v. deelvraag 3:

"Leidt de invoering van de 1-zorgroute en de professionalisering met behulp van begeleide intervisie tot zichtbaar betere rekenprestaties?"

Citaat uit het schoolplan van onze school:

"Opbrengstgericht werken vraagt van ons dat wij leiding geven aan systematisch onderzoek van de onderwijspraktijk in de school en de wenselijke verbeteringen daarin. Systematisch betekent dat aan de hand van de resultaten van leerlingen een aantal vaste stappen wordt genomen met het team. Schoolverbetering en groepsplanning gaan hand in hand. De 1-zorgroute biedt veel mogelijkheden voor doelgericht en opbrengstgericht werken. Passend Onderwijs voor elke leerling beperkt zich niet tot omgaan met gedragsmatig moeilijke leerlingen, maar richt zich ook op de basisvaardigheden en vooral op het gedrag en handelen van de leraar. Daar ligt de synergie en verbinding! Het is van belang om de ambities van de school te linken met de onderwijskundige doelen. Dit is de opgave waar we voor staan. Uitgaan van onderwijsbehoeften van kinderen zorgt ervoor dat kinderen lekker in hun vel zitten. Dit heeft een effect op het goede sociale klimaat. Een goede didactiek is namelijk zeer pedagogisch." (Bron: schoolplan dr. Landmanschool 2007-2011)

Ik lees in de literatuur over opbrengstgericht werken dat het belangrijk is om goede doelen te stellen en deze te evalueren. Het stellen van doelen is in de praktijk niet zo gemakkelijk als het lijkt. Tijdens het bespreken van groepsplannen blijkt vaak dat leerkrachten te algemene doelen stellen of te makkelijke doelen.

We hebben op onze school samen afgesproken aan welke normen we willen voldoen.

Met deze algemene norm kunnen we heel globaal kijken naar de resultaten van een groep. Het is daarnaast heel zinvol om de individuele groei per kind te bekijken.

Om te ontdekken of ons rekenonderwijs is verbeterd wil ik me in dit praktijkonderzoek richten op de algemene norm om zo te kijken of er groei zit in de rekenprestaties van de groepen.

2.5 De samenhang in dit onderzoek:

In dit onderzoek wil ik op zoek gaan naar de opbrengst in rekenresultaten na invoering van de 1-zorgroute en begeleide intervisie met beeld.

De intervisie met beeld is bedoeld om de leerkrachten te ondersteunen bij het werken met het groepsplan rekenen volgens de 1-zorgroute. Ik wil graag weten of de leerkrachten de intervisiebijeenkomsten als ondersteunend ervaren en of hun competenties t.a.v. de 1-zorgroute toenemen.

Om de opbrengst van de intervisie met beeld te bewerkstellingen is het van belang dat ik als begeleider ontwikkeling op gang kan brengen. Ik wil ontdekken op welke manier ik dat het beste kan doen.

Ten grondslag aan de inhoud die we op onze school geven aan nieuwe ontwikkelingen (waaronder de 1-zorgroute en intervisie met beeld) ligt een visie op onderwijs. In hoeverre willen we ons onderwijs passend maken en op welke manier dan? Dat zou ik graag in beeld krijgen zodat ik wanneer ik het proces stuur, wel de gezamenlijke visie vertegenwoordig en niet mijn persoonlijke.

Er zijn nogal wat zaken die ik wil onderzoeken. In het volgende hoofdstuk beschrijf ik op welke manier ik dat ga doen.

Hoofdstuk 3: Onderzoeksmethodologie

3.1 Inleiding:

In dit hoofdstuk beschrijf ik hoe ik mijn onderzoek wil opbouwen om te kunnen komen tot een antwoord op mijn onderzoeksvraag:

“Ondersteunt begeleide intervisie met beeld leerkrachten bij het oplossen van praktische problemen wanneer zij, in het kader van Passend Onderwijs, het groepsplan rekenen volgens de 1-zorgroute uitvoeren, en leidt dit proces tot betere rekenprestaties?”

3.2 Keuze van onderzoeksmethodologie:

Dit onderzoek naar rendement van begeleide intervisie met beeld is een vorm van praktijkonderzoek. “Praktijkonderzoek komt voort uit praktijkvragen, uit concrete verlegenheidsituaties in een school of instelling. De kennis die het praktijkonderzoek oplevert, dient in de eerste plaats te leiden tot kwaliteitsverbetering van die praktijksituatie (Harinck, 2006).

Vanuit de onderzoeksvraag en deelvragen die ik heb geformuleerd ga ik actie ondernemen. Actieonderzoek wordt door Ponte (2002) omschreven als:

“Een geheel van activiteiten van docenten die:

- Met behulp van technieken en strategieën van sociaalwetenschappelijk onderzoek reflecteren op hun eigen handelen en de situatie waarin dat handelen plaatsvindt en;
- Op basis van de zo verkregen inzichten hun handelen of de situatie waarin dat handelen plaatsvindt systematisch proberen te veranderen.”

Ik wil hierbij steeds de dialoog aangaan met medestudenten, collega's van onze school en intern begeleiders van de scholen in ons bestuur.

Mijn onderzoeksvraag vraagt om een combinatie van een open aanpak van onderzoek (kwalitatief onderzoek) en een verzameling van gegevens om te kwantificeren (kwantitatief onderzoek).

Kallenberg (2007) beschrijft kwalitatief en kwantitatief onderzoek als volgt:

“Kwalitatief onderzoek bestaat uit een onderzoeksstrategie waarbij het te bestuderen onderzoeksprobleem zo open mogelijk tegemoet wordt getreden (oriënterend), zonder expliciet geformuleerde modellen, begrippen, theorieën of hypothesen vooraf. Er wordt direct aangesloten bij de onderwijskundige praktijk”.

“Kwantitatief onderzoek is: een strategie waarbij op grote schaal gegevens worden verzameld die zich lenen voor kwantificering. Dat betekent dat je de uitkomsten in getallen uit kunt drukken”.

3.3 Beschrijving van de onderzoeksinstrumenten in relatie tot de onderzoeksvraag en deelvragen:

(zie voor het onderzoek in schema bijlage 9; optie: het schema mag als overzicht hierin blijven of als bijlage).

Bij de hoofdvraag wil ik vier instrumenten gebruiken: de vragenlijst, het interview, de schaalvraag en de enquête.

Ik zal de definitie en de doelen per instrument hieronder verder omschrijven. De reden dat ik vier instrumenten nodig heb voor de hoofdvraag is dat ik naast de mate waarin de leerkrachten ondersteuning hebben ervaren (schaalvraag) en een overzicht van ontwikkeling van competenties van leerkrachten door die ondersteuning (enquête) ook de gevoelens en verwachtingen van de leerkrachten in kaart wil brengen. Hoe mensen staan ten opzichte van een nieuwe ontwikkeling bepaald naar mijn mening voor een groot deel de mate waarin die ontwikkeling op gang kan komen.

De vragenlijst en het interview:

Een vragenlijst is een lijst met open of gesloten vragen die zowel schriftelijk als mondeling gesteld kunnen worden. (Kallenberg 2007) De meting met een vragenlijst is kwalitatief. Met de open vragenlijst aan het begin van het traject heb ik in kaart gebracht hoe de leerkrachten aan dit traject begonnen.

Een interview is een min of meer doelgericht gesprek, waarbij het erom gaat met vragen te achterhalen wat er bij (een) bepaalde persoon/personen leeft aan ideeën, opinies, meningen en dergelijke. (Kallenberg, 2007) In mei 2011 zijn we in een teamvergadering teruggekomen op deze vier vragen. Uit dit interview heb ik opnieuw de belangrijkste meningen op een rijtje gezet. Zo wil ik in de gaten houden of mensen nog positief staan tegenover het hele traject van invoering van de 1-zorgroute en of intervisie met beeld bijdraagt aan het goed verlopen van het traject.

Doel van de vragenlijst en het interview:

Het gevoel, de hoop en de verwachtingen rondom 1-zorgroute en intervisie met beeld bij aanvang traject in kaart brengen, zodat ik een inschatting kan maken van de invloed van deze gegevens op het onderzoek.

De schaalvraag:

“Een schaalvraag is een oplossingsgerichte basistechniek gericht naar het nu, motivatie, vertrouwen enz. met het doel om ontwikkeling aan te geven.” (MSEN SVIB reader, 2011). De mate waarin leerkrachten begeleide intervisie met beeld als ondersteunend ervaren bij problemen die ze in de praktijk van het rekenonderwijs tegenkomen, gemeten in een schaalvraag, is een kwantitatieve meting. Ik heb de gangbare normering van onze school gebruikt:

0 - 4,5 = onvoldoende

4,6 - 5,5 = matig

5,6 - 7,4 = voldoende

7,5 - 8,4 = ruim voldoende

8,5 - 10 = goed

Doel van de schaalvraag:

De waardering in kaart brengen die de leerkrachten geven aan de ondersteuning die ze hebben ervaren bij intervisie met beeld op een schaal van 0-10

(Zie voor een voorbeeld van de schaalvraag bijlage 10)

De enquête:

Een enquête is een gesprek/vragenlijst waarbij de vraagstelling van tevoren nauwkeurig schriftelijk is vastgelegd. (Kallenberg, 2007) Omdat het onderwerp van de intervisiebijeenkomsten het werken met de groepsplannen volgens de 1-zorgroute is, heb ik als startpunt van de intervisiebijeenkomsten gekozen voor het inventariseren van het gevoel van competentie van de leerkrachten op het gebied van de 1-zorgroute. Hiervoor gebruik ik de vragenlijst naar competenties die hoort bij het pakket van de 1-zorgroute. (Zie bijlage 11.) Dit is een vorm van een enquête die een kwantitatieve meting doet. Om te kijken of het gevoel van competentie van de leerkrachten op het gebied van de 1-zorgroute is verbeterd vullen zij de lijst na de drie intervisiebijeenkomsten nog eens in.

Doel van de competentie-enquête:

Begin en eind gegevens verzamelen om te kijken op welke onderdelen voldoende ondersteuning is ervaren en op welke onderdelen nog ondersteuning nodig is.

Onderzoek naar de deelvragen:

Om een antwoord te vinden op deelvraag 1 “Op welke manier wil het team van de dr. Landmanschool de uitgangspunten van Passend Onderwijs invullen?” heb ik gekozen voor het schematisch in kaart brengen van de beginsituatie en de gewenste situatie met actiepunten. De beginsituatie is in kaart gebracht door de intern begeleiders van de vier scholen van onze stichting en door het team herkend en onderschreven. De gewenste

situatie is voortgekomen uit punten zoals deze zijn verzameld in twee teamvergaderingen op onze school over Passend Onderwijs op 14-10-2010 en 30-11-2010. Daarbij waren 21 leerkrachten aanwezig. Dit is een voorbeeld van een casestudy.

De casestudy:

Een Casestudy is een gevalsstudie, het aanleggen van een verzameling van gegevens die zich richt op een specifieke situatie. (Kallenberg, 2007)

Uiteindelijk heb ik de kwalitatieve data van mijn casestudy toch nog voor een gedeelte kwantitatief verwerkt.

Het theoretisch kader bij deze inventarisatie bestaat uit de vier schoolprofielen zoals die beschreven zijn in "Profileren en Indiceren" (Miedema, maart 2010.)

Doel van de casestudy:

De startpositie en de wenselijke situatie voor de toekomst in kaart brengen zodat duidelijk is vanuit welke visie ik begeleide intervisie met beeld begeleid.

De video interactie analyse:

Een video interactie analyse is het maken van een analyse van beelden eventueel m.b.v. een kijkwijzer. (MSEN SVIB reader, 2011) Voor deelvraag 2 van dit onderzoek *"Welke interventies van mij, als begeleider van intervisie met beeld, zorgen dat de leerkrachten elkaar ondersteunen bij het oplossen van de praktische problemen die ze tegenkomen bij de invoering van het groepsplan rekenen volgens de 1-zorgroute?"* ga ik gegevens verzamelen uit de beelden van 3 intervisiebijeenkomsten met 6 leerkrachten van de groepen 5 en 6. Ik turf bij het bekijken van de gemaakte opnames hoeveel keer een interventie van mij ontwikkeling op gang brengt en of het dan om activerende of compenserende interventies gaat. Dit is een kwantitatief onderzoek. Hier is Video interactie analyse het instrument en mijn eigen professionele handelen de kern. Video interactie -analyse en micro--analyse is evidence based, mits je sec de waarneming analyseert. Dit komt omdat dit een objectieve weergave is naar voorafgestelde criteria; de interpretatie is dan weer subjectief. Met video interactie analyse wil ik mijn eigen begeleidersvaardigheden verbeteren en bijstellen na elke analyse.

Doel van de data-analyse:

Door interactie-analyse van de beelden verzamel ik de momenten waarop mijn interventie ontwikkeling in gang zet. Ik onderscheid de interventies in compenserend en activerend om zo te kijken welk soort interventies het vaakst ontwikkeling op gang brengt.

De toetsresultaten van de leerlingen:

Voor deelvraag 3 (*"Leidt de invoering van de 1zorgroute en de professionalisering met behulp van begeleide intervisie tot zichtbaar betere rekenprestaties?"*) heb ik toetsgegevens verzameld van de bovenbouwgroepen van de school. (kwantitatief onderzoek) Het betreft hier de volgende niet-methodegebonden toetsen voor de groepen 5,6, 7 en 8:

De Cito-toets rekenen en wiskunde afgenomen in juni 2010 en in januari 2011, en de tempotest rekenen afgenomen in oktober 2010 en in januari 2011

Hierbij wil ik gebruik maken van de gegevens in het leerlingvolgsysteem ParnasSys van de school, zoals die door de diverse leerkrachten van de bovenbouw zijn verzameld en ingevoerd.

Doel van het in beeld brengen van de resultaten van de kinderen:

De ontwikkeling in rekenresultaten over de periode van juli 2010 tot januari 2011 voor rekenen en automatiseren bekijken zodat ik kan zien of er ontwikkeling is in de resultaten van de kinderen door het ingezette traject.

3.4 De onderzoeksgroep:

In Kallenberg (2007) staat dat een onderzoeksvraag altijd uit gaat van een bepaalde onderzoeksgroep. Hij geeft de volgende definitie van een onderzoeksgroep: *“normaal gesproken zijn dat de personen over wie de onderzoeker uitspraken wil doen, maar objecten of situaties kunnen in principe ook deel uitmaken van een onderzoeksgroep”*.

Dit onderzoek vindt plaats op de dr. Landmanschool in Helvoirt. Dat is een reguliere basisschool. De school heeft op 5 januari 2011 in totaal 455 leerlingen. Op dat moment werken er 35 leerkrachten. Ik ben de intern begeleidster van de bovenbouw. Ik ga drie intervisie bijeenkomsten houden met de leerkrachten van de groepen 5 en 6. Van die bijeenkomsten wil ik de begeleiderscommunicatie analyseren.

In het schema van het onderzoek in bijlage 9 is te zien wanneer ik een onderzoek doe met de gehele bovenbouwgroep en wanneer het een onderzoek voor een aantal leerkrachten betreft.

3.5 Betrouwbaarheid, geldigheid, validiteit en meetbaarheid:

“De validiteit van een onderzoek (test, meting) is de mate waarin het onderzoek aan zijn doel beantwoordt.” (Kallenberg e.a., 2007). Met andere woorden: meet het wat beoogd wordt?

“Een onderzoek is betrouwbaar wanneer het dezelfde resultaten oplevert als het op precies dezelfde manier wordt herhaald” (Kallenberg e.a., 2007).

Uit dit onderzoek komen geen uitslagen die te generaliseren zijn voor het Nederlandse onderwijs. Het betreft immers een kleinschalig onderzoek in de bovenbouw van één dorpsschool met een gemiddeld aantal kinderen. Door het gebruik van verschillende onderzoeksinstrumenten, de herhaling van instrumenten (zoals drie keer de schaalvraag) en het gebruik van gestandaardiseerde toetsen en een enquête geeft het onderzoek wel uitkomsten die van betekenis zijn voor de bovenbouw op onze school.

Bij dit onderzoek maak ik gebruik gemaakt van verschillende gegevensbronnen. Van der Donk, van Lanen (2009) spreken van brontriangulatie, onderzoekertriangulatie en methodische triangulatie.

Door het gebruik van verschillende bronnen tijdens de theoretische oriëntatie heb ik triangulatie op de theorie toegepast. Door verschillende onderzoeksmethodieken naast elkaar te zetten heb ik hierin ook triangulatie betracht. Door toepassing van verschillende onderzoeksmethoden heb ik geprobeerd de geldigheid en betrouwbaarheid van het onderzoek te vergroten.

Ik heb geprobeerd dit onderzoek zo betrouwbaar mogelijk te doen, door mijn onderzoeksgegevens en analyses steeds te bespreken met mijn collega-intern begeleiders en critical friends van de opleiding. Daarnaast heb ik zo duidelijk mogelijk beschreven wat ik precies gedaan heb.

De open vragen van de vragenlijst heb ik overlegd met mijn directeur. Om na te gaan of ik de data juist geanalyseerd heb, heb ik de deelnemers de analyse laten lezen. Daaruit kwam nog één aanpassing voort. Door deze check durf ik erop te vertrouwen dat de uitkomsten van de vragenlijsten een betrouwbaar beeld weergegeven.

De conclusies uit het interview heb ik op het eind van de vergadering voorgelezen en deze hebben instemming van allen gehad, en zijn dus door de deelnemers goedgekeurd, maar ook na deze check weet ik niet zeker of ieder zijn mening heeft gegeven.

Door bij de schaalvraag een normering te gebruiken heb ik geprobeerd eenduidigheid van invullen te bewerkstelligen. Ik kan niet zo goed schatten of het een rol speelt bij het invullen dat ik een collega ben. In ieder geval ben ik wel collega van iedereen, al kan ik niet ontkennen dat de ene collega me misschien meer waardeert dan de andere.

Ik heb benadrukt dat ze een beoordeling moesten geven aan de mate waarin ze de bijeenkomst ondersteunend hebben ervaren. Het gaat hier dus om gekleurde, subjectieve data. Ik heb het valide en betrouwbaar gemaakt doordat ik per persoon de ontwikkeling heb gemeten en de ontwikkeling te pakken los van het startcijfer.

Doordat ik gebruik maak van een bestaande enquêtelijst heb ik validiteit nagestreefd.

Ik ga hiermee de ontwikkeling in competentie meten. Door een enquête vooraf en na drie bijeenkomsten te vergelijken denk ik dat ook eventuele groei van een team in beeld komt. Onderliggende gedachte is dat als de begeleide intervisie ondersteunend is de vaardigheden van de leerkrachten toenemen en daarmee ook hun gevoel van competentie. Het blijft de vraag in hoeverre een eventuele competentiegroei op gang is gekomen door kennis, ervaring, door intervisie met beeld of door nog andere factoren. Het is voor mij niet haalbaar om deze oorzaken te gaan uitsplitsen. Door het stellen van de schaalvragen te combineren met de enquête leg ik een verband tussen intervisie met beeld en competentiegroei.

Wanneer de resultaten worden bekeken in het licht van die doelstelling zijn ze betrouwbaar. De interviews heb ik steeds volgens hetzelfde model georganiseerd. Het turven van interventies die ontwikkeling op gang brengen heb ik door micro-analyses te maken en door de hulp van mijn collega intern begeleider te vragen als critical friend bij fragmenten waar ik twijfelde zo betrouwbaar mogelijk gedaan. Ik realiseer me dat het gaat om mijn persoonlijke groei en dat het in mijn belang is dat ik zo kritisch en objectief mogelijk kijk. Ook hier zullen geen algemene adviezen uit kunnen komen. Het gaat immers om interventies bij intervisie door één persoon op één school, maar voor mijn persoonlijke ontwikkeling zijn de gegevens betrouwbaar en valide.

De toetsresultaten van de kinderen zijn gemeten met gestandaardiseerde toetsen. Op die manier heb ik daarin validiteit nagestreefd.

3.6 Ethische reflectie op mijn praktijkonderzoek:

Een korte reflectie op dit onderzoek aan de hand van de principes die Boerman (2008) noemt in zijn artikel "Ethische uitgangspunten bij praktijkonderzoek":

De beschreven resultaten in dit onderzoek zijn gebaseerd op navolgbare gegevens. Door bij het onderzoek ook de intenties en gevoelens van de leerkrachten t.o.v. het traject (begeleide intervisie met beeld en de 1-zorgroute) te betrekken heb ik dit ook meegenomen. Ongemerkt kunnen gevoelens en meningen van invloed zijn op een invoeringsproces. Het leek me beter die gevoelens en meningen na te vragen en te analyseren zodat ik ook zicht had op de invloed op het onderzoek. De collega's die aan dit onderzoek hebben meegewerkt waren allemaal, net als ik, uit op het verbeteren van de (eigen) beroepspraktijk. Ik heb de data zorgvuldig verzameld en met steun van een collega geanalyseerd en weergegeven in grafieken. Er zijn nergens in dit verslag namen van leerkrachten of leerlingen te lezen. Het aspect volledigheid heeft ervoor gezorgd dat dit een omvangrijk onderzoek werd. Ik wilde graag alle relevante gegevens benutten. Ik ben selectief geweest door me te beperken tot drie opnames en door bijvoorbeeld niet te zoeken naar oorzaken van ontwikkeling. Dat zou in een vervolgonderzoek kunnen. Ik had het geluk te mogen samenwerken met medestudenten die allen zeer ondersteunend hulpvaardig waren. Waar mogelijk heb ik op die manier ook geprobeerd hen te ondersteunen.

Op het eind van dit schooljaar is er op school in een vergadering tijd ingeruimd waarin ik verslag doe van dit onderzoek. Alle betrokkenen mogen het verslag lezen voor het gepubliceerd wordt

Voor de intervisiebijeenkomsten heb ik samen met een medestudent een contract bedacht. (zie bijlage 12) Dit heb ik met de leerkrachten besproken en aangenomen. Daarin staat dat alles wat er tijdens intervisie gezegd en gezien wordt vertrouwelijk is en dat we respectvol met elkaar om gaan. Ik wil in deze geest ook omgaan met de gegevens voor dit onderzoek.

Hoofdstuk 4: Dataverzameling, analyse en interpretatie

4.1 Inleiding:

In dit hoofdstuk ga ik de onderzoeksdata die ik heb verzameld in de zes onderzoeksactiviteiten (zie schema van bijlage 9) analyseren en interpreteren. Bij de analyse probeer ik de gegevens te ontleden en te clusteren om ze beter te kunnen beschouwen. Ik maak daarbij gebruik van grafieken en eenvoudige statistische analyses. In de interpretatie ken ik een betekenis toe aan de gegevens die ik heb geanalyseerd, in relatie tot mijn onderzoeksvraag.

De paragrafen 4.1, 4.2 en 4.3 geven een antwoord op de hoofdvraag:

“Ondersteunt begeleide intervisie met beeld leerkrachten bij het oplossen van praktische problemen wanneer zij, in het kader van Passend Onderwijs, het groepsplan rekenen volgens de 1-zorgroute uitvoeren, en leidt dit proces tot betere rekenprestaties?”

Paragraaf 4.4 geeft een antwoord op deelvraag 1:

“Op welke manier wil het team van de dr. Landmanschool de uitgangspunten van Passend Onderwijs invullen?”

Paragraaf 4.5 geeft een antwoord op deelvraag 2:

“Welke interventies van mij, als begeleider van intervisie met beeld, zorgen dat de leerkrachten elkaar ondersteunen bij het oplossen van de praktische problemen die ze tegenkomen bij de invoering van het groepsplan rekenen volgens de 1-zorgroute?”

Paragraaf 4.6 geeft een antwoord op deelvraag 3:

“Leidt de invoering van de 1-zorgroute en de professionalisering met behulp van begeleide intervisie tot zichtbaar betere rekenprestaties?”

4.2 De open vragen van september 2010 en mei 2011:

(Zie voor de vragen en de volledige antwoorden die ik terug heb gekregen: bijlage 13).

(Zie voor een analyse van de antwoorden bijlage 14.)

Doel van deze vragenlijst:

Het gevoel, de hoop en de verwachtingen rondom 1-zorgroute en intervisie met beeld bij aanvang traject in kaart brengen, zodat ik een inschatting kan maken van de invloed van deze gegevens op het onderzoek.

Ik heb gekozen voor twee meetmomenten: in september bij aanvang van het traject met de 1-zorgroute en in mei na afloop van het onderdeel rekenen.

1. Gegevens van september 2010:

Vier open vragen die schriftelijk zijn beantwoord in september 2010 door 12 respondenten.

De vragen:

1. Wat is jouw gevoel bij de plannen voor 1-zorgroute?
2. Wat hoop je dat de 1-zorgroute jou oplevert?
3. Wat zouden de nadelen (valkuilen) van 1-zorgroute kunnen zijn?
4. Hoe denk je over het gebruik van beelden uit de klassen (SVIB) tijdens intervisie bij het invoeren van de 1-zorgroute?

Data analyse:

- De gevoelens van de respondenten t.o.v. de plannen 1-zorgroute waren bijna 100% positief
- Er worden 13 verschillende mogelijke opbrengsten van de 1-zorgroute genoemd. Vijf daarvan zijn vaker gekozen. (Bijvoorbeeld: meer rust, duidelijkheid en overzicht)

- Er worden door de respondenten 7 mogelijke valkuilen genoemd. Eén ervan is 8 keer gekozen. (De kans dat speciale leerlingen met eigen zorgbehoeften aandacht te kort gaan komen)
- 10 mensen staan positief tegenover het gebruik van beelden uit de klassen tijdens intervisie bij het invoeren van de 1-zorgroute. Dat is bijna 85 %

Data interpretatie:

Uit de analyse maak ik op dat het bovenbouwteam positief stond ten opzichte van de 1-zorgroute bij aanvang van het traject. Ook was er een algemene verwachting van opbrengst. Al verschilden wel de inhoud van die verwachting. Het meest verwacht werd de opbrengst van meer rust en gemak. De meest genoemde valkuil is de kans dat speciale leerlingen met eigen zorgbehoeften aandacht te kort gaan komen.

Ook ten opzichte van het gebruik van beelden bij intervisie is het grootste deel van de groep positief. Twee mensen waren niet helemaal positief. Met hen heb ik hier apart over gepraat. Gelukkig hebben zij toen besloten gewoon aan de intervisie mee te doen. Na de eerste intervisie bijeenkomst gaven ze beiden aan dat ze ook gefilmd mochten worden.

In relatie tot mijn onderzoeksvraag weet ik nu dat de grote meerderheid van deelnemende leerkrachten positief waren over een start met intervisie met beeld en met de 1-zorgroute.

Dat is van invloed op het verloop van het traject, maar ook op de resultaten van het onderzoek.

2. Gegevens van mei 2011:

Doel van de open vragen:

Het gevoel, de hoop en de verwachtingen rondom 1-zorgroute en intervisie met beeld geïnventariseerd in een vergadering, zodat ik een inschatting kan maken van de invloed van deze gegevens op het onderzoek.

Vier open vragen die we hebben besproken in een bovenbouwvergadering met 10 personen.

1. Hoe sta je nu tegenover ons traject voor de 1-zorgroute?
2. Wat heeft het je opgeleverd?
3. Wat zijn voor jou eventueel de nadelen (valkuilen) van de 1-zorgroute?
4. Hoe denk je nu over het gebruik van beelden uit de klassen (svib) tijdens intervisie ter ondersteuning van het invoeren van de 1-zorgroute voor taal volgend schooljaar?

Eén leerkracht heeft de reacties in het kort genoteerd.

Data analyse:

- 10 personen willen verder met de 1-zorgroute. Dat is 100%.

- Er worden 12 verschillende opbrengsten van de 1-zorgroute genoemd. De meeste daarvan zijn vaker gekozen. 5 Opbrengsten zijn door alle personen gekozen. Opgeteld is er 109 keer ingestemd met opbrengst.

- Er worden door de respondenten 3 nadelen van de 1-zorgroute genoemd. De meest genoemde is dat het nog te veel tijd kost. Opgeteld is er 18 keer een nadeel genoemd.

-10 mensen staan positief tegenover het gebruik van beelden uit de klassen tijdens intervisie bij het invoeren van de 1-zorgroute volgend schooljaar.

Data interpretatie:

De gevoelens van de leerkrachten die aan het gesprek deelnamen waren unaniem (100%) positief om verder te gaan met het traject. Daarbij willen ze werken aan meer autonomie voor de kinderen.

Elke leerkracht heeft minimaal vijf keer een opbrengst genoemd.

109 keer opbrengst en 18 keer een nadeel: veel meer opbrengst dan nadelen.

Alle aanwezigen willen verder met intervisie met beeld en met de 1-zorgroute. Dan is het goed gegaan tot nu toe. Hiermee heb ik een antwoord op een deel de hoofdvraag: de leerkrachten hebben ondersteuning door intervisie met beeld in ieder geval in die mate

ondersteunend ervaren dat ze ermee door willen gaan. Daar ben ik blij om. De nadelen die genoemd zijn herken ik ook en ik wil er mijn voordeel mee doen dat die nu in beeld zijn.

4.3 De schaalvraag na de intervisiebijeenkomsten:

(Zie voor cijfers per leerkracht en toelichting bij hun cijfer bijlage 15.)

Doel van de schaalvraag:

De waardering in kaart brengen die de leerkrachten geven aan de ondersteuning die ze hebben ervaren bij intervisie met beeld op een schaal van 0-10

De schaalvraag is als volgt steeds geformuleerd:

“In hoeverre heb je deze bijeenkomst als ondersteunend ervaren bij het oplossen van praktische problemen bij het werken met de groepsplannen rekenen volgens de 1-zorgroute?”

En de beoordelingsschaal was:

0 - 4,5 = onvoldoende

4,6 - 5,5 = matig

5,6 - 7,4 = voldoende

7,5 - 8,4 = ruim voldoende

8,5 - 10 = goed

A. De gemiddelde beoordeling per bijeenkomst:

Overzicht data van de beoordelingen van leerkrachten via de schaalvraag:

Gemiddelde van de cijfers:		
Bijeenkomst 1:	6,75	voldoende
Bijeenkomst 2:	7,2	voldoende
Bijeenkomst 3:	7,8	Ruim voldoende

Data analyse:

Na bijeenkomst 2 is de gemiddelde beoordeling gestegen met 0,45 ten opzichte van de beoordeling na bijeenkomst 1.

Na bijeenkomst 3 is de gemiddelde beoordeling gestegen met 0,6 ten opzichte van de beoordeling na bijeenkomst 2.

De totale stijging is 1,05 punt van bijeenkomst 1 naar bijeenkomst 3. Dit is een stijging van voldoende naar ruim voldoende.

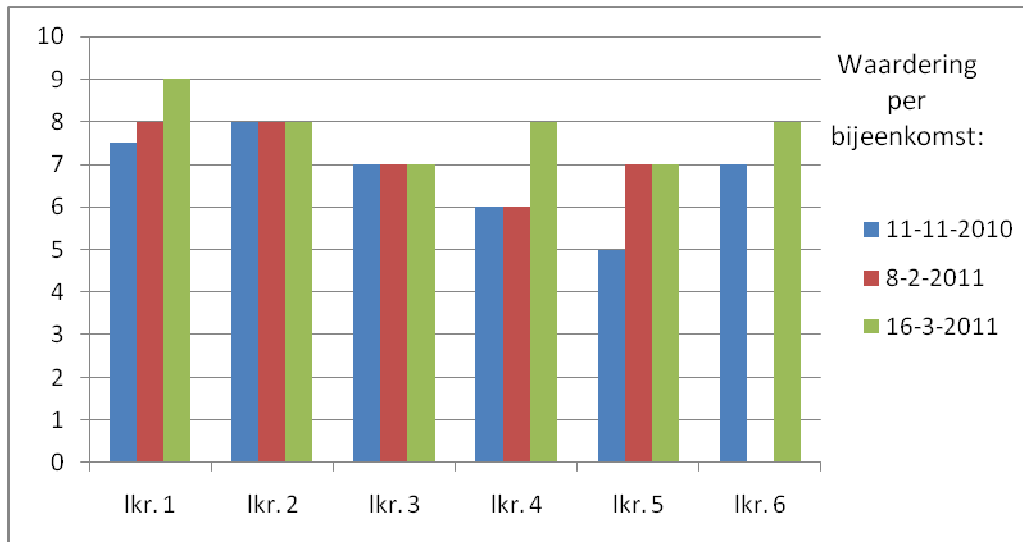
Data interpretatie:

Kennelijk is de kwaliteit van de supervisie elke bijeenkomst wat verbeterd. De waardering is gestegen van voldoende naar ruim voldoende, maar dat is nog steeds niet goed. Het betekent voor mij dat er nog verbetering mogelijk is. Ik merkte dat het analyseren van de beelden na elke intervisie voornamelijk inzichten bij me opleverde en dat ik die gebruikte bij de volgende intervisie. Uit de gemiddelde beoordeling kan ik in relatie tot mijn onderzoeksvraag opmaken dat er globaal sprake is van het ervaren van ondersteuning door begeleide intervisie met beeld. Dit kan natuurlijk per leerkracht verschillen. Daarom ga ik de getallen ook per persoon bekijken.

B. De beoordeling van de waardering van de bijeenkomsten per leerkracht:

X-as = 6 leerkrachten

Y-as= waardering op een schaal van 1 tot 10

De ontwikkeling in de beoordeling per leerkracht:

	Ontwikkeling van 1 naar 2	Ontwikkeling van 2 naar 3	Totale opbrengst
Leerkracht 1	+0,5	+1	+1,5
Leerkracht 2	+0	+0	+0
Leerkracht 3	+0	+0	+0
Leerkracht 4	+0	+2	+2
Leerkracht 5	+2	+1	+3
Leerkracht 6	?	+0 van 1 naar 3: +1	+1
totaal	+2,5	+ 4	+7,5

Data analyse:

Bij twee leerkrachten is de opbrengst per bijeenkomst hetzelfde gebleven.

Bij vier leerkrachten is de opbrengst per bijeenkomst gestegen.

Bij leerkracht zes meet ik de stijging van bijeenkomst 1 naar 3.

Bij geen van de leerkrachten is de opbrengst gedaald.

Er is een totale stijging van 7,5 punten.

Op het einde van het traject hebben 4 van de 6 leerkrachten een 8 of hoger gescoord dat wil zeggen dat 66,6 % van de deelnemers een goed of hoger scoort.

Data interpretatie:

Eigenlijk komt de stijging van de beoordeling door de stijgende waardering van vier leerkrachten. Bij twee leerkrachten is geen stijging te zien, maar die begonnen met een startwaardering van 7 en 8. De mooiste groei is te zien bij leerkracht nr. vijf van een waardering van 5 naar 7.

In relatie tot de onderzoeksvraag: *“Ondersteunt begeleide intervisie met beeld leerkrachten bij het oplossen van praktische problemen wanneer zij, in het kader van Passend Onderwijs, het groepsplan rekenen volgens de 1-zorgroute uitvoeren, en leidt dit proces tot betere rekenprestaties?”* kan ik nu zeggen dat twee derde deel van de leerkrachten de bijeenkomsten meer als ondersteunend zijn gaan ervaren. Uiteindelijk scoren ze allemaal

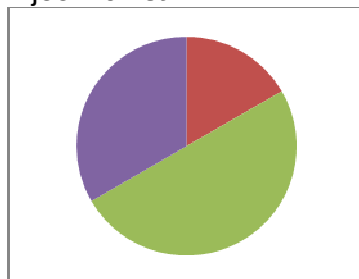
een 7 of meer. Omdat ik ook wil weten welke kwalificatie met deze conclusie samenhangt ga ik ook de beoordelingen per bijeenkomst per waardering in kaart brengen.

C. De beoordeling per bijeenkomst per waardering:

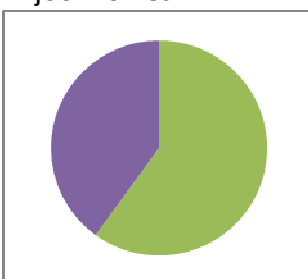
Aantal leerkrachten dat een bepaalde beoordeling kiest:

	Bijeenkomst 1	Bijeenkomst 2	Bijeenkomst 3	Totaal	%
0 - 4,5 = onvoldoende				0	0
4,6 - 5,5 = matig	1			1	6
5,6 - 7,4 = voldoende	3	3	2	8	47
7,5 - 8,4 = ruim voldoende	2	2	3	7	41
8,5 - 10 = goed			1	1	6

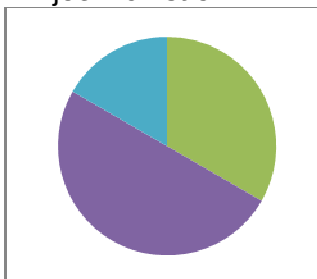
Bijeenkomst 1:

Bijeenkomst 2:

Bijeenkomst 3:

Matig
Voldoende
Ruim voldoende
goed

Data analyse:

Enkel bij de eerste bijeenkomst is er een matig gescoord. Verder is het voldoende tot ruim voldoende. In de laatste bijeenkomst is er ook een vakje goed te zien.

In de cirkeldiagrammen is te zien dat er een verschuiving plaats vindt van matig/voldoende/ruim voldoende naar voldoende/ruim voldoende/goed.

Data interpretatie:

Door deze cirkeldiagrammen is goed te zien dat meer dan de helft van de deelnemers aan bijeenkomst uiteindelijk "ruim voldoende" of een "goed" geeft. Al met al zie ik hier een positieve vooruitgang in waardering. Om te kunnen analyseren waardoor die waardering positief is gestegen is verder onderzoek nodig. Komt het doordat ik beter begeleid? Komt het doordat de leerkrachten zelf beter intervisie aan elkaar kunnen geven? Is er in bijeenkomst drie meer ontwikkeling op gang gekomen? Ik laat het hier bij de conclusie dat de deelnemers intervisie met beeld steeds meer als ondersteunend zijn gaan ervaren. De vraag is of dit ook zichtbaar is in hun competenties op het gebied van de 1-zorgroute. Dat wil ik bekijken in de data-analyse van de competentie enquête.

4.4 De competentie-enquête:

(Zie voor de inhoud van de competentie-enquête en berekeningen bijlage 16 a en 16b)

Doel van de competentie-enquête:

Competentiegevoelens van de leerkrachten m.b.t. de 1-zorgroute bij aanvang van het traject in september 2010 en na bijna een jaar ervaring in mei 2011. Dit om te kijken op welke onderdelen voldoende ondersteuning is ervaren en op welke onderdelen nog ondersteuning nodig is.

De leerkrachten hebben een waarde gegeven aan 29 items verdeeld over de 6 stappen van de cyclus van de 1-zorgroute.

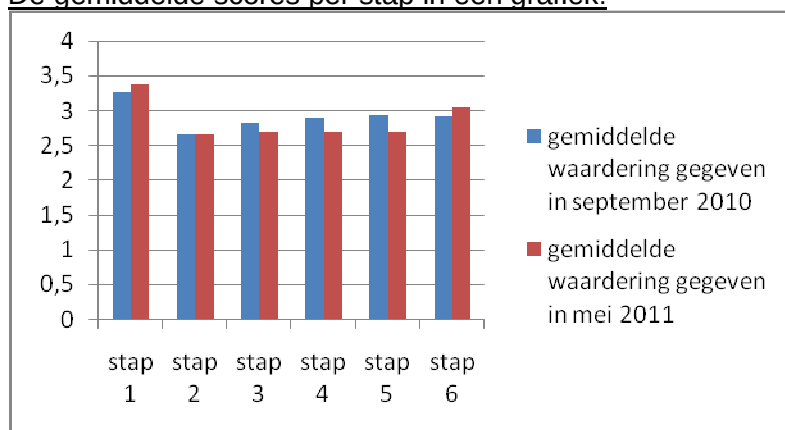
De waardering bij de items was als volgt: "Ik beheers deze competentie":

1	Onvoldoende
2	Matig
3	Voldoende
4	Goed

A. De gemiddelde scores per stap in schema:

6 stappen van de cyclus van de 1-zorgroute:	Aantal items bij dit onderdeel	Gemiddelde score In sept. 2010	Gemiddelde score in mei 2011	opbrengst
1. Verzamelen van leerlinggegevens in het groepsoverzicht en evalueren van het vorige groepsplan.	9	3,26	3,37	+0,11
2. Signaleren van leerlingen die extra aandacht nodig hebben.	3	2,66	2,66	-
3. Benoemen van onderwijsbehoeften van leerlingen.	4	2,82	2,7	-0,12
4. Clusteren van leerlingen met vergelijkbare onderwijsbehoeften.	3	2,9	2,7	-0,2
5. Opstellen groepsplan.	5	2,94	2,7	-0,24
6. Uitvoeren groepsplan.	5	2,92	3,04	+0,12
totaal	29			-0,33

De gemiddelde scores per stap in een grafiek:

X-as: stappen 1 t/m 6 van de competentie enquête.

Y-as: waardering op schaal van 0 tot 4

Data analyse:

Bij de stappen 1 en 6 is het competentiegevoel van de 17 leerkrachten gestegen.

Bij stap 2 is het gelijk gebleven. Bij de stappen 3, 4 en 5 is het afgenomen.

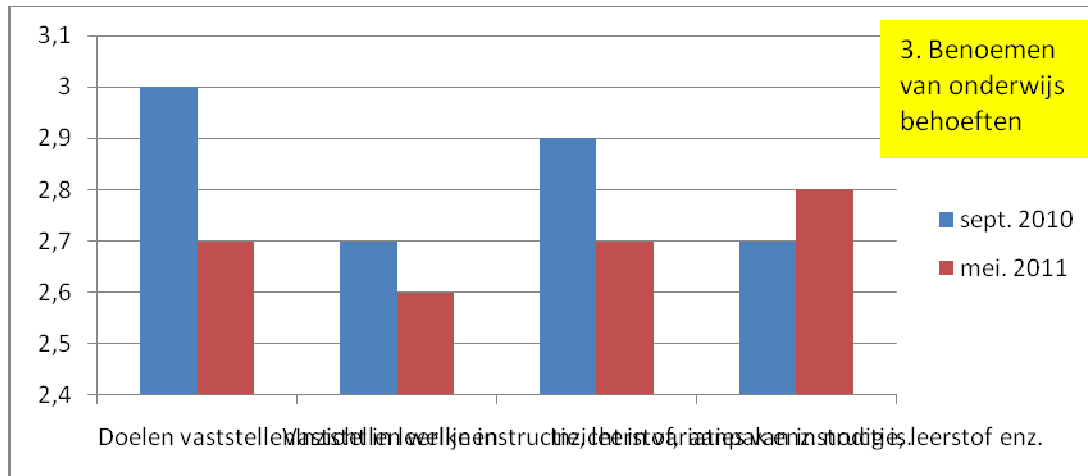
Data interpretatie:

Zoals in de grafiek te zien is zijn er maar minimale verschillen tussen de gemiddelde scores in september 2010 en mei 2011. Slechts op twee onderdelen is verbetering van competentiegevoel zichtbaar. Dat zou betekenen dat na ruim acht maanden ervaring het totale competentiegevoel juist achteruit gegaan is. Ik denk dat dit komt omdat de kennis toegenomen is en gebreken beter onderkend worden. Sommige leerkrachten hebben zichzelf bij aanvang overschat of hadden onvoldoende voorkennis van wat er van hen verwacht werd. Op de onderzoeksvraag of begeleide intervisie met beeld de leerkrachten ondersteunt bij het oplossen van praktische problemen kan ik op basis van de competentie-analyse niet positief antwoorden. Het lijkt erop dat het gevoel van competentie juist is afgenomen terwijl de bijeenkomsten wel steeds positiever werden gewaardeerd in de schaalvraag. Ik ga de daling verder analyseren om te kijken hoe dit komt.

B. Stap 3,4 en 5: de daling nader geanalyseerd:

(Zie voor de grafieken van de scores op de verschillende items binnen elke stap van de cyclus van de 1-zorgroute bijlage:17)

Stap 3:

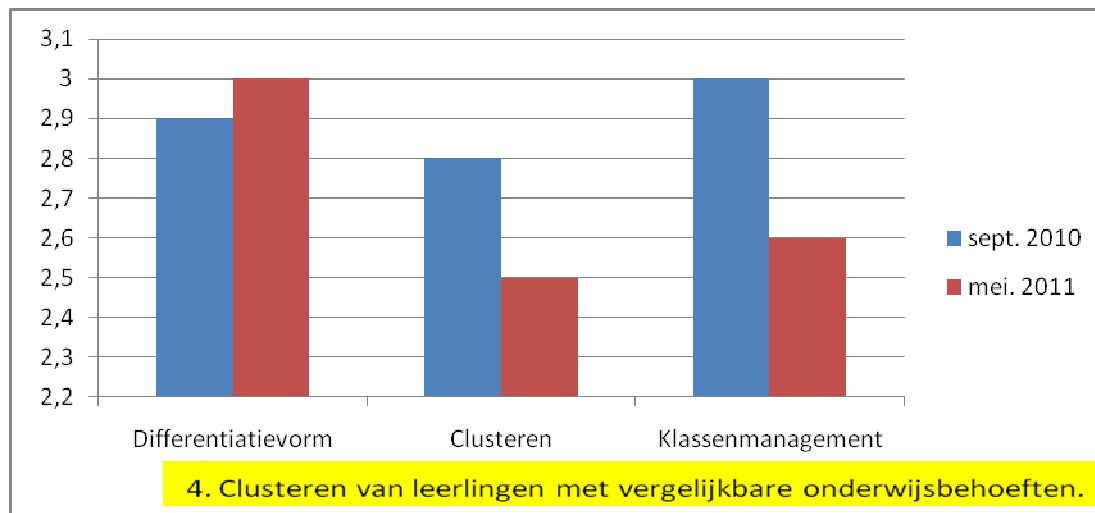
Data analyse:

Hier is te zien dat de leerkrachten minder gevoel van competentie hebben op de onderdelen: doelen vaststellen, inzicht in leerlijnen en vaststellen van instructie, leerstof en aanpak die nodig is.

Data interpretatie:

Door het goed onder de loep nemen van de leerlijn rekenen en vooraf doelen te bepalen voor het volgende blok, hebben een aantal leerkrachten ontdekt dat ze dit nog heel lastig vinden. Ook hebben veel leerkrachten voor het eerst bewust onderwijsbehoeften van kinderen op papier gezet. Dat bleek voor veel van hen nog niet zo gemakkelijk. Vooral niet omdat het onderwijs daarop afgestemd moest worden. Er is gericht gezocht naar bijpassende instructie, leerstof en werkvormen om betere afstemming te bereiken. Daarvoor zijn bijvoorbeeld tools van coöperatief leren aangereikt. Dat is naar mijn beleving ook de reden dat er wel competentiegroei is in de kolom van inzicht in variatie van instructie, leerstof enz. In relatie tot de onderzoeksvraag of er ondersteuning is ervaren door intervisie met beeld kan ik stellen dat er op het gebied van het benoemen van onderwijsbehoeften te weinig ondersteuning is ervaren. Er is wel meer kennis denk ik, maar men voelt zich (behalve als het gaat om inzicht in variatie) niet vaardiger.

Stap 4:

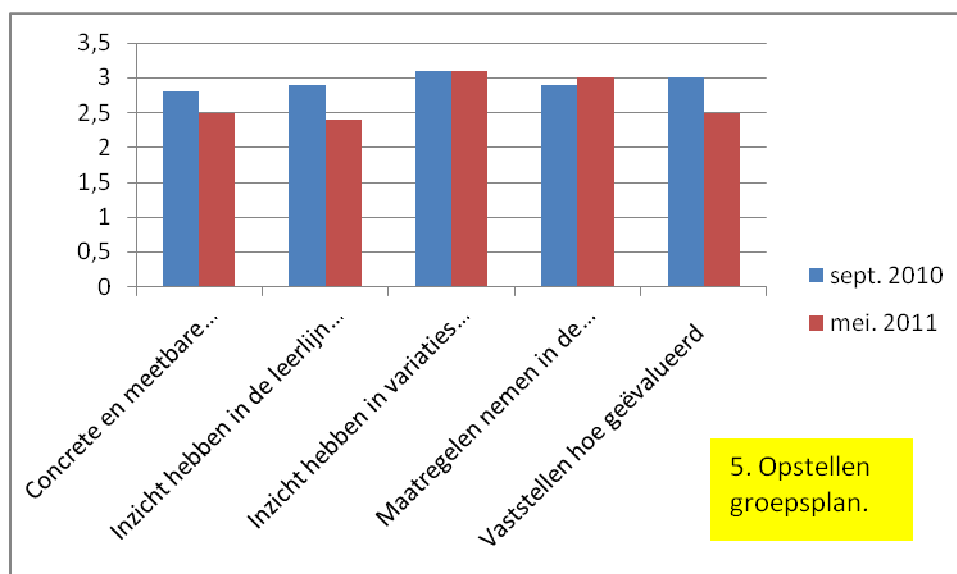
Data analyse:

Hier is te zien dat de leerkrachten minder gevoel van competentie hebben op de onderdelen: clusteren en klassenmanagement.

Data interpretatie:

Het competentiegevoel op het gebied van differentiatievormen is gestegen. Dat lijkt me een logisch gevolg van het in kaart brengen van de niveaugroepen in het schema van de 1-zorgroute. De daling in het competentiegevoel voor clusteren verklaar ik uit een overschatting van de leerkrachten van zichzelf op dit vlak. In de praktijk bleek het nog een hele klus om goede clusters te maken. We zijn uiteindelijk uitgekomen op variabele clusters. In het klassenmanagement moest nogal wat veranderen om de kinderen meer autonomie te kunnen geven. Voor sommige leerkrachten betekende dit ook veel meer loslaten en een strakke voorbereide omgeving. Al deze veranderingen zijn nog pril en niet verinnerlijkt. Daaraan wijt ik de daling in het competentiegevoel voor klassenmanagement. Niet op alle onderdelen van het "clusteren van leerlingen met vergelijkbare onderwijsbehoeften" voelen de leerkrachten zich minder competent. In relatie tot de onderzoeksvraag is er te weinig ondersteuning ervaren als het gaat om clusteren en klassenmanagement.

Stap 5:

Data analyse

Hier is te zien dat de leerkrachten minder gevoel van competentie hebben op de onderdelen: doelen stellen, inzicht in de leerlijnen en evalueren.

Data interpretatie

Hoewel we het dit schooljaar 2 keer hebben ingevuld: vinden de leerkrachten het opstellen van een groepsplan niet makkelijker geworden. Bij aanvang in september hebben ze zichzelf hoger geschat en daarmee het invullen van een groepsplan misschien wat onderschat op de drie bovenstaande deelgebieden. In relatie tot mijn onderzoeksvraag *“Ondersteunt begeleide intervisie met beeld leerkrachten bij het oplossen van praktische problemen wanneer zij, in het kader van Passend Onderwijs, het groepsplan rekenen volgens de 1-zorgroute uitvoeren, en leidt dit proces tot betere rekenprestaties?”* moet ik vaststellen dat op 3 van de 5 onderdelen bij het opstellen van een groepsplan de ondersteuning te weinig is ervaren.

C totaal:Data analyse

Van de 29 items is er bij 13 items een daling van het gevoel van competentie te zien.

Bij 13 items is het gevoel van competentie gestegen.

Bij 3 items is het gevoel van competentie gelijk gebleven.

In totaal is er een daling van het gevoel van competentie met 0,33 op de schaal van 0-4.

Data interpretatie

Er is op evenveel items een daling te zien als een stijging. Bij 3 items is het gelijk gebleven.

Je kunt zeggen dat dit een gelijk gebleven stand is. Toch is er een lichte daling te zien. Ik denk dat verbeterd inzicht ook meer ontwikkelingskansen in beeld heeft gebracht. Door deze analyse is heel duidelijk geworden op welke onderdelen de ondersteuning voldoende is geweest en op welke onderdelen de komende intervisiebijeenkomsten gericht moeten zijn om als ondersteunend voor de leerkrachten te worden ervaren.

4.5 Analyse beginsituatie en gewenste situatie t.o.v. Passend Onderwijs:

(Zie voor de schematische weergave van de beginsituatie en de gewenste situatie bijlage 18)

Doel van de data-analyse:

De startpositie en de wenselijke situatie voor de toekomst in kaart brengen zodat duidelijk is vanuit welke visie ik begeleide interventie met beeld begeleid.

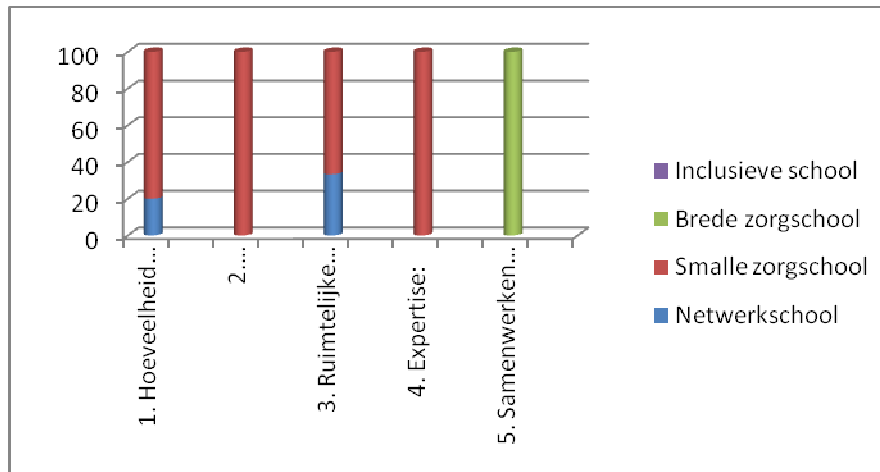
A. De beginsituatie en gewenste situatie binnen de klas:

Zoals het nu is in de klassen:

In schema: de beginsituatie in de klassen, zoals deze is verzameld door de intern begeleiders van de stichting SKOH en is besproken in twee teamvergaderingen op onze school over Passend Onderwijs op 14-10-2010 en 30-11-2010.

Data-analyse van de beginsituatie binnen de klas in procenten:

	Netwerkschool	Smalle zorgschool	Brede zorgschool	Inclusieve school
1. Hoeveelheid aandacht en tijd:	20	80		
2. Onderwijsmaterialen:		100		
3. Ruimtelijke omgeving:	33,33	66,66		
4. Expertise:		100		
5. Samenwerken met andere instanties:			100	

Data-analyse:

Als het gaat om de situatie in de klassen:

Op onderdeel 5 zijn we een brede zorgschool.

Op de onderdelen 2 en 4 zijn we een smalle zorgschool.

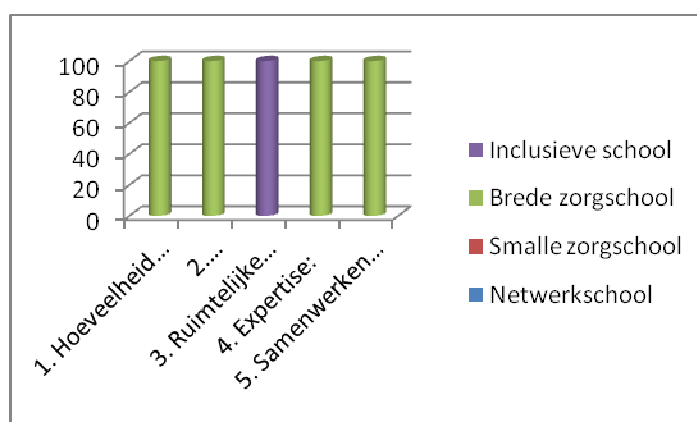
Op de onderdelen 1 en 3 zijn we een combinatie van een netwerkschool en een smalle zorgschool.

Zoals we het wensen in de klassen:

In schema: de gewenste situatie, zoals deze is verzameld in twee teamvergaderingen op onze school over Passend Onderwijs op 14-10-2010 en 30-11-2010.

Data-analyse van de gewenste situatie binnen de klas in procenten:

	Netwerkschool	Smalle zorgschool	Brede zorgschool	Inclusieve school
1. Hoeveelheid aandacht en tijd:			100	
2. Onderwijsmaterialen:			100	
3. Ruimtelijke omgeving:				100
4. Expertise:			100	
5. Samenwerken met andere instanties:			100	

Data-analyse

Als het gaat om de gewenste situatie in de klassen:

Op de onderdeel 1,2,4 en 5 willen we een brede zorgschool worden.

Op onderdeel 3 willen we een inclusieve school worden.

Data interpretatie:

deelvraag 1 van dit onderzoek ("Op welke manier wil het team van de dr. Landmanschool de uitgangspunten van Passend Onderwijs invullen?") is met deze laatste grafiek op het gebied van de klas beantwoord. We willen een brede zorgschool worden met de ruimtelijke omgeving van een inclusieve zorgschool.

Alleen op onderdeel 5 is de gewenste situatie ook de huidige situatie. De meeste winst moet behaald worden op onderdeel 3. Van een gedeeltelijk netwerkschool naar een inclusieve school. Ik denk dat voor de ruimtelijke omgeving wel een inclusief plaatje wordt gekozen omdat in dat plaatje de meeste ruimte wordt geschetst voor een school. Over het algemeen is de gedachte bij ons op school dat de meeste kinderen uit Helvoirt ook in Helvoirt naar de basisschool moeten kunnen gaan, maar dat er daarnaast altijd een kleine groep kinderen zal blijven die gelukkiger is met meer gelijkgestemden.

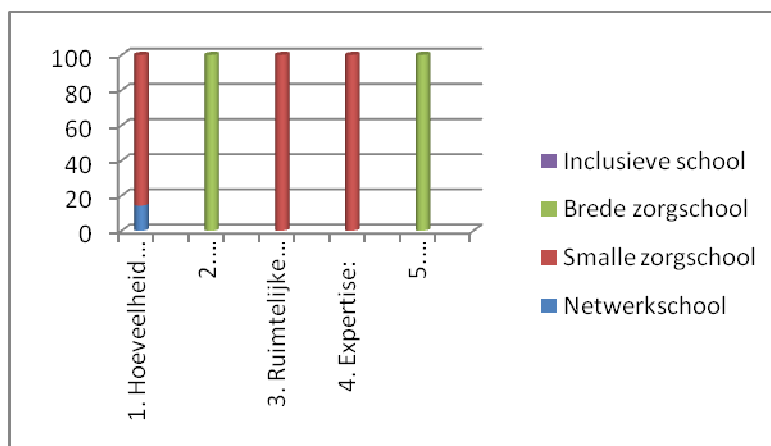
B. De beginsituatie en gewenste situatie binnen de school:

Zoals het nu is op school:

In schema: de beginsituatie op school, zoals deze is verzameld door de intern begeleiders van de stichting SKOH en is besproken in twee teamvergaderingen op onze school over Passend Onderwijs op 14-10-2010 en 30-11-2010.

Data-analyse van de beginsituatie binnen de school in procenten:

	Netwerkschool	Smalle zorgschool	Brede zorgschool	Inclusieve school
1. Hoeveelheid aandacht en tijd:	14,28	85,71		
2. Onderwijsmaterialen:			100	
3. Ruimtelijke omgeving:		100		
4. Expertise:		100		
5. Samenwerken met andere instanties:			100	

Data-analyse:

Als het gaat om de situatie op school:

Op onderdeel 2 en 5 zijn we een brede zorgschool.

Op de onderdelen 3 en 4 zijn we een smalle zorgschool.

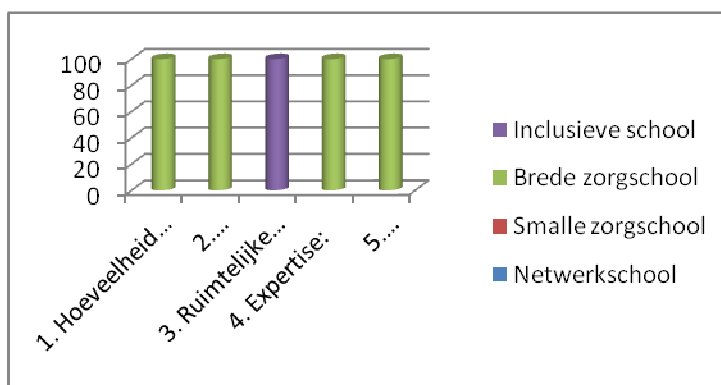
Op onderdeel 1 zijn we een combinatie van een netwerkschool en een smalle zorgschool.

Zoals we het wensen op school:

In schema: de gewenste situatie op school, zoals deze is verzameld in twee teamvergaderingen op onze school over Passend Onderwijs op 14-10-2010 en 30-11-2010.

Data-analyse van de gewenste situatie binnen de school in procenten:

	Netwerkschool	Smalle zorgschool	Brede zorgschool	Inclusieve school
1. Hoeveelheid aandacht en tijd:			100	
2. Onderwijsmaterialen:			100	
3. Ruimtelijke omgeving:				100
4. Expertise:			100	
5. Samenwerken met andere instanties:			100	

Data analyse:

Als het gaat om de gewenste situatie in de klassen:

Op de onderdeel 1,2,4 en 5 willen we een brede zorgschool worden.

Op onderdeel 3 willen we een inclusieve school worden.

De gewenste situatie is voor zowel voor de klassen als voor de school gelijk.

Op schoolniveau zijn we al wat verder dan op het niveau van de klas.

Data interpretatie:

Als het gaat om de ontwikkeling naar een brede zorgschool zijn we op schoolniveau verder dan op het niveau van de klas. Dat komt voornamelijk doordat er op het niveau van de intern begeleider veel geïnvesteerd is in zorg en zorgmiddelen. (Flinke orthotheek). Dit heeft zich nog niet doorgezet naar de klassen. Op deelvraag 1 van dit onderzoek ("Op welke manier wil het team van de dr. Landmanschool de uitgangspunten van Passend Onderwijs invullen?") kan ik nu antwoorden dat de gewenste situatie binnen de school die van het profiel van een brede zorgschool is met uitzondering van de ruimtelijke omgeving. Op dat gebied zou het team van de dr. Landmanschool een inclusieve school willen zijn. Dit is ook op het niveau van de klas zo.

4.6 De analyse van de beelden:

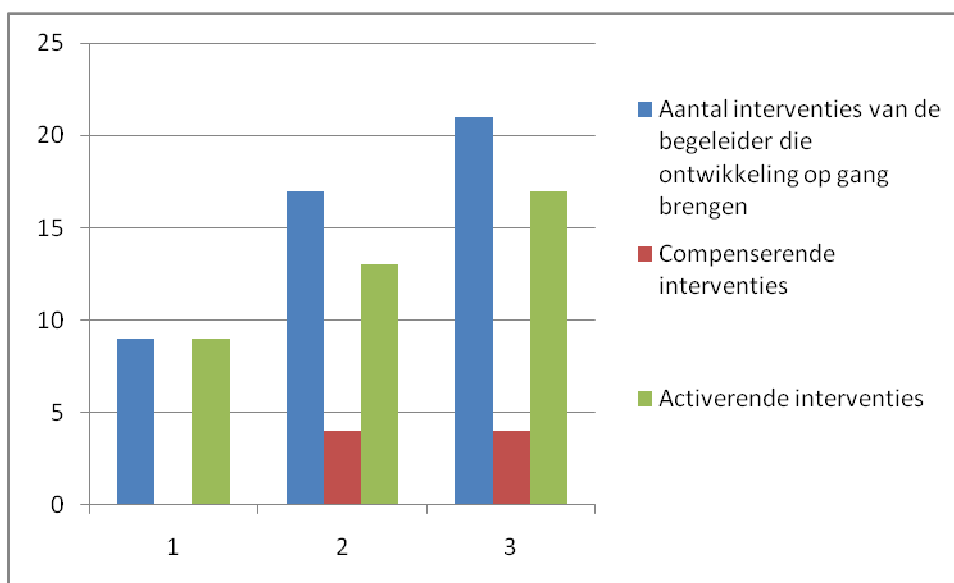
(Zie voor de interventies in schema per bijeenkomst bijlage 19)

Doel van de analyse:

Door interactieanalyses van de beelden verzamel ik de momenten waarop mijn interventie ontwikkeling in gang zet. Ik onderscheid de interventies in compenserend en activerend om zo te kijken welk soort interventies het vaakst ontwikkeling op gang brengt.

Bij het turven van de interventies van mezelf als begeleider van intervisie met beeld bij drie bijeenkomsten maak ik een onderscheid tussen compenserende en activerende interventies die ontwikkeling op gang brengen. Ik heb alleen interventies geturfd die ontwikkeling (denken) op gang brengen. Sommige interventies kwamen veel van elkaar voor (bijv. opleggen en stimuleren) die heb ik dan los van elkaar geturfd.

	Bijeenkomst 1	Bijeenkomst 2	Bijeenkomst 3
Aantal interventies van de begeleider die ontwikkeling op gang brengen	9	17	21
Compenserende interventies	0	4	4
Activerende interventies	9	13	17

Data analyse:

Het aantal interventies dat ontwikkeling op gang brengt neemt toe van 9 naar 21, Dat is meer dan een verdubbeling.

In bijeenkomst 1 zie ik geen enkele compenserende interventie die ontwikkeling op gang brengt. Dit neemt toe tot 4 in bijeenkomst 2 en 3.

Het aantal activerende interventies neemt toe van 9 in bijeenkomst 1, tot 17 in bijeenkomst 3. Er zijn meer activerende interventies die ontwikkeling op gang brengen dan compenserende interventies die ontwikkeling op gang brengen.

Data interpretatie:

Deelvraag 2 van dit onderzoek is: *“Welke interventies van mij, als begeleider van intervisie met beeld, zorgen dat de leerkrachten elkaar ondersteunen bij het oplossen van de praktische problemen die ze tegenkomen bij de invoering van het groepsplan rekenen volgens de 1-zorgroute?”*

Activerende interventies lijken vaker ontwikkeling op gang te brengen dan compenserende interventies. Ik heb gemerkt dat ik door het analyseren van de beelden op interventies die ontwikkeling op gang brengen na bijeenkomst 1 veel bewuster ben gaan letten op het activeren in mijn rol als procesbegeleider. Dat verklaart de flinke stijging van interventies bij bijeenkomst twee. Het loont dus zeker om mijn begeleiderrol te analyseren. Daarom analyseer ik de data op inhoud van interventie in de volgende stap.

De inhoud van de interventies:

Interventies (zie bijlage 2 continuüm) in bijeenkomst 1,2 en 3 die ontwikkeling op gang brengen:

	BIJEENKOMST:	1	2	3
Ruimte geven	1. Zich open stellen			
	2. Luisteren		I	
	3. Terugkoppelen		I	
	4. Verhelderen		II	III
	Totaal:	0	4	3
Ruimte delen	5. Vragend aansluiten			I
	6. Sturen		I	
	7. Stimuleren	III	III	VI
	8. Vragend toevoegen	I	III	I
	Totaal:	4	7	8
Ruimte nemen	9. Informeren	I	I	II
	10. Adviseren	I		II
	11. Oordelen			II
	12. Opleggen	III	V	IIII
	Totaal:	5	6	10

Data analyse:

In bovenstaande tabel is te zien dat de interventies die ontwikkeling op gang brengen vooral vallen onder “ruimte nemen” en “ruimte delen”. Dit zijn voornamelijk activerende interventies. “Vragend aansluiten” heb ik nog als compenserend gerekend, omdat het moment in beeld dat ik als “sturen” heb gelabeld ook echt activerend was. De interventies “stimuleren” en “opleggen” komen beide 12x voor. Ik had dit voor “opleggen” niet verwacht. Maar misschien komt dat omdat ik de momenten dat de leerkrachten moeten gaan schrijven als “opleggen” en “stimuleren” heb gekwalificeerd. Het is ook ontwikkeling in gang zetten, maar niet een

keuze opleggen. Het opleggen van een stilte moment om te schrijven en alles op een rijtje te zetten brengt dus steeds ontwikkeling op gang.

Data interpretatie:

Deelvraag 2 van dit onderzoek is: *“Welke interventies van mij, als begeleider van intervisie met beeld, zorgen dat de leerkrachten elkaar ondersteunen bij het oplossen van de praktische problemen die ze tegenkomen bij de invoering van de 1-zorgroute op het gebied van rekenen?”* Wanneer ik naar de tabel kijk zie ik dat het vooral de interventies die “ruimte nemen” zijn die ontwikkeling op gang brengen. Dat vind ik niet aardig klinken, alsof ik een dominante procesbegeleider ben en ik niet denk dat dat zo is. Belangrijk is daarbij dat ik alleen de momenten heb geturfd die ontwikkeling op gang bracht. Dan lijkt het erop dat dat toch gebeurde als ik de rol aannam die me minder sympathiek voorkomt. Ik ben blij dat ik ook de motivatie voor de bijeenkomsten in kaart heb door de schaalvraag en open vragen. Zo weet ik dat de leerkrachten de bijeenkomsten steeds zinniger zijn gaan ervaren terwijl ik vaker interventies pleegde die hen ruimte ontnam.

4.7 De resultaten van de kinderen in beeld:

Doel van het in beeld brengen van de resultaten van de kinderen:

De ontwikkeling in rekenresultaten over de periode van juli 2010 tot januari 2011 voor rekenen en automatiseren bekijken zodat ik kan zien of er ontwikkeling is in de resultaten van de kinderen door het ingezette traject.

1. De Cito-toets rekenen:

Om te kijken of er ontwikkeling is in de resultaten vergelijk ik de toets van juni 2010 met die van januari 2011.

De scores worden door CITO als volgt omschreven:

A-score goed tot zeer goed: de 25% hoogst scorende leerlingen

B-score voldoende tot goed: de 25% net boven het landelijk gemiddelde scorende leerlingen

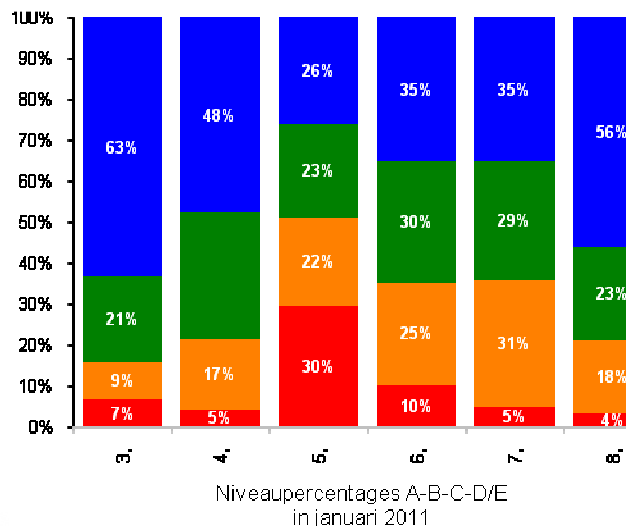
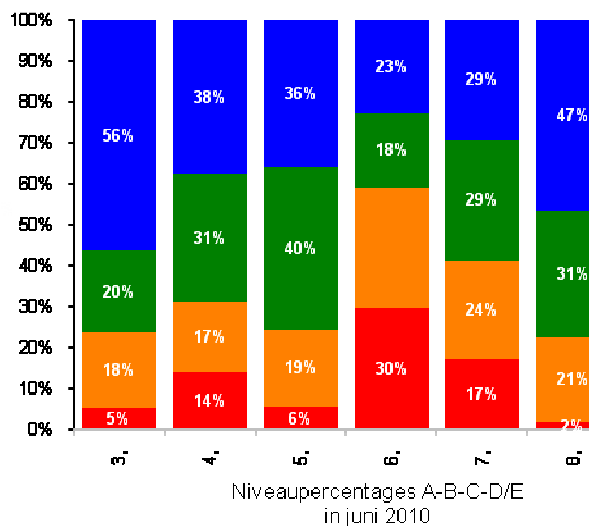
C-score matig tot voldoende: de 25% net onder het landelijk gemiddelde scorende leerlingen

D-score zwak tot matig: de 15% ruim onder het landelijk gemiddelde scorende leerlingen

E-score zeer zwak tot zwak: de 10% laagst scorende leerlingen

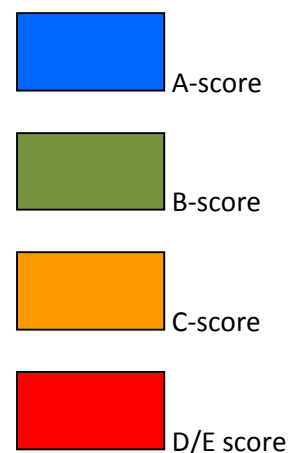
Onze doelstelling bij de Cito-toets rekenen en wiskunde is:

75% van de kinderen scoort een A of B score en maximaal 10% scoort een E.

X-as: de groepen 3 tot en met 8

Y-as: percentage leerlingen.

De scores van juni 2010:

Leerjaar	A+ B %	DE%
3	76%	5%
4	69%	14%
5	76%	6%
6	41%	30%
7	58%	17%
8	78%	2%

De scores van januari 2011:

Leerjaar	A+ B %	DE%
3	84%	7%
4	79%	5%
5	49%	30%
6	65%	10%
7	64%	5%
8	79%	4%

Data-analyse

Juni 2010:

Van de 12 te scoren onderdelen zijn er 8 gehaald en 4 niet.

Dat betekent dat in juni 2010 de doelstelling voor 33,33 % niet behaald is en voor 66,66 % wel.

Januari 2011: Van de 12 te scoren onderdelen zijn er 6 gehaald en 6 niet.

Dat betekent dat in juni 2010 de doelstelling voor 50% niet behaald is en voor 50% wel.

Wanneer we de Cito toetsen naast elkaar zetten blijkt dat:

Totaal:

	Doelstelling gehaald voor:	Doelstelling niet gehaald voor:
Juni 2010	50%	50%
Januari 2011	66,66%	33,33 %
	+16,67%	- 16,67%

Hier is een vooruitgang te zien in het behalen van de doelstelling.

Data interpretatie:

In de resultaten van de cito toetsen die hier vergeleken worden is een vooruitgang te zien.

De vooruitgang is minder groot dan de vooruitgang voor automatiseren. Ik denk dat dat komt omdat dit minder goed gericht te oefenen is. Wat ik verheugend vindt is dat er de tweede keer veel minder DE scores zijn dan bij de eerste afname. Deelvraag 3 van dit onderzoek (*"Leidt de invoering van de 1zorgroute en de professionalisering met behulp van begeleide intervisie tot zichtbaar betere rekenprestaties?"*) kan ik voorzichtig positief beantwoorden (omdat het maar om 1 meting gaat). Het lijkt erop dat de kinderen toch goed profiteren van het rekenonderwijs volgens de 1-zorgroute.

2. De tempotoets rekenen oktober 2010 en januari 2011:

Om te kijken of er ontwikkeling is in de resultaten vergelijk ik de toets van oktober 2010 met die van januari 2011.

De scores worden door CITO als volgt omschreven:

A-score goed tot zeer goed: de 25% hoogst scorende leerlingen

B-score voldoende tot goed: de 25% net boven het landelijk gemiddelde scorende leerlingen

C-score matig tot voldoende: de 25% net onder het landelijk gemiddelde scorende leerlingen

D-score zwak tot matig: de 15% ruim onder het landelijk gemiddelde scorende leerlingen

E-score zeer zwak tot zwak: de 10% laagst scorende leerlingen

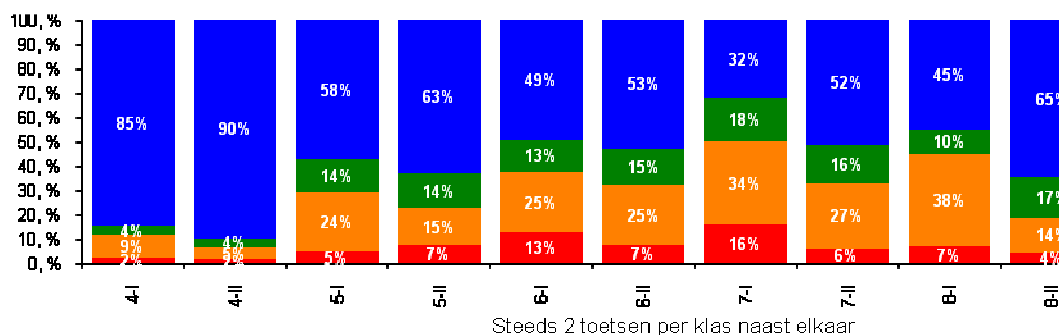
Onze doelstelling bij de tempotoets rekenen is:

85% van de kinderen scoort een A of B score en maximaal 10% scoort een E.

De tempotoets rekenen van okt. 2010 en jan. 2011 in één grafiek:

I = toets van oktober 2010

II = toets van januari 2011

X-as: cijfer van de groep en aanduiding toets I of II

Y-as: percentage leerlingen

Tabel van oktober:

Leerjaar	A+ B %	DE%
4	89%	2%
5	72%	5%
6	62%	13%
7	50%	16%
8	55%	7%

Tabel van januari 2011:

Leerjaar	A+ B %	DE%
4	94%	2%
5	77%	7%
6	68%	7%
7	68%	6%
8	82%	4%

Data-analyse

Oktober 2010:

Van de 10 te scoren onderdelen zijn er 4 gehaald en 6 niet.

Dat betekent dat in oktober 2010 de doelstelling voor 60% niet behaald is en voor 40% wel.

Januari 2011:

Van de 10 te scoren onderdelen zijn er 7 gehaald en 3 niet.

Dat betekent dat in januari 2011 de doelstelling voor 30% niet behaald is en voor 70% wel.

Totaal:

	Doelstelling gehaald voor:	Doelstelling niet gehaald voor:
Juni 2010	40%	60%
Januari 2011	70%	30%
	+30%	-30%

Data interpretatie

Ik signaleer een prachtige vooruitgang in de resultaten op de tempotoetsen rekenen van oktober 2010 en mei 2010. Ik denk dat door het presenteren van de resultaten in oktober de noodzaak van aandacht voor automatiseren bij de leerkrachten is gaan leven. Ze hebben op basis van die data in oktober een groepsplan gemaakt en zijn gericht gaan oefenen. Dat heeft dus veel opgeleverd en veel leerkrachten waren verheugd over de vooruitgang

Deelvraag 3 van dit onderzoek (*“Leidt de invoering van de 1zorgroute en de professionalisering met behulp van begeleide intervisie tot zichtbaar betere rekenprestaties?”*) kan ik positief beantwoorden voor het temporekenen. (met de kanttekening dat het nog maar om één periode gaat).

Hoofdstuk 5: conclusies en aanbevelingen.

5.1 Inleiding:

Bij de data die ik door onderzoek heb verkregen, heb ik in hoofdstuk vier steeds een data-analyse en een interpretatie geschreven. In dit hoofdstuk verwerk ik die gegevens door ze te verbinden met de literatuur, mijn eigen professionaliteit en de onderzoeksvraag. Ik beschrijf per deelvraag de antwoorden en daarna formuleer ik een antwoord op de hoofdvraag. Daaruit volgen steeds conclusies en aanbevelingen voor de school en voor mezelf.

5.2 Deelvraag 1:

“Op welke manier wil het team van de dr. Landmanschool de uitgangspunten van Passend Onderwijs invullen?”

Om deze vraag te beantwoorden heb ik de theorie over de onderwijs zorgprofielen bestudeerd en mijn team hierover geïnformeerd. Door middel van een casestudie ben ik gekomen tot de conclusie dat we nu op de meeste gebieden een zogenaamde “smalle zorgschool” zijn, en dat we zowel op schoolniveau als op het niveau van de klas een “brede zorgschool” willen worden. Voor de ruimtelijke omgeving wensen we de kenmerken van een “inclusieve school”. Er zijn actiepunten geformuleerd om de ontwikkeling naar een brede zorgschool te starten. (zie bijlage 18)

Deze conclusie geeft richting aan het beleid van de school in de komende jaren en aan de rol die ik als intern begeleider daarin heb. Het is een strategisch ontwikkelingsinstrument voor onze school. Met de intern begeleiders hebben we afgesproken elk schooljaar de situatie te evalueren om te kijken welke doelen bereikt zijn en welke actiepunten nog staan. Ik vind het erg belangrijk dat ons zorgprofiel niet een instrument blijft. Ik hoop dat het een aanpak op maat wordt. Om te werken aan de actiepunten is overleg nodig. Het is een goed idee om hiervoor tijd te plannen in vergaderingen en tijdens studiedagen. Eén van de actiepunten is het effectief leren werken met groepsplannen. Hierin moeten we afstemming krijgen zodat we schoolbreed weten hoe we groepsplannen hanteren en uitvoeren. Ook het inzetten van collegiale consultatie en intervisie met beeld om leerkrachten scherp te houden en van elkaar te leren is een speerpunt. Voor het komende schooljaar zijn de zorgbouwvergaderingen al gepland.

Ik wil zorgen dat we ouders betrekken in onze plannen en daarom wil ik hierover een stuk in de schoolgids plaatsen. Via de medezeggenschapsraad kunnen ouders ook meedenken over de ontwikkelingen.

We hebben nu een profiel op basis van wat de huidige collega's vinden. Ik denk dat het belangrijk is om eventuele nieuwe collega's bij een sollicitatie te bevragen op hun visie op Passend Onderwijs om te kijken of ze zich kunnen vinden in ons profiel. Tot slot zou ik willen aanbevelen dat de commissie “nieuwbouw” de ruimtelijke kenmerken van een inclusieve school als leidraad neemt bij het maken van een “plan van eisen” voor het nieuwe gebouw.

5.3 Deelvraag 2:

“Welke interventies van mij, als begeleider van intervisie met beeld, zorgen dat de leerkrachten elkaar ondersteunen bij het oplossen van de praktische problemen die ze tegenkomen bij de invoering van het groepsplan rekenen volgens de 1-zorgroute?”

Bij het bestuderen van de theorie kwam ik tot de conclusie dat er in verschillende bronnen te lezen is dat vooral de activerende interventies en een activerende gespreksstructuur ontwikkeling op gang brengen.

Carla van den Heijkant (2005) schrijft: “Een meer activerende structuur maakt de ander actief in zijn of haar leerproces, waardoor hij of zij uiteindelijk meer aangezet wordt tot ontwikkeling. Daarnaast schept een activerende structuur ook voorwaarden voor de begeleider om meer activerend te zijn.”

Door het turven en categoriseren van mijn interventies ben ik tot de conclusie gekomen dat het klopt: bij de drie intervisiebijeenkomsten kon ik vooral voor ontwikkeling zorgen door activerend coachen.

Ik ben ervan overtuigd dat het dan wel moet gaan om activerend coachen binnen een veilige context en met goed gebruik van de principes van basiscommunicatie (volgen, ontvangen, instemmend benoemen, leiding geven en beurt verdelen). Ik moet me realiseren dat activeren van belang is voor ontwikkeling en dat ik mijn aanleg om te verzachten en te helpen op momenten dat de ander het niet meer weet beter wat kan uitstellen. Den Otter (2009) schrijft dat adviseren, oordelen en opleggen samengaan met het informeren over de reden ervan. Ik denk dat dat een belangrijke tip is. Ik wil de intervisiebijeenkomsten ook blijven filmen, om ze te kunnen analyseren. Het verschil tussen intervisiebijeenkomst 1 en 2 werd vooral veroorzaakt doordat ik goed zicht had gekregen op mijn eigen rol en de aard van de interventies. Ik denk dat het belangrijk is dat we op school samen werken aan een goede cultuur voor intervisie met beeld. Daarvoor moet ook tijd gereserveerd worden op de jaarkalender.

5.4 Deelvraag 3:

“Leidt de invoering van de 1zorgroute en de professionalisering met behulp van begeleide intervisie tot zichtbaar betere rekenprestaties?”

Uit de resultaten van de toetsen en de literatuur over opbrengstgericht werken kan ik concluderen dat het voor de kinderen in de verschillende subgroepen voor instructie loont als hun leerkracht doelgericht en plannend werkt (in plaats van volgend). Wij zagen op school een verschil in leerrendement van ruim +16% voor rekenen, en +30 % voor automatiseren sinds we opbrengstgericht werken.

Door de resultaten in beeld te brengen kwamen we tot inzichten die maken dat we daarna nog gericht kunnen werken. Opbrengstgericht werken is een middel, en geen doel op zich. De onderwijsinspectie hanteert vijf indicatoren om scholen te toetsen op opbrengstgericht onderwijs (PO-raad, 2011):

- Leraren volgen vorderingen van leerlingen systematisch
- De school gebruikt een samenhangend systeem van instrumenten en procedures voor het volgen van leerling-prestaties
- De school gaat de effecten van de zorg na
- De school evalueert jaarlijks systematisch de kwaliteit van haar opbrengsten
- De school evalueert regelmatig het onderwijsproces

Wij kunnen daar als school nog in groeien. Ik wil als intern begeleider de leerkrachten ondersteunen bij hun didactische kennis door mee te denken over haalbare doelen en planning. Ik vind dat ik dan zelf ook de leerlijnen en methodes moet bestuderen. Ik wil met de intern begeleiders van het samenwerkingsverband de doelen in de groepsplannen per leerjaar “klaarzetten”, zodat leerkrachten niet te veel administratieve tijd kwijt zijn aan het zoeken naar doelen, maar kunnen nadenken over de inhoud.

Ik wil me verder bekwamen in het werken met individuele ontwikkelingsperspectieven en ook het team hierin meenemen, zodat we nog specifiek naar de individuele grafieken van kinderen kunnen kijken.

Op school moeten we tijd en ruimte maken voor het maken en bespreken van goede groepsplannen en voor het bespreken van toetsanalyses. Met de 1-zorgroute en intervisie met beeld hebben we twee goede middelen om opbrengstgericht werken te ondersteunen.

5.5 De onderzoeksvraag:

Hoofdvraag:

“Ondersteunt begeleide intervisie met beeld leerkrachten bij het oplossen van praktische problemen wanneer zij, in het kader van Passend Onderwijs, het groepsplan rekenen volgens de 1-zorgroute uitvoeren, en leidt dit proces tot betere rekenprestaties?”

Om deze vraag te beantwoorden heb ik gebruik gemaakt van een theoretische oriëntatie en uitvoering van onderzoek met instrumenten. (de vragenlijst, het interview, de schaalvraag en de enquête).

Uit de data kan ik concluderen dat de leerkrachten graag doorgaan met het traject van de 1-zorgroute en met intervisie met beeld. Beiden worden positief gewaardeerd. Naast enkele nadelen zien de leerkrachten veel opbrengst. Uit de schaalvraag was een stijgende waardering voor de intervisiebijeenkomsten zichtbaar. Met het toenemen van de kennis is er een realistischere kijk gegroeid van leerkrachten op hun competenties m.b.t. de 1-zorgroute. Uit de enquête komt duidelijk naar voren waar de aandacht heen zou moeten gaan. Ik wil, als intern begeleider, zorgen dat er in intervisie met beeld en tijdens bouwvergaderingen aandacht is voor die specifieke onderdelen van de 1-zorgroute:

- hoe stel je goede doelen op per kind?
- hoe ontdek je de onderwijsbehoeften van een kind?
- hoe organiseer je je klas als je wil dat er meer autonomie van de kinderen komt?
- hoe clusteren we de kinderen effectief?
- hoe evalueren we oplossingsgericht?

Wat mij betreft moet het effect van het 1-zorgroute systeem zo dicht mogelijk bij het kind blijven en het onderwijs uitdagend. Door beredeneerd leeraanbod biedt de 1-zorgroute de kans om samen onderwijs passend te maken voor ieder kind. Er zijn wel risico's aan het systeem: teveel bureaucratie en wellicht het te snel stigmatiseren van kinderen. Samen met de andere intern begeleiders van onze stichting ervaar ik het als onze taak om het papierwerk voor de leerkrachten tot een minimum te beperken. Gelukkig helpt de automatisering door middel van een goed digitaal leerlingvolgsysteem erg mee. Daarnaast gaan we ervan uit dat de instructiegroepen variabel zijn. Een kind dat voor rekenen vaak behoefte heeft aan verlengde instructie, maar dat de klok goed kent, kan bij die les dan gewoon de instructie overslaan. Een belangrijke ontwikkeling is het uitdenken van persoonlijke ontwikkelingsperspectieven voor een kind.

Intervisie met beeld is als ondersteunend ervaren bij het invoeringstraject van de 1-zorgroute en moet daarom volgend schooljaar doorgaan. De directie heeft gezorgd dat de intervisiebijeenkomsten staan ingepland op de jaarkalender volgend schooljaar. Ik moet mezelf ook blijven bekwamen en wil graag gesprekken en intervisie bijwonen van een geoefende coach. Met het team wil ik in voortdurende kritische dialoog blijven om samen verder te komen.

5.6 Conclusie en interpretatie over het hele proces:

De manier waarop we op school afgelopen tijd bezig waren met werken met groepsplannen rekenen past bij het streven om een “brede zorgschool” te worden. In mijn ogen is het een begin, een kapstok waaraan we als team, met ouders en externe instanties kunnen verder bouwen om zo goed mogelijk zorg te bieden aan een diversiteit van kinderen. Dit gaat alleen lukken als we werken vanuit de persoonlijke “drive” en visie van de leerkracht die het dagelijkse werk in de klas verzet. Intervisie met beeld is een goede manier om leerkrachten te ondersteunen zolang duidelijk is dat leerkrachten ook daadwerkelijk ondersteuning ervan ervaren.

Hoofdstuk 6: Nawoord

Dit onderzoek heeft in de praktijk van mijn werk heel veel opgeleverd. Ik merk dat ik goed zicht heb op de resultaten van de kinderen en op de meningen van collega's. Ook merk ik dat ik nog nooit zo gemakkelijk plannen heb kunnen maken voor het volgende schooljaar: ik weet heel nauwkeurig aan welke doelen de leerkrachten graag willen werken zodat ik een opzet heb kunnen maken voor vergaderingen, groepsbesprekingen en intervisie met beeld waarin steeds een stukje professionalisering op de agenda staat. Naast dat de leerkrachten meer plannend te werk zijn gegaan door de 1-zorgroute ben ik zelf ook meer leidend en plannend gaan werken, waardoor tijd voor visie beter geborgd is.

Door het onderzoek ben ik erg enthousiast geworden over intervisie met beeld. Ik merk dat het een goed middel is om de leerkracht in de praktijk te ondersteunen. De leerkrachten zijn ook enthousiast; sommigen komen er op hun vrije dag voor terug. Ik ben gemotiveerd om de intervisie bijeenkomsten met beeld voort te zetten en hoop me er nog verder in te bekwamen.

Als ik nog eens een onderzoek zou doen, zou ik eerder gaan schrijven. Hoewel dit ons steeds wel anders geadviseerd is, ben ik pas in januari begonnen met schrijven. Het lezen van boeken en het doen van onderzoek kost me geen moeite, het goed op papier zetten van het hele verhaal des te meer. Ik merk dat ik graag beschrijvend werk en nu voor het eerst tot meer abstractie gedwongen werd. Dat was een hele omschakeling.

Ik ben ontzettend blij met de opbrengsten van het onderzoek. Ik had niet verwacht dat er in de toetsresultaten van de kinderen al zo vlot ontwikkeling te zien zou zijn. Dat was de grootste verrassing, maar ook dat ik van antwoorden op open vragen kon komen tot abstracte getallen was mooi. Ik heb veel geleerd van het verwerken van de data en van het trekken van conclusies. Ik denk dat ik voortaan data beter zal uitwerken omdat ik gemerkt heb dat je er dan pas profijt van krijgt.

Persoonlijk ben ik gegroeid door deze opleiding en door dit onderzoek. Ik vind dat ik een rijker mens ben geworden door de kennis die ik heb verkregen en de ervaringen die ik in de trajecten en intervisie heb opgedaan. De samenwerking met de medestudenten in de intervisiegroep en met begeleidster Marianne den Otter was essentieel voor die ontwikkeling. Ik ben dankbaar voor alle kansen en ondersteuning die ik van hen heb gekregen. Ik hoop van harte dat ik op een gelijksoortige wijze kan doorgaan met de intervisiegroepen op school.

Literatuurlijst:

- Boerman, R. (2005) Druk 2, *Een waardevolle leraar*. ThiemeMeulenhoff bv: Amersfoort
- Boerman (2008) *Ethische uitgangspunten bij praktijkonderzoek*. Definitieve versie 2008066. Reader Master SEN SVIB
- Clijnen, A., Gijzen, W., Lange, S. de, Spaans, G., (2007) *1-zorgroute naar handelingsgericht werken*, WSNS plus en KPC groep
- Dijksma, S & Horst, G. ter (2008). Voorhang conceptbesluit instelling Evaluatie- en adviescommissie Passend Onderwijs (ECPO). Ministerie van OCW: Den Haag
- Donk, C. van der, Lanen, B. van, (2009) *Praktijkonderzoek in de school*, Coutinho: Bussum
- Gelder, L (2010) *Interview Thiandi Grooff*, Verschenen in Folia 20, 3 februari 2010
- Harinck, F. (2006) *Basisprincipes van praktijkonderzoek*, Garant: Antwerpen
- Hendriksen (2009) *Handboek Intervisie*, Boom uitgevers: Amsterdam
- Heijkant, C. van den e.a. (2005). *School Video Interactiebegeleiding van meerdere kanten bekeken. Hst. 2. Begeleide intervisie*. Garant: Antwerpen
- Kallenberg, T. Koster, B. Onstenk, J. Scheepsmma, W (2007) *Ontwikkeling door onderzoek een handreiking voor leraren*. Zutphen: Thieme Meulenhoff
- Keesenberg, H. (2008). *Passend onderwijs. Praktijkserie basisschoolmanagement*. Wolters Kluwer: Alphen aan den Rijn
- Konig, (1995) *In gesprek met de leerling*. KPC groep: 's Hertogenbosch
- Korthagen, F., & Vasalos, A. (2004) *Kwaliteit van binnenuit als sleutel voor professionele ontwikkeling*. Artikel uit het Velon tijdschrift voor lerarenopleiders 28-1-2007 Q*Primair: Den Haag
- Korthagen, F. (2002) *niveaus in reflectie: naar maatwerk in begeleiding*. Artikel uit het Velon tijdschrift voor lerarenopleiders jrg 23(1) 2002, Q*Primair: Den Haag
- Kuijk, J. van, (2009) *Simulatieprogramma 1-zorgroute*, ITS, Radboud Universiteit: Nijmegen
- Landelijk steunpunt Passend onderwijs (2007), *Analyse vragenlijst veldinitiatieven passend onderwijs*, Den Haag
- Leary, T. (1957). *Interpersonal diagnoses of personality: a functional theory and methodology for personality evaluation*. Ronald Press: New York
- Miedema e.a. (2010) *profielen en indiceren*, speciale editie van Sardes: Utrecht
- MSEN SVIB reader, (2011) Hoofdstuk 5 begeleiderscommunicatie
- Ofman, D., (2007) *Hé. Ik daar*, Servire: Utrecht
- Otter, M. den (2009) *Oog voor dialoog*. Garant: Antwerpen
- Otter, M. den e.a. (2009) *De School Video Interactie Begeleider. Volgend in beweging: Paardekoper, E., Hst. 7 Supervisie*: Garant: Antwerpen.
- Weegen, R van der, *Hst. 5 Zelfreflectie is zelfbevestiging; de coach doet ertoe*. Garant: Antwerpen.
- Ponte, P. *Actieonderzoek als professionaliseringsstrategie voor docenten uitgevoerd en begeleid*, Artikel uit het Velon tijdschrift voor lerarenopleiders jrg 23(3) 2002, Q*Primair: Den Haag
- Stevens, L., (1997) *Overdenken en doen. Een pedagogische bijdrage aan adaptief onderwijs*. Procesmanagement Primair Onderwijs: Den Haag

Websites:

- De website van de beroepsvereniging svib in maart 2011:
<http://www.svib.info/watissvib.html>
- De website van de rijksoverheid, in januari 2011:
<http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/passend-onderwijs/plannen-passend-onderwijs>
- De website van de PO raad "School aan zet" in januari 2011:
<http://schoolaanzet.nl/opbrengstgerichtwerken/inspectie>
<http://schoolaanzet.nl/leerlingzorg/1-zorgroute/introductie#ce1635385>
- De website van "Thesaurus zorg en welzijn" in april 2011:
<http://www.thesauruszorgenwelzijn.nl/videohometraing.htm>
- De website van VOS/ABB in januari 2011:
<http://www.vosabb.nl/werkgevers-in-onderwijs/archief/item/artikel/11359/114/>
- De website van wikipedia voor de roos van Leary in januari 2011:
http://nl.wikipedia.org/wiki/Roos_van_Leary
- De website van Cora van den Berg in juni 2011:
<http://www.coreducatie.nl/>

Interne stukken: Schoolplan dr. Landmanschool 2007-2011

Bijlage 1: Model voor intervisie met beeld

Inventarisatie, tijdsverdeling en bespreken werkwijze

1. Formuleren van de vraag
2. Bekijk een gedeelte van de vraag
3. Formuleer je eerst indruk
4. Uitwisseling van de eerste indrukken
5. Micro -analyse van het fragment
6. Betekenis verlening van de interactie analyse
7. Alternatieven
8. Concrete voornemens
9. Reflectie

Evaluatie

Bron: Heijkant, C. van den e.a. (2005). *School Video Interactiebegeleiding van meerdere kanten bekeken. Hst. 2. Begeleide intervisie en SVIB*. Garant: Antwerpen

Bijlage 2: continuüm van interventies

Konig (2008)

Continuüm van interventies

Ruimte geven				Ruimte delen				Ruimte nemen			
1. Zich openstel len	2. luis teren	3. terug koppel en	4. verhel deren	5. Vragend aan sluiten	6. sturen	7. Stimu leren	8. vragend toe voegen	9. Infor meren	10. advi seren	11. Oor delen	12. op leggen

Bron:

Konig, (1995) *In gesprek met de leerling*. KPC groep: 's Hertogenbosch

1. zich open stellen
2. luisteren
3. terugkoppelen
4. verhelderen
5. vragend aansluiten
6. sturen
7. stimuleren
8. vragend toevoegen
9. informeren
10. adviseren
11. oordelen
12. opleggen

Bijlage 3: Lijstje van persoonlijke aandachtspunten naar aanleiding van mijn begeleidersrol in zes individuele SVIB trajecten:

Na het uitwerken van een zestal SVIB trajecten en een analyse van mijn begeleiderscommunicatie daarin weet ik dat ik moet letten op de volgende punten:

- De juiste balans vinden in activeren en compenseren
- Blijven in het hier en nu en niet voor de ander vooruit denken
- Grotere ontvangstbevestiging geven zodat de ander ook hoort dat ik luister
- Bij activeren moet ik niet te snel inspringen, stiltes laten vallen, meer diepgang in reflectie zoeken
- Alert zijn op kansen voor dieptereflectie en die dan ook grijpen

Ik verwacht dat deze aandachtspunten ook geldig blijven bij intervisie met beeld.

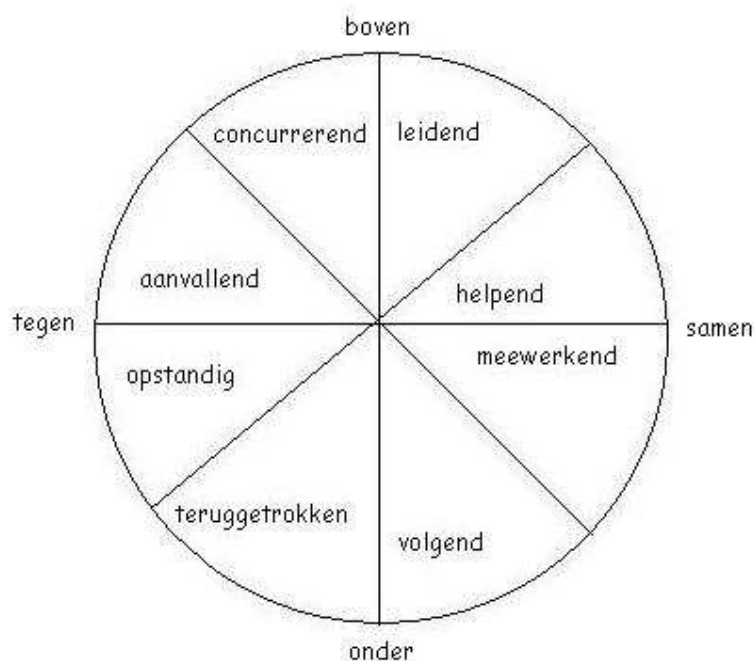
Bijlage 4: Beginsituatie van mezelf op het gebied van begeleiderscommunicatie:

Na een analyse van mezelf volgens de theorie van kernkwaliteiten van Ofman (2009) weet ik dat ik een aantal valkuilen heb, zoals:

KERNKWALITEIT	VALKUIL	ALLERGIE	UITDAGING
harmonisch	toedekken	conflict	direct
flexibel	wispelturig	star	ordenend
service-gericht	grenzeloos	hard en star	grens stellen
empathisch	sentimenteel	afstandelijk	beschouwend

Ik wil uitgaan van eigen kwaliteiten en uitdagingen en hoop de kernkwaliteiten ook in intervisie met beeld goed te kunnen inzetten.

Het bestuderen van het model van de roos van Leary, T. (1957) heeft me opgeleverd dat ik weet dat ik erop moet letten dat ik vaak terecht kom in het vak "helpend gedrag" terwijl "leidend gedrag" tijdens intervisie met beeld wellicht ook hard nodig is. Ik heb wel vertrouwen in mijn natuurlijke neiging naar "samen-gedrag". Ik hoop dat dat bij intervisie "samen-gedrag" oproept zoals Leary beschrijft. Ik zal moeten zoeken naar de juiste balans tussen "boven-" en "ondergedrag" en ik hoop dit bewust te kunnen inzetten.

Afbeelding van de roos van Leary uit Wikipedia http://nl.wikipedia.org/wiki/Roos_van_Leary

Bijlage 5: acht uitgangspunten voor Passend Onderwijs:

Staatssecretaris Dijksema van OCW noemt in 2007 haar invoeringsplan acht uitgangspunten voor passend onderwijs:

1. Het kind moet centraal staan. Het onderwijs moet kwetsbare kinderen zo goed mogelijk voorbereiden op een zo zelfstandig mogelijke plaats in de samenleving.
2. Niet alle leerlingen moeten in de gewone school voor basis- of voortgezet onderwijs worden opgevangen. Een deel kan beter naar een speciale school.
3. De kwaliteit van de onderwijsvoorzieningen moet goed zijn. Ouders moeten daarop kunnen vertrouwen.
4. Passend onderwijs wordt in de klas gerealiseerd. Personeel moet daar voldoende toegerust voor zijn.
5. Een deel van de leerlingen heeft ook zorg buiten het onderwijs nodig, bijvoorbeeld als problemen thuis leiden tot gedragsproblemen op school.
6. In de bureaucratie moet fors worden gesnoeid. Dubbelingen in indicaties moeten worden afgebouwd in samenwerking met de zorg buiten het onderwijs.
7. Geld voor passend onderwijs moet zoveel mogelijk in het primaire onderwijsproces worden ingezet: handen in de klas!
8. De uitgaven voor extra zorg op de rijksbegroting moeten beheersbaar zijn.

Digitale Bron gevonden op 3 april 2011:

<http://www.vosabb.nl/werkgevers-in-onderwijs/archief/item/artikel/11359/114/>

Bijlage 6: Schoolprofielen en speciale onderwijszorg

Er worden vier schoolprofielen onderscheiden:

De netwerkschool

De netwerkschool gaat ervan uit dat in principe alle leerlingen binnen de methode blijven. De groepsleerkrachten zijn niet echt ingesteld op het onderwijzen van zorgleerlingen, anders hadden ze wel voor het speciaal (basis)onderwijs gekozen. De netwerkschool biedt alleen een basisniveau van speciale onderwijszorg. Voor leerlingen met complexe onderwijsbehoeften wordt al snel een beroep gedaan op speciale scholen en zorginstellingen. Het resultaat hiervan is dat de school voor maximaal een kwart van alle zorgleerlingen (0-25%) adequate speciale onderwijszorg in huis heeft.

De smalle zorgschool

Deze school wil er in principe zijn voor alle leerlingen in het dorp of de wijk. Daartoe worden de nodige aanpassingen in didactiek en pedagogiek toegepast. Wanneer de onderwijsbehoeften van zorgleerlingen complexer worden, zijn ze echter beter af op een speciale school, waar meer gespecialiseerde hulp kan worden gegeven. Het resultaat is dat deze scholen ongeveer een kwart tot de helft van alle zorgleerlingen (25-50%) passende onderwijszorg kunnen bieden.

De brede zorgschool

De brede zorgschool kan vanuit overtuiging vele zorgleerlingen met uiteenlopende onderwijsbehoeften (leer-, gedrag-, zintuiglijke ondersteuningsbehoeften) aan. Er worden voortdurend teaminspanningen geleverd om de speciale onderwijszorg up to date te houden. Er is substantiële formatie om groepsleraren met zorgleerlingen bij te staan. Een deel van de leraren is getraind in het omgaan met leerlingen met speciale onderwijsbehoeften. Alleen bij uitzonderlijke onderwijsbehoeften van zorgleerlingen loopt school tegen haar grenzen aan. Resultaat: de school is in staat om de helft tot driekwart van alle zorgleerlingen (50-75%) passende speciale onderwijszorg te bieden.

De inclusieve school

De inclusieve school is er in principe voor alle leerlingen. Uitsluitend in hoogst uitzonderlijke gevallen worden leerlingen verwezen. Ieder teamlid gelooft in het concept van de inclusieve school en ziet het als haar opdracht om alle leerlingen het beste onderwijs en de beste zorg te bieden in de breedste zin van het woord. De school voelt ook een zorgplicht jegens de ouders. De inclusieve school staat bekend om de rijke speciale onderwijszorg die zij samen met andere relevante onderwijsinstellingen biedt. De speciale onderwijszorg is een integraal onderdeel van de schoolorganisaties en is geïnternaliseerd in de pedagogisch-didactische benadering van de teamleden. Het resultaat is dat de school driekwart tot alle zorgleerlingen (75-100%) passende speciale onderwijszorg kan bieden.

Zie het schema op de volgende bladzijde:

Schoolprofielen en speciale onderwijszorg

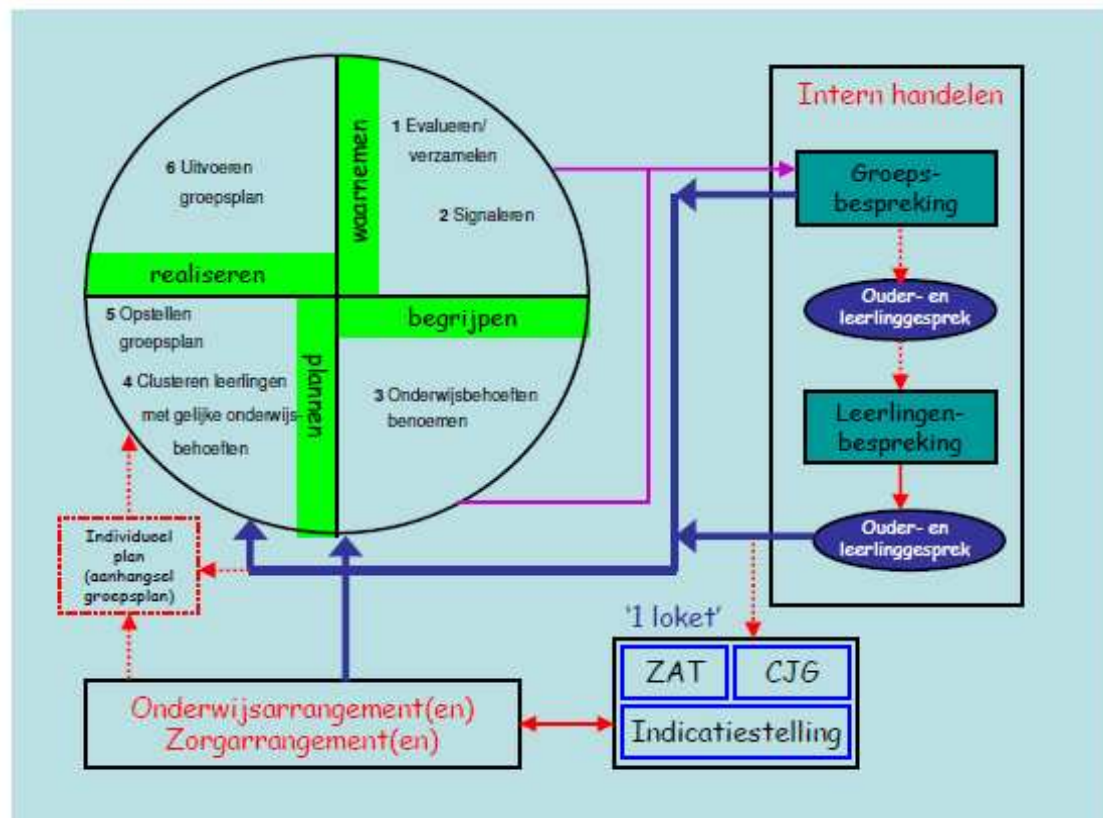
	De netwerkschool	De smalle zorgschool	De brede zorgschool	De inclusieve school
Onderwijsconcept : Leerlijnen & pedagogisch-/ didactisch aanbod	De klassikale leerlijnen zijn uitgangspunt. Alle leerlingen krijgen op dezelfde tijd het- zelfde aanbod. Er is sprake van niveaudifferentiatie .	De klassikale leerlijnen zijn uitgangspunt. Er is sprake van niveaudifferentiatie en er zijn onderwijsleermiddelen die tegemoet komen aan specifieke pedagogisch-/didactische behoeften	Naast de klassikale leerlijnen zijn er aparte programma's voor leerlingen met specifieke behoeften. Er zijn 2 paar handen in de klas, door oa aanvullende begeleiding van geïndiceerde leerlingen voor een groot deel van de dag.	Er is sprake van leeraanbod dat afstemt op de diversiteit van leerlingen in een groep. Er is sprake van vergaande differentiatie en ontwikkeling van speciale programma's.
Ondersteuning speciale onderwijs-behoeften	School komt voor '0- 25%' tegemoet aan de hulpvragen.	School komt voor 25- 50% tegemoet aan de hulpvragen.	School komt voor 50-75% tegemoet aan de hulpvragen.	School komt voor 75-100% tegemoet aan de hulpvragen.
Expertise in team	Rt of ib heeft kennis van meest voorkomende speciale onderwijsbehoeften.	Ib en/of RT hebben kennis van meest voorkomende speciale onderwijsbehoeften. Een deel van het team ontwikkelt ook specifieke expertise.	Naast Ib heeft een groot deel van het team expertise ontwikkeld op het gebied van specifieke ondersteuningsbehoeften voor zorgleerlingen.	In een team is er sprake van de basisleerkracht en zijn er een aantal experts op school, die met elkaar het gehele aanbod en zorg managen en uitvoeren.
Leerlingen met Speciale onderwijszorg behoeften	Er is nauwe samenwerking met SBO. Bij complexe problemen wordt overplaatsing SBO aangevraagd.	Er is nauwe samenwerking met SBO. De intentie is, om met AB de leerling op de basisschool te houden.	Er is intensieve samenwerking met AB uit SBO en vanuit REC's, met het doel om de doelgroep te verbreden in de basisschool.	Leerlingen met SBO-indicatie blijven op de basisschool. De experts (nu AB) geven voor een aantal uren per week speciale programma's.
Leerlingen met 'expertise' onderwijszorgbehoeften: REC, 2, 3 of 4	Leerlingen met een visueel-motorische- of auditieve beperking of leerlingen met gedrags- of psychiatrische problematiek worden direct aangemeld bij REC's.	Leerlingen uit REC's worden in principe doorverwezen. School ontwikkelt op specifieke doelgroepen expertise: b.v. ASS., motoriek	Leerlingen met een REC-indicatie worden toegelaten, mits de expertise op dat gebied reeds ontwikkeld is binnen de school en plaatsing hier beter is.	Leerlingen REC indicatie blijven in principe op de basisschool. De experts (nu AB) geven voor een aantal dagdelen per week speciale programma's of werken in co-teaching met l'k.
Ruimtelijke	Het onderwijs vindt	Het onderwijs vindt	Naast het	De omgeving zijn

omgeving	groten- deels plaats in 1 leslokaal en soms in 1-1 ondersteuning.	grotendeels plaats in 1 leslokaal en er is een grotere mate van 1-1 ondersteuning.	klaslokaal zijn er extra ruimtelijke voorzieningen voor preteaching, trainingen en specialisten (logo., fysio, e.a).	aangepast aan speciale bewegingsbehoefte n, speciale verzorging en speciale leerbehoeften; brede school.
Samenwerking met andere instanties	Er zijn netwerken om speciale zorgleerlingen snel over te plaatsen	Er is nauwe samenwerking met SBO-AB. Enige toegankelijkheid voor REC- leerlingen.	Nauwe samenwerking met AB SBO en REC. Grote mate van toe- gankelijkheid op basisschool.	Er is sprake van intensieve samenwerking met: SBO, REC's, therapieën en zorginstanties.

Bron: "Profileren en indiceren IVO" (Miedema e.a. 2010).

Bijlage 7

Schema 1-zorgroute

Bron: PowerPoint presentatie van Cora van den Berg. Begeleidster van onze school.

Website: <http://www.coreducatie.nl/>

Bijlage 8 specificatie van het algemene doel van de 1-zorgroute en specificering van achterliggende onderwijsvisie:

De 1-zorgroute is niet alléén een route met opeenvolgende stappen. De 1-zorgroute gaat uit van een visie op zorg die vrij nieuw is in onderwijsland. De visie bestaat uit een aantal uitgangspunten:

1. De eerste opvatting is dat alle kinderen zorg nodig hebben. Zorgleerlingen bestaan dus niet. Leerlingen verschillen in de mate waarin en de manier waarop ze zorg nodig hebben. Ter bevordering van de sociale cohesie in de groep en om het klassenmanagement uitvoerbaar te houden worden bij de 1-zorgroute de individuele onderwijsbehoeften zoveel mogelijk geclusterd en verwerkt in een groepsaanbod. De 1-zorgroute werkt niet vanuit individuele handelingsplannen, maar vanuit groepsplannen.
2. In de tweede plaats gaat het bij de 1-zorgroute om het werken, praten en denken vanuit onderwijsbehoeften, in plaats van vanuit kindkenmerken. Kindkenmerken leveren nauwelijks aanwijzingen op hoe een kind te begeleiden in de groep. Zo werkt een kenmerk als ‘snel afgeleid’ eerder bevestigend (Zo is het kind nu eenmaal, daar valt niets aan te doen.) dan dat het uitnodigt tot actie (Hoe kan ik mijn onderwijs afstemmen op dit kind, wat kan ik doen?). Onderwijsbehoeften formuleer je door aan te geven wat een kind nodig heeft om de volgende stap in zijn ontwikkeling te kunnen zetten.
3. De 1-zorgroute streeft naar een verschuiving naar proactief denken. In plaats van vooral achteraf te bekijken of een kind de doelen behaald heeft (bijvoorbeeld door te toetsen) en te ‘repareren’ als dit niet het geval blijkt te zijn, hanteert de 1-zorgroute een werkwijze waarbij de leerkracht vooraf nadenkt over wat een kind nodig heeft om de gestelde doelen te bereiken.
4. Er wordt zoveel mogelijk tegemoet gekomen aan wat de kinderen nodig hebben om de onderwijsdoelen te bereiken. Als het nodig is kan een specialist van buiten de school de leerkracht ondersteuning bieden.
5. Tot slot nemen ouders een belangrijke positie in binnen de 1-zorgroute. Ouders en leerkrachten hebben een gezamenlijk doel: ze willen het beste voor het kind. Ouders zijn samenwerkingspartners en worden betrokken bij de zorg rondom hun kind.

Digitale bron gevonden op 9 april 2011-05-18:

<http://schoolaanzet.nl/leerlingzorg/1-zorgroute/introductie#ce1635385>

Bijlage 9: Mijn onderzoek in schema:

		Methodiek:	Toegepaste vorm:	Doel ? Wat meet ik?	Welke data verzamel ik?
Onderzoeksvraag: <i>"Ondersteunt begeleide intervisie met beeld leerkrachten bij het oplossen van praktische problemen wanneer zij, in het kader van Passend Onderwijs, het groepsplan rekenen volgens de 1-zorgroute uitvoeren, en leidt dit proces tot betere rekenprestaties?"</i>	1	Vragenlijst: "Een lijst met open of gesloten vragen die zowel schriftelijk als mondeling gesteld kunnen worden" (Kallenberg, 2007) Interview = "Een interview is een min of meer doelgericht gesprek, waarbij het erom gaat met vragen te achterhalen wat er bij (een) bepaalde persoon/personen leeft aan ideeën, opinies, meningen en dergelijke." (Kallenberg, 2007)	Schriftelijke vragenlijst: vier open vragen m.b.t. de 1-zorgroute bij aanvang van het traject in september 2010. Mondeling interview vier open vragen m.b.t. de 1-zorgroute na bijna een jaar ervaring in mei 2011.	Het gevoel, de hoop en de verwachtingen rondom 1-zorgroute en intervisie met beeld bij aanvang traject. Het gevoel, de hoop en de verwachtingen rondom 1-zorgroute en intervisie met beeld geïnventariseerd in een vergadering.	Kwalitatieve onderzoeksdata: De schriftelijke antwoorden van 12 leerkrachten in september 2010 Kwalitatieve onderzoeksdata: De mondelinge antwoorden van 10 leerkrachten in mei 2011
	2	Schaalvraag: Oplossingsgericht e basistechniek naar het nu, motivatie, vertrouwen enz. met het doel om ontwikkeling aan te geven. (MSEN SVIB reader, 2011)	Schalen in hoeverre de leerkracht ondersteuning heeft ervaren door de intervisie door een schaalvraag aan het eind van elke bijeenkomst.	De waardering die de leerkrachten geven aan de ondersteuning die ze hebben ervaren bij intervisie met beeld op een schaal van 0-10	Kwantitatieve onderzoeksdata: Een gemiddelde van de beoordelingen en de ontwikkeling in de beoordelingen van de leerkrachten die aanwezig waren bij de interviews van de groepen 5-6.
	3	Enquete: Een gesprek/vragenlijst waarbij de vraagstelling vantevoren nauwkeurig schriftelijk is vastgelegd. (Kallenberg, 2007)	Competentie enquête 1-zorgroute voor en na drie bijeenkomsten.	Competentiegevoelens van de leerkrachten m.b.t. de 1-zorgroute bij aanvang van het traject in september 2010 en na bijna een jaar ervaring in mei 2011.	Kwantitatieve onderzoeksdata: De gemiddelde competentiegevoelens per hoofdcategorie en per onderdeel en de ontwikkeling daarin voor 17 leerkrachten.
Subvraag 1: Op welke manier wil het team van de dr. Landmanschool de uitgangspunten van Passend Onderwijs invullen?	4	Casestudy: "gevalsstudie, het aanleggen van een verzameling van gegevens die zich richt op een specifieke situatie." (Kallenberg, 2007)	Gegevens verzamelen en inventariseren en komen tot een huidige en gewenste situatie in schema.	De startpositie en de wenselijke situatie voor de toekomst.	Kwalitatieve onderzoeksdata: Een theoretisch borgingsdocument
Subvraag 2: Welke interventies van mij, als begeleider van intervisie met beeld, zorgen dat de leerkrachten elkaar ondersteunen bij het oplossen van de praktische problemen die ze tegenkomen bij de invoering van het groepsplan rekenen volgens de 1-zorgroute?	5	Video interactie - analyse: "Het maken van een analyse van beelden eventueel m.b.v. een kijkwijzer. (MSEN SVIB reader, 2011)	Turven van interventies van mij die ontwikkeling op gang brengen bij beelden van drie bijeenkomsten in de groepen 5 en 6.	interactie-analyses van de beelden verzamel ik de momenten waarop mijn interventie ontwikkeling in gang zet. Ik onderscheid de interventies in compenserend en activerend.	Kwantitatieve onderzoeksdata: Compenserende en activerende interventies.
Subvraag 3: Leidt de invoering van de 1zorgroute en de professionalisering met	6	Toets resultaten analyseren	Toetsgegevens verzamelen en analyseren van de bovenbouw.	De ontwikkeling in rekenresultaten over de periode van juli 2010 tot	Kwantitatieve onderzoeksdata: De scores op de toetsen en de ontwikkeling

behulp van begeleide intervisie tot betere rekenprestaties?				januari 2011 voor rekenen en automatiseren.	daarin voor de hele groep.
---	--	--	--	---	-------------------------------

Bijlage 10: De schaalvraag bij de intervisiebijeenkomsten:

Op een schaal van 0-10

Data: de schaalvraag: Op een schaal van 0 tot 10

“In hoeverre heb je deze bijeenkomst als ondersteunend ervaren bij het oplossen van praktische problemen bij het werken met de groepsplannen rekenen volgens de éénzorgroute?”

Normering zoals die bij ons op school wordt gehanteerd:

0 - 4,5 = onvoldoende
 4,6 - 5,5 = matig
 5,6 - 7,4 = voldoende
 7,5 - 8,4 = ruim voldoende
 8,5 - 10 = goed

Zet een pijltje bij jouw cijfer.

Evt. Toelichting:

Bijlage 11: Vragenlijst competenties voor de uitvoering van 1-zorgroute.

Op de onderstaande lijst zie je een opsomming van de competenties nodig voor de uitvoering van 1-zorgroute. Sommige beheers je helemaal, sommige een beetje, andere weer helemaal niet.

Het is de bedoeling, dat je invult in hoeverre jij de competenties beheerst. Als je de scores van het hele team optelt krijg je er een aardig beeld van in welke richting de professionalisering en begeleiding bij de invoering van 1-zorgroute in eerste instantie moet gaan.

Je vult in: Ik beheers deze competentie:

1	Onvoldoende
2	Matig
3	Voldoende
4	Goed

Stap van de cyclus: 1. Verzamelen van leerlinggegevens in het groepsoverzicht en evalueren van het vorige groepsplan.	Score 1-2-3-4
Ontwikkeling van kinderen observeren	
Gesprekken met kinderen en ouders voeren	
Werk van kinderen analyseren	
Toetsen afnemen en interpreteren	
Sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen volgen	
Interactiepatronen tussen leerkracht en kind en kinderen onderling waarnemen en interpreteren	
Verzamelde gegevens adequaat registreren	
Naast belemmerende factoren ook stimulerende factoren en positieve kwaliteiten bij het kind waarnemen	
Kritisch kijken naar het effect van het eigen didactisch en pedagogisch handelen en bereid zijn de eigen aanpak aan te passen.	

2. Signaleren van leerlingen die extra aandacht nodig hebben.	Score 1-2-3-4
Criteria hanteren voor het signaleren van leerlingen	
Inzicht in cruciale leermomenten in de leerlijn	
Inzicht in mijlpalen in de ontwikkeling van kinderen	

3. Benoemen van onderwijsbehoeften van leerlingen.	Score 1-2-3-4
Op basis van verzamelde gegevens:	
- Kunnen vaststellen welke doelen voor deze leerlingen de komende periode (zone van naaste ontwikkeling) wenselijk en haalbaar zijn	
- Inzicht hebben in de leerlijn van een vakgebied	
- Kunnen vaststellen welke instructie, leerstof, aanpak, werkvormen, leeromgeving en pedagogische maatregelen nodig zijn om de gestelde doelen te bereiken	
- Inzicht hebben in variaties van instructie, leerstof, begeleiding, werkvormen, aanpak en leeromgeving	

4. Clusteren van leerlingen met vergelijkbare onderwijsbehoeften.	Score 1-2-3-4
Keuze maken voor een passende differentiatievorm waarmee (op haalbare manier) tegemoet gekomen wordt aan de verschillen in onderwijsbehoeften tussen leerlingen in de groep	
Kinderen zodanig clusteren dat ze van en met elkaar leren	
Maatregelen in het klassenmanagement nemen om de gekozen organisatie in de klas uit te kunnen voeren en effectief instructie en begeleiding te kunnen uitvoeren	

5. Opstellen groepsplan.	Score 1-2-3-4
Concrete en meetbare doelen stellen (voor de duur van het groepsplan)	
Inzicht hebben in de leerlijn en de methode	
Inzicht hebben in variaties van instructie, leerstof, begeleiding, werkvormen, aanpak en leeromgeving om de gestelde doelen te bereiken	
Maatregelen nemen in de organisatie en leertijd om het groepsplan uit te voeren	
Vaststellen hoe geëvalueerd wordt of de gestelde doelen bereikt zijn	

6. Uitvoeren groepsplan.	Score 1-2-3-4
Groepsplan uitwerken in een dag- en weekplanning	
Gedifferentieerde instructie en begeleiding kunnen geven	
Gedifferentieerde instructie en begeleiding kunnen uitvoeren (klassenmanagement en zelfstandig werken)	
Reflectie op het resultaat van het eigen handelen en de eigen aanpak	
Op basis van deze reflectie het groepsplan (tussentijds) bijstellen	

Neem je scores over op de overzichtslijst van jouw team.

Tel de scores op.

Welke conclusies kun je trekken?

Bron:

Clijsen, A., Gijzen, W., Lange, S. de, Spaans, G.,(2007) *1-zorgroute naar handelingsgericht werken*, WSNS plus en KPC groep

Bijlage 12: contract bij intervisie bijeenkomsten:

Afspraken bij intervisie in zorgbouwoverleggen:

Wat is het doel van intervisie:

Dat wij als professionals van onze school elkaar in een intervisie groep ondersteunen bij de bespreking van leervragen uit de klassenpraktijk. Hierbij maken we gebruik van elkaars deskundigheid en kwaliteit. Het is de bedoeling, dat er gezocht wordt naar concrete oplossingen of resultaten.

Een intervisiebijeenkomst is gelijk aan een gewone vergadering:

- De bijeenkomsten worden gepland.
- Als je op die dag werkt ben je erbij aanwezig.
- Wanneer je niet kunt dien je dat tijdig aan te geven bij de directie.

Over de inhoud van de bijeenkomsten spreken we af:

- Alles wat besproken en bekeken wordt is vertrouwelijk (ook voor de begeleider)
- De rol van de begeleider is ondersteunend en begeleidend van aard
- We gaan respectvol met elkaar om en focussen vooral op ieders kwaliteiten

Bijlage 13: De antwoorden op de open vragen:

Vragen voor teamleden n.a.v. de eerste introductie op 1 zorgroute en de antwoorden die ik terug heb gekregen.

4 vragen:

1. Wat is jouw gevoel bij de plannen voor 1 zorgroute
2. Wat hoop je dat de 1 zorgroute jou oplevert?
3. Wat zouden de nadelen (valkuilen) van 1 zorgroute kunnen zijn?
4. Hoe denk je over het gebruik van beelden uit de klassen (svib) tijdens intervisie bij het invoeren van de 1 zorgroute?

1. Wat is jouw gevoel bij de plannen voor 1 zorgroute?

A: Mijn gevoel bij de één zorgroute was meteen goed. Het groepsproces blijft naar mijn gevoel vaak onderbelicht omdat je heel veel individueel bezig bent met kinderen. Terwijl het verbeteren van het groepsproces ook individueel tot betere prestaties kan leiden.

B: Ik denk dat je met het kijken naar de leerkracht een goede weg opgaat. Gedrag van een leerkracht beïnvloedt het gedrag van de leerling. Hoe houd je grip op de groep? Ben je duidelijk? Straal je rust uit? Heb je overwicht of probeer je het nog steeds te krijgen. Door je eigen gedrag te veranderen, kun je ook stress of frustraties voor zijn.

C: Ik heb een heel positief gevoel bij 1-zorgroute. Het lijkt me heel prettig werken, zeker omdat er vooral vanuit doelstellingen wordt gewerkt. Je weet wat je wilt bereiken en werkt daar naar toe. Ik vind het ook prettig dat er meer met groepshandelingsplannen gewerkt gaat worden en minder met individuele plannen. Ik vind het ook heel fijn dat er vooral weer de nadruk komt te liggen op wat een kind al wel kan, uit wordt gegaan van de positieve kanten en minder wordt gekeken naar wat er allemaal niet goed gaat. Ik probeer dat nu ook al wel zo veel mogelijk, omdat ik dat heel belangrijk vind.

D: Als ik het goed begrepen heb wordt het allemaal wat eenvoudiger en zijn we af van het naast elkaar bestaan van ICL (die bij ons aardig uit de hand begon te lopen) en groepsbespreking. Dat lijkt me wel wat.

E: Het is goed dat er ook naar de organisatie binnen de klas gekeken wordt. Hierdoor kunnen waarschijnlijk al een hoop problemen voorkomen/ opgelost worden. Sommige kinderen hebben een bepaalde structuur waardoor met een kleine aanpassing dit kind al geholpen kan worden. Door meer groepshandelingsplannen te maken houd je als leerkracht meer tijd over en geef je aan alle leerlingen de hulp die ze nodig hebben. Alle kinderen worden op deze manier bekeken. Nu zijn er vaak zoveel verschillende zaken per leerling waar je aandacht aan moet besteden dat je soms als leerkracht door de bomen het bos niet meer ziet. Met een groepshandelingsplan heb je dan ook één overzicht.

F: De éénzorgroute roept bij mij niet meteen het gevoel op van iets nieuws. Naar mijn gevoel werken mijn duopartner(s) en ik en ook een aantal andere leerkrachten al jaren op een overzichtelijke manier aan het zorgtraject in de groep. We hebben een goed zicht op de voorkomende problematiek en hebben een goed gevoel over de begeleiding, hoewel deze behoorlijk intensief is. Dat betekent echter niet dat dingen niet beter kunnen, want inzichten nemen toe en het is belangrijk dat de leerlingenzorg optimaal en efficiënt verloopt voor alle betrokkenen.

Dat betekent vooral dat er sprake moet zijn van korte overleglijnen.
De één-zorgroute lijkt in dit opzicht ieder geval zeer doordacht en efficiënt.

G: Eindelijk een (helder)geheel en niet meer een briefje / formulier voor dit en voor dat.

H: Goed gevoel.

Fijn om met het hele team weer ergens aan te werken.
Het zal wel tijd kosten om dit in te voeren.

I: Ik heb het gevoel dat er efficiënter met de kostbare tijd op school omgegaan wordt.
Niet de vorm maar de inhoud wordt belangrijker.

J: De cirkel is weer rond; weer meer aandacht voor de hele groep i.p.v. vooral de zwakkeren en de hoogbegaafden en jouw rol daarin.

K: 1. - de groepsbesprekingen beter benutten
- door meer gebruik te maken van groepsbespreking komt de tijd die eerst aan ICL-bespreking besteed werd ten goede van meer kinderen
- efficiëntere planning van de zorg
- beter overzicht van de behoeften van de kinderen
- meer rust voor de leerkracht, niet het gevoel hebben dat je overal aan moet werken

L: Ik sta positief tegenover een nieuwe aanpak/methodiek wat betreft het bieden van zorg bij leerlingen in de groep.

2. Wat hoop je dat de 1 zorgroute jou oplevert?

A: Je benoemde dat zowel de leerkracht als de leerling weer meer in 'zijn kracht' komt te zitten. Dan ben je op beide vlakken goed bezig want dat is toch wel de basis. Ook het gebruik maken van elkaars kwaliteiten vind ik een hele goeie!

B: Ik hoop dat de zorgroute de rompslomp van het groepsformulier wegneemt. Dat formulier waar alles met lettertype 7 in moet staan en niks meer in te lezen valt. Dat formulier waar de opsommingtekens verspringen en er bijna niks meer aan te passen is en datzelfde formulier waar je eigenlijk niet meteen uit kunt halen wat je nodig hebt.

C: Ik hoop dat het mij als leerkracht kan helpen bij het voeren van een goed klassenmanagement, het kunnen genieten van de kinderen, en vooral de kinderen te laten genieten. Want dat is het belangrijkste! Ik zou willen dat het mij gaat lukken nog beter in te spelen en tegemoet te komen aan de verschillende niveau's van kinderen, vooral ook in de groepen 1-2. Ik hoop dat ik een betere leerkracht word door mijn eigen functioneren weer goed onder de loop te nemen.

D: Ik hoop dat de 1-zorgroute ervoor zorgt dat ik heel snel weet welke kinderen ik bij welk onderdeel goed in de gaten moet houden. En dat dat heel snel een duidelijk overzicht oplevert.

Dat het niet steeds meer huiswerk oplevert voor kinderen met achterstanden, want ik vind dat we daarmee aan het doorslaan zijn. Goed bekijken wat in de groep kan met zo min mogelijk hulp van ouders.

E: Meer tijd om mijn aandacht in het lesgeven te stoppen. Nu is er zo ontzettend veel papierwerk waardoor de hoofdtak (lesgeven) nogal eens op de achtergrond verdwijnt. Ook meer aandacht kunnen geven aan de A en de B-groep.

F: Ik heb sterk het gevoel dat er op onze school te weinig continuïteit zit in het zorgsysteem, ondanks het feit dat het zorgsysteem goed doordacht en goed gefaseerd is opgebouwd.

Er is echter te vaak weinig relatie tussen bestaande leerproblematiek en het didactisch en pedagogisch handelen. Op dit gebied zijn er op onze school erg grote verschillen. Dit komt gedeeltelijk door het ontbreken van de nodige deskundigheid bij leerkrachten, waardoor er onvoldoende zicht is op de bestaande problematiek, wat leidt tot te weinig succeservaringen bij de begeleiding. Leerkrachten doen van alles, maar het gewenste effect ontbreekt. Dit heeft tot gevolg dat veel leerkrachten gedemotiveerd raken. Wat de ene leerkracht weet te realiseren, wordt door een andere leerkracht vaak onvoldoende of niet gecontinueerd, waardoor het rendement op den duur nihil is. Ik hoop dat de éénzorgroute deze problematiek weet te doorbreken.

We moeten een zorgsysteem krijgen, waarbij sprake is van een grote mate van continuïteit, waarbij we meer gaan opereren als team.

G: Duidelijke informatie wat waar te vinden, niet meer in alle gevallen zelf het wiel uit hoeven vinden. Makkelijk te administreren en goed uitvoerbaar.

H: *Beter overzicht over de niveaus in de groep. Gemakkelijker indelen in niveaus en hiermee aan de slag gaan.

*Beter en overzichtelijker groepsplan.

*Minder individuele leerlingen en hand.plannen waar rekening mee moet worden gehouden. Dit moet meer rust en duidelijkheid geven; niet meer achter de feiten aanlopen maar concreet aan de slag.

*Gerichte aandacht en hulp bij begeleiding van kinderen die echt uitvallen. Eerder signaleren en begeleiden.

En hopelijk voldoende ondersteuning (meer handen in de groep) voor deze kinderen..

I: Ik hoop dat de éénzorgroute voor mij een betere manier oplevert om mijn klassenmanagement op papier, maar ook in de praktijk makkelijker en inzichtelijker maakt.

J: Vooral praktische tips en adviezen.

K: Een beter overzicht, meer rust, betere planning mogelijk

Misschien zouden zorgtrajecten als ze worden vastgelegd, ook in andere groepen gebruikt kunnen worden.

L: Ik hoop dat de 1 zorgroute je als leerkracht meer rust geeft in de klas wat betreft de aanpak en uitvoering van problemen bij leerlingen.

3. Wat zouden de nadelen (valkuilen) van 1 zorgroute kunnen zijn?

A: Wellicht dat er individueel dan wat blijft liggen omdat het groepsproces/groepsgebeuren belangrijker gaat worden. Je hebt wel oog voor het geheel maar misschien minder voor details?

B: Ik denk, dat met het passend onderwijs in zicht, je toch meer kinderen gaat krijgen met een individueel handelingsplan. Deze kinderen vragen veel tijd en daar is ons onderwijs niet op gericht. Het zijn dus mooie ideeën, maar wij zijn niet voldoende gefaciliteerd om ze ook daadwerkelijk op de goede manier uit te voeren. Wij kunnen niet voor elke behoefte van het kind zorgen. Ik ervaar dan ook dat het passen onderwijs (en

voor mijn gevoel valt de éénzorgroute daar ook onder) erg topdown is ingevoerd. Ik ben zelf een grote tegenstander van het inkrimpen van het S(B)O.

C: Een nadeel kan zijn dat ik te veel bezig ben met de papierwinkel, het theoretisch gedeelte. Daardoor zou het effect in de praktijk niet optimaal kunnen zijn. Een nadeel zie ik ook nog steeds wel in de groepen 1-2, omdat die toch met twee, en met nieuwe instromers eigenlijk 3, groepen in de klas zitten. Veel moet in die ene werktijd 's ochtends of 's middags gebeuren en dat is toch heel anders dan bij de groepen 3 t/m 8. Ik ben bang dat het weer vooral het meeste oplevert voor die hogere groepen en dat de kleutergroepen er weer een beetje bijhangen.

D: Dezelfde valkuilen als nu:

- * teveel verschillende niveau binnen een groep, te veel uitzonderingen, . Wat niet kan, kan niet. Daar moeten we niet moeilijk over doen.
- * Ons realiseren dat de meeste kinderen geen problemen hebben en ons vooral richten op de middengroep.
- * Ervoor waken dat de leerkracht alleen nog maar aan het organiseren is. De leerkracht is er vooral om te inspireren, uit te dagen, te enthousiasmeren.
- * Er moet genoeg tijd overblijven voor creatieve vakken. Ook bij die vakken daar moeten we de basis leggen.

E: Omdat je nu individuele handelingsplannen hebt maak je deze passend aan het kind. Bij 1 zorgroute kun je dit niet helemaal passend meer maken. De belangrijkste problemen zullen alleen aangepakt worden. In mijn C-groep rekenen hebben namelijk lang niet alle kinderen hetzelfde probleem. Er kunnen bijvoorbeeld wel 5 verschillende problemen in een C-groep zitten. Hoe wil je dit dan ondervangen met een groepshandelingsplan?

F: Vooral de efficiency vind ik erg belangrijk, maar daarin gaat het vaak mis bij vernieuwingen.

Het is heel goed dat je dagelijks bezig bent met de zorg voor leerlingen, maar de inzichten veranderen nogal eens, ook onder invloed van een externe bemoeienis, omstandigheden en maatregelen.

Ik hoop dat we nu een systeem kunnen gaan opbouwen, waarbij het schoolmanagement en klassenmanagement volledig in overeenstemming worden gebracht met het zorgsysteem. Dat vraagt om essentiële voorwaarden en duidelijke keuzes bij het management.

Het kan dus niet zo zijn dat een klas met bijna 30 leerlingen wordt geplaatst in een lokaal, waarin een instructiegroep niet of nauwelijks is te realiseren!! Zoiets past absoluut niet in een doordachte zorgroute!!!

Ook is het belangrijk dat we niet het wiel opnieuw moeten gaan uitvinden, maar moeten uitgaan van de vele goede ontwikkelingen, die er op dit gebied op school al zijn. Ook moeten alle betrokkenen het overzicht kunnen houden, dus probeer rekening te houden met ieders verandertempo! Collectief enthousiasme is namelijk de beste basis voor elk systeem.

G: Wat doen we met / waar blijven rugzakleerlingen. Bijvoorbeeld wanneer we (zoals in ons geval volgend schooljaar) kinderen met diverse handicaps in onze groepen opnemen en er is geen ruimte om externen hiervoor in te zetten, blijven we afhankelijk van goodwill of stagiaires?

Is er een maximum aan aantal individuele handelingsplannen, wanneer uit evaluaties van groepsplannen dit nodig blijkt te zijn? Is/wordt de zorgroute gekoppeld aan het aantal niveaus welke wij als school nastreven/

H: *Teveel toetsen om maar zoveel mogelijk gegevens te krijgen.
*Teveel willen doen binnen de beperkte tijd.

I: Een nadeel zou kunnen zijn dat er minder aandacht is voor het individu. De goeden blijven goed, de grote middengroep wordt opgetrokken, de zwakken worden zwakker.

J: Weer minder aandacht voor die 2 groepen van vraag 1.

K: Ik kan me voorstellen dat een kind met een heel eigen zorgbehoefte er bij inschiet.
Bij groepsbesprekingen goed in de gaten houden dat de aandacht van de leerkracht verdeeld wordt over alle kinderen die zorg nodig hebben.

L: Dat er uiteindelijk voor het gevoel niet veel verandert in je groep qua aanpak van de problematiek of dat er uiteindelijk niet de tijdswinst wordt geboekt die het naar mijn idee op zou moeten leveren. Daarnaast is me niet bekend hoe gemakkelijk de nieuwe aanpak te hanteren is (dus hoe groot is de tijdsinvestering voordat je het goed kunt gebruiken).

4. Hoe denk je over het gebruik van beelden uit de klassen (svib) bij het invoeren van de 1 zorgroute? Op wat voor manier zou je svib eventueel willen inzetten?

A: Dat zijn toch die video-opnames he? Daar ben ik wel een voorstander van! Toen ik nog tennisles gaf was één van de tien lessen altijd een videoles. Deze les ging ik dan altijd met de leerlingen nabespreken. Toen werden sommige dingen pas echt duidelijk (en ook confronterend). En daar leer je van!

B: SVIB is erg zinvol, heb ik samen met jou in de afgelopen periode gemerkt. Knap als mensen dat durven, om zo naar zichzelf te kijken.

C: Ik sta positief tegenover het gebruik van beelden. Iedereen mag bij mij komen filmen en in principe mogen deze beelden ook gebruikt worden voor het team. Ik denk dat we op deze manier veel van elkaar kunnen leren. Ook voor mijn eigen functioneren kunnen dergelijke beelden heel verhelderend zijn. Ik heb er geen probleem mee.

D: Dat vind ik een inspirerende vorm van werken. Dus prima. SVIB kan ingezet worden bij team- of bouwvergaderingen.

E: Hoe denk je over het gebruik van beelden uit de klassen (svib) bij het invoeren van de 1 zorgroute?

Heel erg goed. Je leert hier heel veel van!

Op wat voor manier zou je svib eventueel willen inzetten?

Om jezelf als leerkracht te kunnen observeren qua handelen en organiseren.

F: Uit eigen ervaring weet ik dat SVIB een heel belangrijke factor kan zijn in de begeleiding van zowel leerkrachten en leerlingen. Kritisch kijken naar je eigen leerkrachtgedrag en dat van je collega's is leerzaam en verbreedt je visie en dat komt ten goede aan jezelf, je leerlingen, je collega's en dus aan de hele school! En daarop is alles toch gericht, of niet dan?

G: Ik zie nog niet voor me hoe ik SVIB in zou kunnen (laten) zetten bij de invoering van de zorgroute. Wel denk ik dat ik het (ook nu) voor bepaalde kinderen goed zou kunnen gebruiken en bespreken.

H: Goed plan, ik kan er alleen maar van leren. Ik blijf het wel altijd spannend vinden maar de ervaring heeft geleerd dat het veel kan opleveren.

I: Ik vind het een goede aanvulling op de mogelijkheid tot zelfreflectie voor de leerkracht. Neemt niet weg dat ik het een spannende en confronterende manier vind. Daarom vind ik tevens dat er met grote omzichtigheid omgegaan moet worden om deze vorm van begeleiding in te zetten.

J: Wanneer het niet te vaak gebeurt en het ook echt iets oplevert, heb ik er geen moeite mee.

K: Svib vind ik een goed middel om als leerkracht 'op afstand' naar je groep of een groepje kinderen te kijken. Het geeft de mogelijkheid om met IB-er of andere collega situaties en/of kinderen te bespreken. Ook krijg je een beeld van je eigen houding en reacties, hetgeen ook heel leerzaam kan zijn. Ik vind wel dat Svib nog erg beladen is en makkelijker ingezet zou moeten worden. Niet alleen door IB-er, maar ik kan me ook voorstellen dat je met een parallelcollega opnames bekijkt en bespreekt.

L: SVIB: daar sta ik positief tegenover. Je leert er heel erg veel van. Je kunt het bij de introductie van de 1 zorgroute al gaan inzetten, zodat we snel in beeld hebben waar er nog knelpunten zijn.

Bijlage 14: een analyse van de antwoorden

1. Gegevens van september 2010:

Wanneer ik de antwoorden op de vragen analyseer kom ik tot de volgende interpretatie:

	waardering	argumenten
Vraag 1	11 positieve reacties	- Het verbeteren van het groepsproces leidt ook individueel tot betere prestaties. - Middel tot grip op je groep en eigen gedragsverandering - Er wordt vooral vanuit doelstellingen gewerkt - Nadruk ligt op wat het kind al kan. - Er wordt weer naar de organisatie gekeken - Het wordt eenvoudiger - We krijgen meer tijd - Een helder geheel - Efficiënte manier van werken - Met een groepsplan de groepsbespreking beter benutten
	1 kritische reactie	- Niet het gevoel dat het iets nieuws is. We doen dit al.
Vraag 2	13 verschillende mogelijke opbrengsten	3 x meer rust 4x gemak 3x meer duidelijkheid en overzicht 1x leerkracht in leerling weer in hun kracht 1x meer kwaliteit 1x meer genieten 2x betere leerkracht en meer deskundigheid 2x meer tijd 1x meer aandacht voor de A en B leerlingen 1x betere continuïteit 1x eerder signaleren 1x betere planning 1x praktische tips
Vraag 3	7 mogelijke valkuilen	8x kans dat speciale leerlingen met eigen zorgbehoeften aandacht te kort gaan komen 3x kans op te veel papierwinkel 1x niet afgestemd op de groepen ½ 2x te beperkt in de tijd om alles te doen (bijv. creatieve vakken) 1x instructiegroep niet haalbaar met grote klassen 1x te veel toetsen 1x geen tijdwinst
Vraag 4	10 positieve reacties	4x goed 2x positief 1x voorstander 1x zinvol 1x inspirerend 1x leerzaam 1x het verbreedt
	3	1x dat zie ik niet voor me, wel voor kinderen

	behoudender reacties	1x nog wel beladen plan 1x geen moeite als het ook echt iets oplevert.
--	----------------------	---

2. Gegevens van mei 2011:

Analyse van de antwoorden:

Wanneer ik samenvat en analyseer wat er gezegd is in de twee besprekingen kom ik tot de volgende interpretatie:

	waardering	argumenten
Vraag 1	Eensgezinde reactie	- 10x positief om verder te gaan, met daarbij de alom aanwezige motivatie om daarbij te werken aan meer autonomie voor de kinderen.
Vraag 2	Inventarisatie van de reacties	- 8x eens met meer overzicht - 7x eens met betere grip op differentiatie - 6x eens met beter leren en analyseren - 4x eens met het lukt beter om te sturen - 10x eens met duidelijke overzicht van de subgroepen - 10x eens met goed overzicht van de data - 10x eens met wel meer werk - 6x eens met te weinig tijd voor de individuele leerlijn kinderen - 8x eens met bewuster van leerlijnen - 2x dat we groepsoverstijgend zijn gaan werken - 10x eens met dat we hebben gemerkt dat onze kinderen te afhankelijk zijn. - 10x dat we druk bezig zijn met coöperatief leervormen
Vraag 3	Inventarisatie van de reacties	- 9x eens met uitzoeken kost te veel tijd - 3x eens met te veel diversiteit binnen een subgroep - 6x eens met te veel aanpassingen door ontwikkeling
Vraag 4	Eensgezinde reactie	- 10x positief om de zorgbouwvergaderingen met beeld zo voort te zetten. Daarbij wel duidelijk de kanttekening makend dat er niet te veel vergadermomenten moeten komen in een schooljaar. Liever dan bouwvergaderingen gebruiken voor intervisie met beeld.

Bijlage 15: Data: de schaalvraag: Op een schaal van 0 tot 10

“In hoeverre heb je deze bijeenkomst als ondersteunend ervaren bij het oplossen van praktische problemen bij het werken met de groepsplannen rekenen volgens de éénzorgroute?”

Normering zoals die bij ons op school wordt gehanteerd:

0 - 4,5 = onvoldoende
4,6 - 5,5 = matig
5,6 - 7,4 = voldoende
7,5 - 8,4 = ruim voldoende
8,5 - 10 = goed

Bijeenkomst 1 datum 11-11-2010 leerkrachten gr. 5-6	score	Eventuele toelichting
Leerkracht 1	7,5	Prettig om te ventileren, problemen bespreken is fijn.
Leerkracht 2	8	Hele prettige manier om over de dagelijkse praktijk te praten. Door de beelden wordt het snel duidelijk. Mooi dat je zo klein kan inzoomen. Ik ga morgen beginnen met een korte instructie voor allemaal.
Leerkracht 3	7	Ik had nog wel langer naar de beelden willen kijken. Wat zie je dan veel.
Leerkracht 4	6	Mijn vragen zijn nog niet helemaal beantwoord. Wel zinvol om over klassenmanagement en rust en orde te praten. Het is fijn om te leren van elkaar.
Leerkracht 5	5	Ik vind dat ik te hard moet werken en dat de kinderen het zich laten aanleunen en ik weet niet goed hoe ik dat moet veranderen. Niet alle leerkrachten zijn hetzelfde. Ik wil zoeken naar iets wat bij mij en de klas past. Daar ben ik nog niet uitgekomen.
Leerkracht 6	7	De tijd was eigenlijk te kort. Ik heb wel inzicht opgedaan door de beelden en visie van de anderen.
Gemiddeld cijfer:	40,5:6	6,75

Bijeenkomst 2 datum 8-2-2011 leerkrachten gr. 5-6	score	Eventuele toelichting
Leerkracht 1	8	Ik heb antwoord gekregen op de vragen die ik had en er is me ook duidelijk geworden dat we over sommige dingen nog langer na moeten denken. Zoals over het klassen doorbrekend rekenen.
Leerkracht 2	8	-
Leerkracht 3	7	Deze bijeenkomsten zijn heel prettig omdat ze echt gaan over waar ik elke dag mee bezig ben. Ik vind het fijn om van anderen te horen hoe zij het doen.
Leerkracht 4	6	Ik zou graag hier meer tijd voor inruimen bijvoorbeeld op een studiemiddag want nu is mijn vraag niet beantwoord.
Leerkracht 5	7	Wil je nog een keer bij mij komen filmen?
Gemiddeld cijfer:	36:5=	7,2

Bijeenkomst 3 datum 16-3-2011 leerkrachten gr. 5-6	score	Eventuele toelichting
Leerkracht 1	9	Heel zinnig, ik heb veel tips gehoord waar ik iets mee kan. Je neemt wel altijd je eigen persoonlijkheid mee. Dat zie ik in de beelden. Dus iedereen is verschillend en dan toch zijn er overeenkomsten te vinden en afspraken te maken. Ik vind het goed om vanuit beelden te werken, beter dan vanuit een casus op papier.
Leerkracht 2	8	Ik vind het prettig om in alle rust eigen handelen uit te wisselen en dingen te horen. De koppeling aan de schoolontwikkeling voor de éénzorgroute is sterk. Ik ben nog te weinig echte handvaten om mijn probleem op te lossen.
Leerkracht 3	7	Sommige dingen blijven steeds aandacht en tijd vragen in mijn groep. Ik ben blij dat ik dat ook van anderen terughoor.
Leerkracht 4	8	-
Leerkracht 5	8	Ik vond het fijn dat je de beurten goed verdeelde want nu is iedereen aan de beurt geweest.
Leerkracht 6	7	-
Gemiddeld cijfer:	47:6=	7,8

Bijlage 16a: Competenties voor de uitvoering van 1-zorgroute – sept. 2010

Op de onderstaande lijst zie je een opsomming van de competenties nodig voor de uitvoering van 1-zorgroute. Sommige beheers je helemaal, sommige een beetje, andere weer helemaal niet.

Het is de bedoeling, dat je invult in hoeverre jij de competenties beheerst. Als je de scores van het hele team optelt krijg je er een aardig beeld van in welke richting de professionalisering en begeleiding bij de invoering van 1-zorgroute in eerste instantie moet gaan.

Je vult in: Ik beheers deze competentie:

1	Onvoldoende
2	Matig
3	Voldoende
4	Goed

Stap van de cyclus: 1. Verzamelen van leerlinggegevens in het groepsoverzicht en evalueren van het vorige groepsplan.	Score 1-2-3-4
Ontwikkeling van kinderen observeren	54:17=3,2
Gesprekken met kinderen en ouders voeren	58:17=3,4
Werk van kinderen analyseren	58:17=3,4
Toetsen afnemen en interpreteren	60:17=3,5
Sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen volgen	53:17=3,0
Interactiepatronen tussen leerkracht en kind en kinderen onderling waarnemen en interpreteren	50,5:17=3
Verzamelde gegevens adequaat registreren	53:17=3,1
Naast belemmerende factoren ook stimulerende factoren en positieve kwaliteiten bij het kind waarnemen	61:17=3,5
Kritisch kijken naar het effect van het eigen didactisch en pedagogisch handelen en bereid zijn de eigen aanpak aan te passen.	57:17=3,3

Ingevuld door 17 collega's. Totaal + gemiddelde score genoteerd.

2. Signaleren van leerlingen die extra aandacht nodig hebben.	Score 1-2-3-4
Criteria hanteren voor het signaleren van leerlingen	48,5:17=2,7
Inzicht in cruciale leermomenten in de leerlijn	48:17=2,7

Inzicht in mijlpalen in de ontwikkeling van kinderen	47,5:17=2,6
--	--------------------

Ingevuld door 17 collega's. Totaal + gemiddelde score genoteerd.

3. Benoemen van onderwijsbehoeften van leerlingen.	Score 1-2-3-4
Op basis van verzamelde gegevens:	51:17=3
- Kunnen vaststellen welke doelen voor deze leerlingen de komende periode (zone van naaste ontwikkeling) wenselijk en haalbaar zijn	
- Inzicht hebben in de leerlijn van een vakgebied	46,5:17=2,7
- Kunnen vaststellen welke instructie, leerstof, aanpak, werkvormen, leeromgeving en pedagogische maatregelen nodig zijn om de gestelde doelen te bereiken	49,5:17=2,9
- Inzicht hebben in variaties van instructie, leerstof, begeleiding, werkvormen, aanpak en leeromgeving	46,5:17=2,7

Ingevuld door 17 collega's. Totaal + gemiddelde score genoteerd.

4. Clusteren van leerlingen met vergelijkbare onderwijsbehoeften.	Score 1-2-3-4
Keuze maken voor een passende differentiatievorm waarmee (op haalbare manier) tegemoet gekomen wordt aan de verschillen in onderwijsbehoeften tussen leerlingen in de groep	46:16=2,9
Kinderen zodanig clusteren dat ze van en met elkaar leren	44:16=2,8
Maatregelen in het klassenmanagement nemen om de gekozen organisatie in de klas uit te kunnen voeren en effectief instructie en begeleiding te kunnen uitvoeren	49:16=3

Ingevuld door 16 collega's. Totaal + gemiddelde score genoteerd.

5. Opstellen groepsplan.	Score 1-2-3-4
Concrete en meetbare doelen stellen (voor de duur van het groepsplan)	47:17=2,8
Inzicht hebben in de leerlijn en de methode	49,5:17=2,9
Inzicht hebben in variaties van instructie, leerstof, begeleiding, werkvormen, aanpak en leeromgeving om de gestelde doelen te bereiken	53:17=3,1
Maatregelen nemen in de organisatie en leertijd om het groepsplan uit te voeren	46:16=2,9
Vaststellen hoe geëvalueerd wordt of de gestelde doelen bereikt zijn	50,5:17=3

Ingevuld door 16/17 collega's. Totaal + gemiddelde score genoteerd.

6. Uitvoeren groepsplan.	Score 1-2-3-4
Groepsplan uitwerken in een dag- en weekplanning	
Gedifferentieerde instructie en begeleiding kunnen geven	
Gedifferentieerde instructie en begeleiding kunnen uitvoeren (klassenmanagement en zelfstandig werken)	
Reflectie op het resultaat van het eigen handelen en de eigen aanpak	
Op basis van deze reflectie het groepsplan (tussentijds) bijstellen	

Bijlage 16b: Competenties voor de uitvoering van 1-zorgroute 2 – mei 2011

Op de onderstaande lijst zie je een opsomming van de competenties nodig voor de uitvoering van 1-zorgroute. Sommige beheers je helemaal, sommige een beetje, andere weer helemaal niet.

Het is de bedoeling, dat je invult in hoeverre jij de competenties beheerst. Als je de scores van het hele team optelt krijg je er een aardig beeld van in welke richting de professionalisering en begeleiding bij de invoering van 1-zorgroute in eerste instantie moet gaan.

Je vult in: Ik beheers deze competentie:

1	Onvoldoende
2	Matig
3	Voldoende
4	Goed

Stap van de cyclus: 1. Verzamelen van leerlinggegevens in het groepsoverzicht en evalueren van het vorige groepsplan.	Score 1-2-3-4
Ontwikkeling van kinderen observeren	53:17=3,1
Gesprekken met kinderen en ouders voeren	61:17=3,5
Werk van kinderen analyseren	51,5:17=3,0
Toetsen afnemen en interpreteren	54:17=3,2
Sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen volgen	58:17=3,4
Interactiepatronen tussen leerkracht en kind en kinderen onderling waarnemen en interpreteren	58:17=3,4
Verzamelde gegevens adequaat registreren	60:17=3,5
Naast belemmerende factoren ook stimulerende factoren en positieve kwaliteiten bij het kind waarnemen	52,5:17=3
Kritisch kijken naar het effect van het eigen didactisch en pedagogisch handelen en bereid zijn de eigen aanpak aan te passen.	58:17=3,4

Ingevuld door 17 collega's. Totaal + gemiddelde score genoteerd.

2. Signaleren van leerlingen die extra aandacht nodig hebben.	Score 1-2-3-4
Criteria hanteren voor het signaleren van leerlingen	49,5:17=2,9
Inzicht in cruciale leermomenten in de leerlijn	42,5:17=2,5
Inzicht in mijlpalen in de ontwikkeling van kinderen	47,5:17=2,6

Ingevuld door 17 collega's. Totaal + gemiddelde score genoteerd.

3. Benoemen van onderwijsbehoeften van leerlingen.	Score 1-2-3-4
Op basis van verzamelde gegevens:	46,5:17=2,7
- Kunnen vaststellen welke doelen voor deze leerlingen de komende periode (zone van naaste ontwikkeling) wenselijk en haalbaar zijn	
- Inzicht hebben in de leerlijn van een vakgebied	47,5:17=2,6
- Kunnen vaststellen welke instructie, leerstof, aanpak, werkvormen, leeromgeving en pedagogische maatregelen nodig zijn om de gestelde doelen te bereiken	48,5:17=2,7
- Inzicht hebben in variaties van instructie, leerstof, begeleiding, werkvormen, aanpak en leeromgeving	47,6:17=2,8

Ingevuld door 17 collega's. Totaal + gemiddelde score genoteerd.

4. Clusteren van leerlingen met vergelijkbare onderwijsbehoeften.	Score 1-2-3-4
Keuze maken voor een passende differentiatievorm waarmee (op haalbare manier) tegemoet gekomen wordt aan de verschillen in onderwijsbehoeften tussen leerlingen in de groep	50,5:17=3
Kinderen zodanig clusteren dat ze van en met elkaar leren	42,5:17=2,5
Maatregelen in het klassenmanagement nemen om de gekozen organisatie in de klas uit te kunnen voeren en effectief instructie en begeleiding te kunnen uitvoeren	47,5:17=2,6

Ingevuld door 16 collega's. Totaal + gemiddelde score genoteerd.

5. Opstellen groepsplan.	Score 1-2-3-4
Concrete en meetbare doelen stellen (voor de duur van het groepsplan)	42,5:17=2,5
Inzicht hebben in de leerlijn en de methode	40,8:17= 2,4
Inzicht hebben in variaties van instructie, leerstof, begeleiding, werkvormen, aanpak en leeromgeving om de gestelde doelen te bereiken	53:17=3,1
Maatregelen nemen in de organisatie en leertijd om het groepsplan uit te voeren	50,5:17=3
Vaststellen hoe geëvalueerd wordt of de gestelde doelen bereikt zijn	42,5:17=2,5

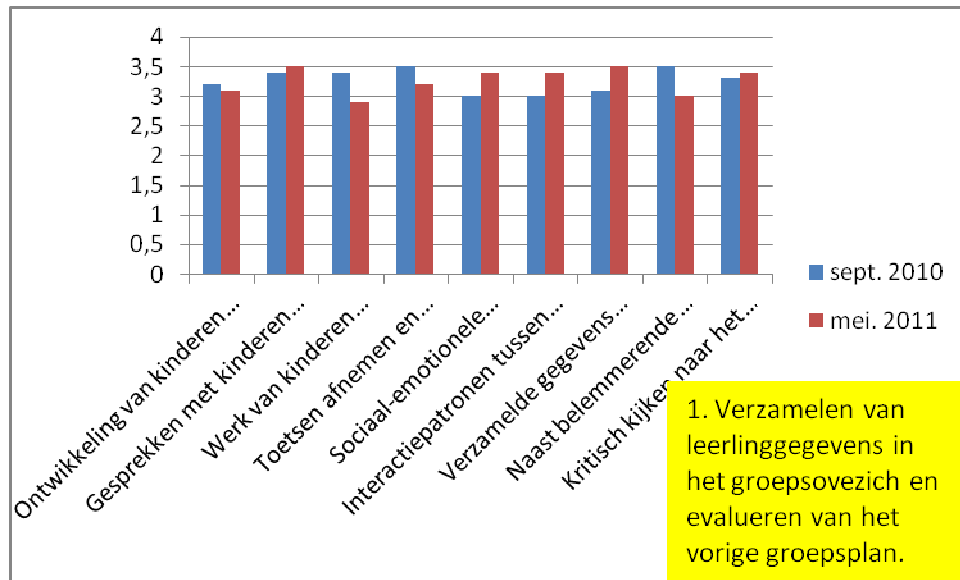
Ingevuld door 16/17 collega's. Totaal + gemiddelde score genoteerd.

6. Uitvoeren groepsplan.	Score 1-2-3-4
Groepsplan uitwerken in een dag- en weekplanning	51:17=3
Gedifferentieerde instructie en begeleiding kunnen geven	53:17=3,1
Gedifferentieerde instructie en begeleiding kunnen uitvoeren (klassenmanagement en zelfstandig werken)	47,6:17=2,8
Reflectie op het resultaat van het eigen handelen en de eigen aanpak	53:17=3,1
Op basis van deze reflectie het groepsplan (tussentijds) bijstellen	54:17=3,2

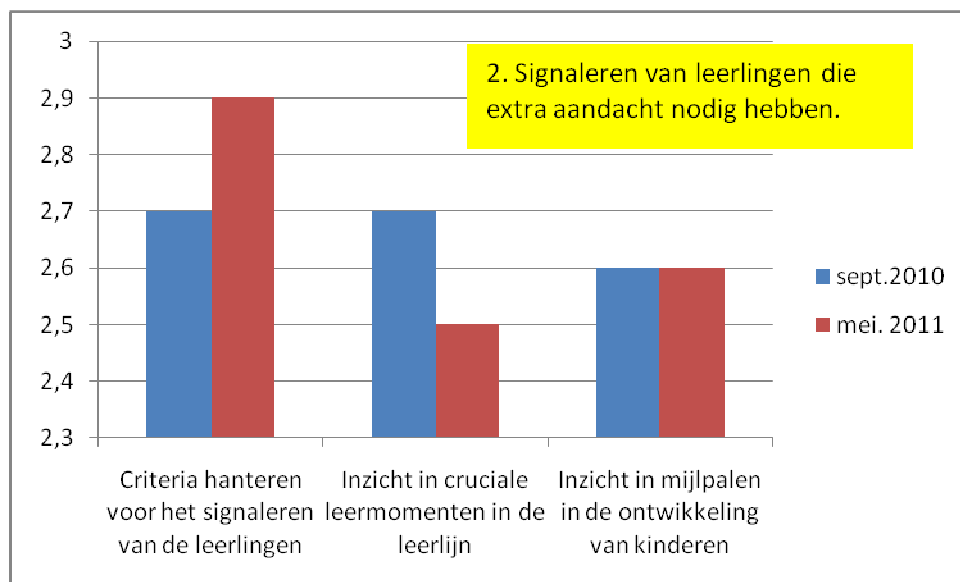
Ingevuld door 16/17 collega's. Totaal + gemiddelde score genoteerd.

Bijlage 17: De grafieken van de scores op de verschillende items binnen elke stap van de cyclus van de éénzorgroute:

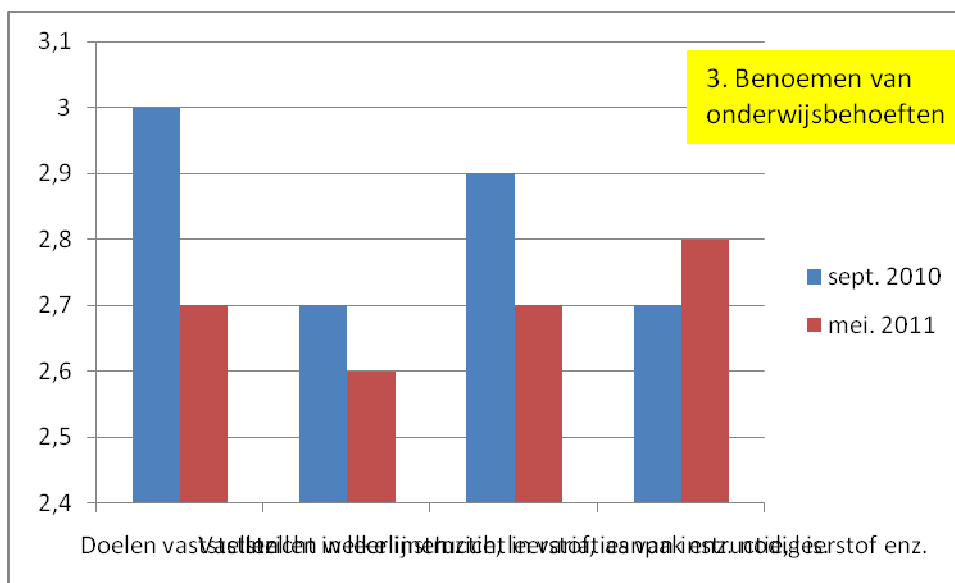
Grafiek van de onderdelen van stap 1 van de cyclus:

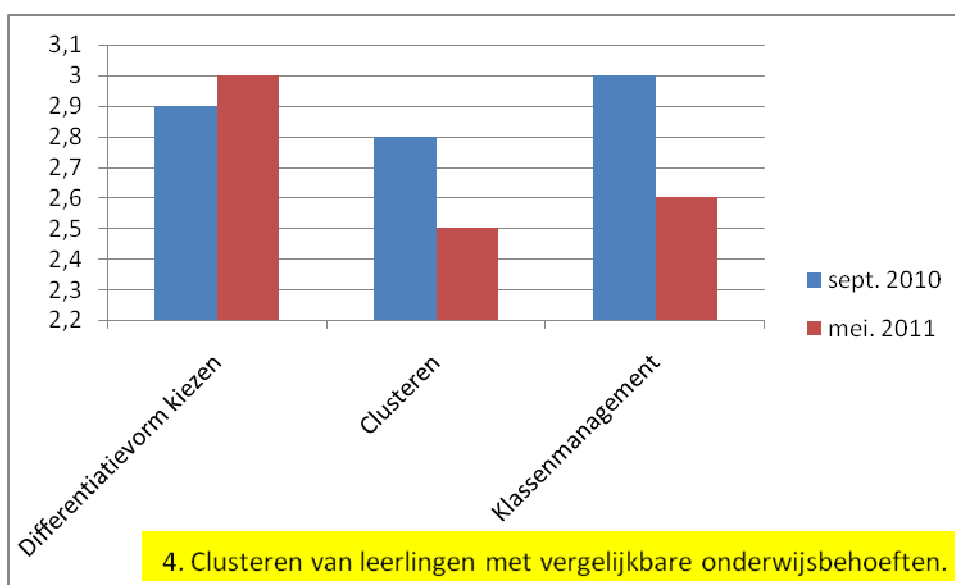
Grafiek van de onderdelen van stap 2 van de cyclus:

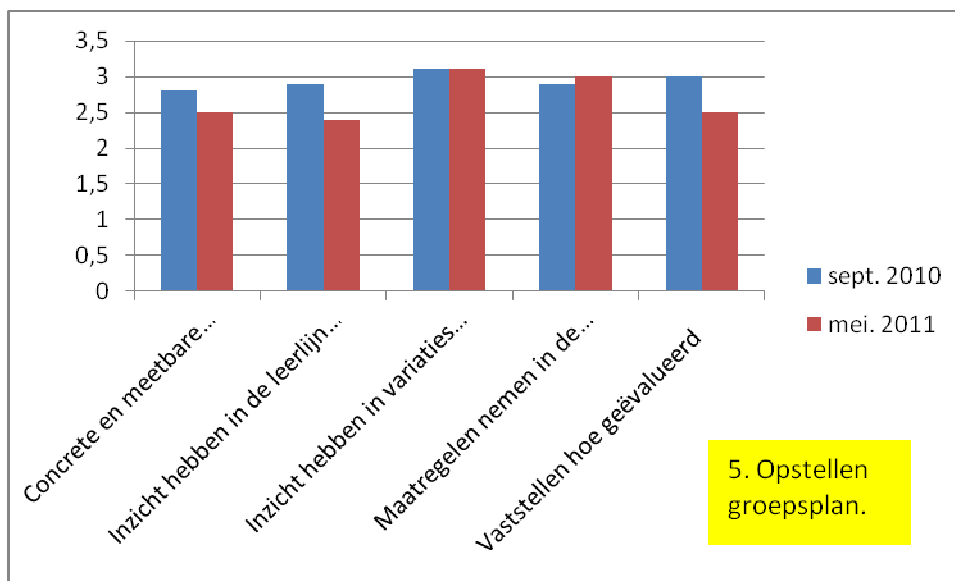
Grafiek van de onderdelen van stap 3 van de cyclus:

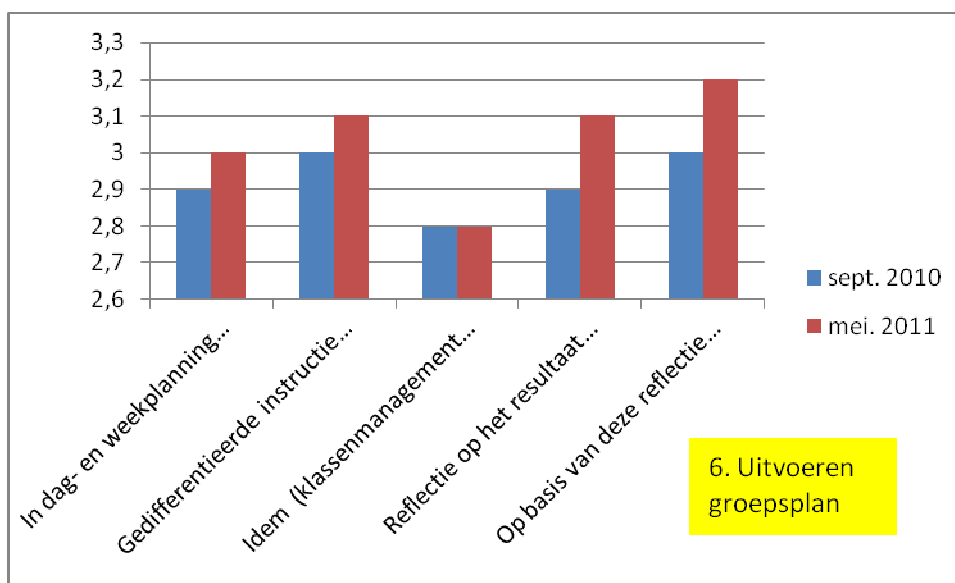
Grafiek van de onderdelen van stap 4 van de cyclus:

Grafiek van de onderdelen van stap 5 van de cyclus:

Grafiek van de onderdelen van stap 6 van de cyclus:

Bijlage 18: Tabel 1: Huidige situatie:

Speciale onderwijszorg op de dr. Landmanschool anno 2010:

Verklaring van de kleuren:

Netwerkschool, **Smalle zorgschool**, **Brede zorgschool**, **De inclusieve school**.

Veld	Setting binnen de klas	Setting binnen de school
1. Hoeveelheid aandacht en tijd	- Er is één paar handen in de klas, de lk zorgt zelf voor bijv. preteaching, werken aan de instructietafel, op tijdelijke basis (een uur per week). Er wordt gewerkt met de gegeven groepsgrootte. - Een uitzondering hierop zijn de groepen 3 en 7, waar wel enkele uren per week ondersteuning in de groep is. - De leerkracht kan individuele leerlingen en groepjes leerlingen kort begeleiden in de groep. - Op vaste tijden ondersteunen ouders de leerkrachten van m.n. groep 2 t/m 4 om met individuele leerlingen te flitsen (lezen) op de computer, of om groepjes leerlingen te begeleiden bij het werken op de computer. - Leerlingen uit hogere groepen begeleiden leerlingen uit lagere groepen op vaste tijden per week bij lezen (tutorlezen)	- Er is speciale onderwijszorg door rt-er en/of ib-er op tijdelijke basis (gedurende enkele uren per week) - In incidentele gevallen neemt één van de IB-ers individuele leerlingen of groepjes leerlingen om extra ondersteuning te geven. - In de groepen 3 is dit schooljaar van sept. t/m nov. op 2 ochtenden nog extra ondersteuning door een leerkracht. - In de groepen 7 is dit schooljaar het gehele jaar op 2 ochtenden extra ondersteuning door een leerkracht, vanwege de grootte van de groepen en het aantal zorgleerlingen in deze groepen. - De RT-er begeleidt de rugzakl.n. en l.n. met een zorgcontact individueel. - AB-ers komen om hun l.n. te observeren en gesprekken met alle betrokkenen te voeren. - Er is een plusklas op school, waar kinderen die daarvoor in aanmerking komen 1 middag per 2 weken onderwijs krijgen van een daarvoor vrijgeroosterde leerkracht.
2. onderwijsmaterialen	- Er wordt gebruik gemaakt van niveau- en tempodifferentiatie in de lesmethoden. - Er is aanvullend remediërend materiaal, behorend bij de gebruikte lesmethoden. - Zorgleerlingen worden vanaf groep 5 indien nodig op een eigen leerlijn geplaatst voor 1 of meerdere vakgebieden.	- Er is een orthotheek met onderwijsmaterialen, die tegemoetkomen aan specifieke didactische kenmerken, speciale pedagogische/psychologische kenmerken en fysieke/lichamelijke kenmerken. - Er wordt door de hele school gewerkt met een speciaal programma voor de sociaal-emotionele ontwikkeling. (Leefstijl) - Er zijn pluskasten met verdiepings- en verrijkingsstof voor kinderen die dit nodig hebben. - Voor leerlingen met een rugzak of zorgcontact wordt een OPP opgesteld. - Vanuit het BAS-project wordt er door de hele school heen gewerkt met eenduidige pictogrammen. - SCOL wordt door alle leerkrachten ingevuld voor de leerlingen uit de groep.

3. Ruimtelijke omgeving	• Aan de tafel van de zorgleerlingen wordt één op één begeleiding gegeven. • In iedere klas is een instructiegroep waar de leerkracht een groepje leerlingen kan begeleiden. • In sommige klassen is een 'kantoorje' waar leerlingen die dat nodig hebben rustig kunnen werken.	• Er is op de gang ruimte waar één op één begeleiding of begeleiding van een groepje zorgleerlingen kan plaatsvinden. • Er zijn op de gangen enkele werkplekken gecreëerd waar groepjes leerlingen kunnen samenwerken, soms o.l.v. een leerkracht (gr. 3 en 7). • De IB-ers en de RT-er beschikken over een eigen kamertje waar zij individuele leerlingen of kleine groepjes kunnen begeleiden. • Er is een leeg lokaal waarin de plusklas gehouden wordt.
4. Expertise	• De Ik heeft enige kennis van en competenties op het gebied van speciale onderwijsbehoeften. • Enkele leerkrachten hebben zich verdiept in de meest voorkomende problemen /aandoeningen/stoornissen. • Diverse leerkrachten volgen scholingen vanuit WSNS om meer kennis en competenties op te doen op het gebied van speciale onderwijsbehoeften. • Het opdoen van kennis en expertise wanneer daar aanleiding toe is (bijv. nu met leerling met syndroom van Down)	• De rt-er of ib-er hebben kennis van en competenties op het gebied van vele speciale onderwijsbehoeften. • Een deel van het team heeft kennis van en competenties op het gebied van speciale onderwijsbehoeften.
5. Samenwerken met andere instanties	• De leerkracht en de IB-er hebben op vaste momenten en indien nodig direct contact om individuele leerlingen en/of groepsplannen te bespreken en om elkaar op de hoogte te houden. Dit gebeurt ook via het digitaal systeem Parnassys. • De ib-er, rt-er en Ik werken regelmatig samen met professionals van externe instanties (bijv. ma werk, GG&GD)	• Er is geregeld samenwerking en afstemming met professionals uit so en zorginstellingen. • Er is regelmatig overleg met collega-IBers binnen het bestuur en binnen het samenwerkingsverband. • Er is structureel overleg met AB-ers van rugzak- en zorgleerlingen. • IB-ers hebben structureel overleg met SMW en sociaal verpleegkundige.

	Setting binnen de klas	Setting binnen de school
1. Hoeveelheid aandacht en tijd:	1x netwerk 4X smal	1x netwerk 6x smal
2. Onderwijsmaterialen:	3x netwerk	6x breed
3. Ruimtelijke omgeving:	1x netwerk 2x smal	4x smal
4. Expertise:	4x smal	2x smal
5. Samenwerken met andere instanties:	2x breed	4x breed

Actieplan naar brede zorgschool – dr. Landmanschool

In het licht van Passend Onderwijs worden binnen het reguliere basisonderwijs vier schoolprofielen onderscheiden:

- 1. De netwerkschool**
- 2. De smalle zorgschool**
- 3. De brede zorgschool**
- 4. De inclusieve school**

Onder deze vierverdeling van schoolprofielen ligt een dimensie van gesegregeerd onderwijs (“exclusie”) naar geïntegreerd onderwijs (“inclusie”).

Passend bij de ambities van de dr. Landmanschool willen we ons ontwikkelen naar een brede zorgschool. Wat de ruimtelijke omgeving betreft neigen we naar een inclusieve school. Ook de leerling met een spierziekte uit Helvoirt zouden wij willen ontvangen.

We zijn nog niet op alle velden een smalle zorgschool. (zie tabel 1: huidige situatie)

In tabel 2 staat de gewenste situatie geschetst van het team met de daarbij behorende acties.

Er zijn vijf velden van belang om, gezien de speciale (onderwijs)behoeften van de leerlingen, te komen tot een brede zorgschool. Voor elk veld kan worden vastgesteld of en in welke mate een leerling behoefte heeft aan specifieke ondersteuning.

In onderstaand schema worden de acties, die per veld genomen moeten worden om te komen tot een brede zorgschool, beschreven.

Tabel 2: Wenselijke situatie en te ondernemen acties:

Veld	Setting binnen de klas	Setting binnen de school	Acties
1. Hoeveelheid aandacht en tijd	- Er zijn twee paar handen in de klas, door oa, voor aanvullende begeleiding, op tijdelijke basis (gedurende enkele dagdelen per week) - De groepen zijn kleiner	Er is speciale onderwijszorg door rtér en/of ib-er, op semi-permanente basis (gedurende enkele dagen per week) Er is speciale onderwijszorg door ab-er (gedurende enkele dagdelen per week).	- Formatie – meer ondersteuning mogelijk? - Groepen verkleinen. - Ab-ers inzetten in de groepen. - Het effectief leren werken met groepsplannen: het stellen van doelen en het plannen van acties die daaruit voortvloeien. - Aandacht voor klassenmanagement. Hoe pas je dit aan op je groepsplannen? - Inzet van extra handen in de groep: op welke manier en door wie?
2. Onderwijs materialen	Er wordt niveau- en tempodifferentiatie toegepast binnen de lesmethoden. Voor zorgleerlingen zijn er aparte methoden beschikbaar. Er is aanvullend remediërend materiaal, behorend bij de gebruikte lesmethoden. Er wordt lesstof aangeboden vanuit leerlijnen die zijn gebaseerd op kerndoelen.	De orthotheek moet goed onderhouden worden en Leefstijl moet vernieuwd worden.	- Gebruik van de juiste extra materialen voor leerlingen onder en boven het gemiddelde niveau is structureel ingezet. - Dit schooljaar starten met de groepsplannen voor rekenen. Daarin moeten de leerlijnen en kerndoelen centraal staan. - Komende jaren dit ook voor de andere vakken realiseren. - SCOL en sociogram bespreken binnen het team. Uitkomsten en vervolgstappen? - Inzet van en werken met 'plusmaterialen' voor alle groepen goed volgen en een vaste plaats geven binnen het onderwijs. - Tempodifferentiatie alleen binnen een leerstof blok in kader van éénzorgroute.
3. Ruimtelijke omgeving	De lokalen zijn aangepast voor leerlingen met speciale bewegingsbehoeven (bijv. rolstoelgebruik). De lokalen zijn ruim en er zijn deelruimtes voor diverse activiteiten.	De binnen- en buitenruimte zijn volledig aangepast voor leerlingen met speciale bewegingsbehoeften. (rolstoelgebruik en time out) voor speciale verzorging (revalidatie, fysiotherapie en verschoning) en voor speciale leerbehoeften (bijv. schooltuin) Er zijn meerdere aparte ruimtes met een eigen	- Bij de nieuwbouw van de school volop aandacht voor het creëren van extra werkplekken bij de parallelgroepen. - In of bij de klas of parallelgroepen zijn meerdere werkplekken waar groepjes kinderen samen kunnen werken. - Er is een aparte ruimte voor andere functies (bijv. verzorging of time-out)

		functie (bijv. voor time out)	
4. Expertise	Meerdere leerkrachten hebben veel kennis en competenties op het gebied van stoornissen en beperkingen van zorgleerlingen. Via collegiale consultatie en intervisie blijven lk. Scherp.	- Een groot deel van het team heeft kennis van en competenties op het gebied van specifieke onderwijsbehoeften van zorgleerlingen. - Experts m.b.t. voorkomende stoornissen en beperkingen zijn direct beschikbaar (bijv. schoolmaatschappelijk werker, logopediste)	- Bepalen welke expertise gemist wordt en hoe we die zouden willen inzetten Scholing bij de leerkrachten promoten en bij nieuwe mensen inzetten op specifieke competenties. - Het inzetten van collegiale consultatie en intervisie om leerkrachten scherp te houden en van elkaar te leren. - Via de begeleiding voor éénzorgroute door Cora van den Berg krijgen leerkrachten meer kennis van speciale onderwijsbehoeften en het inspelen daarop. - Nascholing blijven volgen. - Dit schooljaar starten met zorgbouwoverleg voor de diverse bouwen om van elkaar te leren. - Inzet van SVIB hierbij door IB-er bb. - IB-er ob mogelijk volgend jaar ook studie SVIB volgen? - Betrokkenen rondom kind met syndroom van Down gaan cursus 'Leespraat' volgen.
5. Samenwerken met andere instanties	Professionals van externe instanties kunnen daadwerkelijk hulp bieden in de klas. IB-er, RT-er en leerkracht werken samen met externe professionals	Er is regelmatig samenwerking en afstemming met professionals uit so en zorginstellingen (bijv. gezamenlijke bijdrage aan uitvoering van ihp)	- Expertise op gebied van sociaal emotionele training is nodig. - Op termijn moeten we veel meer gebruik kunnen maken van externe expertise, maar dan moeten deze mensen wel naar onze school toe kunnen komen. - Externe experts zijn op afroep beschikbaar als daar behoefte aan is (bijvoorbeeld faalangsttrainer)

Bijlage 19:

Welke interventies van mij als begeleider bij intervisie met beeld brengen positieve ontwikkeling op gang?

Bijeenkomst 1: datum 11-11-2010 leerkrachten gr. 5-6 Tijd 16:03 tot 17:08 uur				
tijdstip	interventie	soort	gevolg	aard
2:03	Opdracht om ieder voor zichzelf een positief punt en een ontwikkelingspunt op te schrijven van hun rekenorganisatie.	opleggen	Leerkrachten gaan aan de slag. Het duurt 3:50 voor we verder gaan..	activeren
8:12	Ik laat een overzicht zien van onderwijsbehoeften en vraag aan te strepen welke van toepassing zijn op je hele A-groep.	Informerend en stimulerend	Er blijken nogal wat verschillen en redenen waarom het verschilt. Ook binnen een groepje verschilt het nog. We komen tot de conclusie dat je dan naar een gemiddelde modus moet.	activeren
11:10	Ik vraag: Als dat gebeurt, wat betekent dat dan?	Vragend toevoegen	Leerkracht weet het niet, anderen gaan aanvullen.	activeren
25:43	Een microanalyse van de positie van de leerkracht.	Opleggen en stimulerend	Inzicht: logisch dat M. niet meedoet: die ziet niks.	activeren
34:49	Ik noem voordelen van het op een rijtje zetten van de data en raad sterk aan dit te doen.	stimulerend	Leerkrachten willen weten hoe ze die overzichten moeten uitdraaien.	activeren
46:09	Ik raad af al met andere vakken te starten en zeg dat het al heel wat is als rekenen goed loopt.	adviserend	Discussie: uiteindelijk moet het toch, wat als het nu ook niet loopt, wanneer is rekenen voldoende...enz.	activeren
1:08	Ik geef een opdracht mee voor in de klas.	opleggen	Veel vragen....hoe, wat, wanneer....	activeren

Bijeenkomst 2: datum 8-2-2011 leerkrachten gr. 5-6 Tijd 15:55 tot 17 uur				
tijdstip	interventie	soort	gevolg	aard
1:49	Opdracht om ieder	Opleggen	Leerkrachten denken	activeren

	voor zichzelf te laten opschrijven wat voor hen de bijeenkomst zou moeten opleveren om hem geslaagd te doen zijn.		ieder voor zichzelf goed na over hun hulpvraag en meteen over een evt. oplossing.	
2:11	Ik vertel kort iets over onderwijsbehoeften en over de mogelijkheid om het kind mede-eigenaar te maken van de ontwikkeling	Informereren	1 leerkracht herkent dit en haakt erop in, waardoor er een gesprek ontstaat waarin diverse tips worden gegeven.	activeren
11:07	Ik vat samen wat een collega zegt	Verhelderen en terugkoppelen	1 leerkracht vult dit aan en geeft daarmee aanvullende oplossingen	compenseren
13:39	Ik zet de beelden stop voor een micro-analyse	Opleggen en stimuleren	De leerkrachten kijken allemaal actief mee om te kijken naar wel of niet.	activeren
22:32	Ik herhaal de beelden nog een keer om iets wat een ander zegt te verduidelijken	Verhelderen	Leerkrachten zien wat er gebeurt en zeggen: "O ja..."	activeren
26:42	Ja, knikken en hummen en wachten	Luisteren	De leerkracht die aan het woord is gaat door met beredeneren	compenseren
29:07	Ik stel een gevoelsvraag: "Wat doet dat op zo'n moment met jou"	Vragend toevoegen	De leerkracht moet erover nadenken en	activeren
30:47	Ik geef de beurt aan iemand met een andere visie	Sturen	De leerkracht vertelt over haar visie en het zet de anderen aan het denken.	activeren
32:53	Ik stel een oplossingsgericht vraag aan 1 leerkracht	Vragend toevoegen	Deze leerkracht geeft aan hoe zij het oplost – drie leerkrachten schrijven daarvan iets op	Activeren
33:57	Ik stel een open vraag gevoelsvraag	Vragend toevoegen	4 leerkrachten willen daarop iets zeggen	activeren
43:13	Micro-analyse betrokkenheid	Opleggen en stimuleren	Samen wordt gekeken wie er wel en niet meedoen met de les en bedacht wat een goede plek voor de leerkracht geweest zou zijn. En er komt een oplossing voor	activeren

			de plaats van de kinderen in het groepje.	
47:02	Micro-analyse Joep	Opleggen en stimuleren	O ja...wat zien ze dan veel	activeren
1:01	Ik laat iedereen voor zichzelf opschrijven wat voor hen goede oplossingen zouden zijn.	opleggen	Allemaal aan de slag en zelf nadenken	activeren

Bijeenkomst 3: datum 16-3-2011 leerkrachten gr. 5-6
Tijd: 13:30-14:35

tijdstip	interventie	soort	gevolg	aard
0:30		terugkoppelen		compenseren
1:02	Opdracht om ieder voor zichzelf op te schrijven wat voor hen de oplossing zou zijn voor het punt van te weinig tijd voor de A-groep	Opleggen en stimuleren	Er wordt druk geschreven. Sommigen zijn na 3 minuten nog niet klaar, of ze willen er meteen over vertellen. Focus ligt op ideeën.	activeren
5:10	Ik vertel over de manier waarop het georganiseerd is op een andere school	informer	Ik zie mensen knikken en nadenken. Twee mensen stellen er vragen over.	activeren
9:34	Ik zeg dat het niet goed is als de A-groep steeds naar de gang gestuurd wordt.	oordelen	2 mensen gaan de keuze verdedigen. Anderen vertellen hoe zij het doen en waarom.	activeren
11:16	Ik vraag: "Wat is het gevolg van te weinig tijd nemen voor de A-groep?"	Vragend toevoegen / oordelen	Er komen direct enkele antwoorden die meteen aangeven waarom het anders zou moeten.	activeren
26:09	Ik vraag: "Zijn de resultaten dan voldoende?"	Vragend aansluiten	Er komt discussie: dat kun je niet allemaal controleren...en wie doet dat dan...hoe doe jij dat?	compenseren
27:25	Ik zet de beelden stop voor een microanalyse en vraag te kijken naar wie er goed meedoet.	Opleggen en stimuleren	De leerkrachten bekijken actief wie er wel en niet goed meedoet en daarna praten we over hoe je grotere betrokkenheid op gang brengt.	activeren
30:45	Ik adviseer het boek over coöperatief leren te lezen en laat het zien.	adviseren	Verschillende mensen geven aan het te willen lezen. Ook worden er afgesproken de posters voor iedereen te kopiëren.	activeren
48:20	Ik vertel over de bedoeling van het formeren van samenwerkingsgroepjes en raad aan hier goed over na te denken.	Verhelderen en stimuleren	Sommige lkr. Reageren fel: het is al zo lastig om goede groepjes te maken... Anderen zeggen dat het fijn zou zijn dit gefundeerder te doen.	activeren

50:00	Ik herinner aan de schoolafpraak dat van kinderen in de C-groep het werk door de leerkracht wordt nagekeken	informer	O ja...2 leerkrachten redden dit niet..waarom niet...hoe doen anderen dat dan?	activeren
52:35	Ik stop de beelden voor een micro-analyse van het moment na de instructie.	Opleggen en stimuleren	We bekijken de reactie van een leerling na de werkinstructie...het is niet duidelijk...zien we.	activeren
58:03	Ik leg uit hoe je de grafieken moet openen en lezen	Verhelderen en stimuleren	Lkr. Schrijven het pad mee.	activeren
1:04	Ik geef aan dat het belangrijk is dat de basisinstructie (de eerste 5 a 10 minuten) wel voor iedereen is. En dat pas daarna gedifferentieerd wordt	adviseren	Een eye-opener. Sommigen laten de A-kn meteen los, maar moeten dan daarna nog veel toelichten	activeren
1:05	Ik stop de beelden om een microanalyse te maken van Noortje.	Opleggen en stimuleren	Lkr. vinden het indrukwekkend hoe dit kind zelfstandig alles regelt. Hoe komt het dat ze dat kan? Voorwaarden voor autonomie.	activeren
1:12	Ik geef uitleg over de bedoeling van d klasobservaties die komen.	verhelderen	Sommige leerkrachten geven aan waar ik op moet komen letten.	compenseren